

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Současný stav a prognózy cestovního ruchu v České republice jako jedna z forem volného času

-zaměřeno na turistický region

Český ráj-

Bc. Martina Kořínková

Diplomová práce

2008

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Bc. Martina KOŘÍNKOVÁ
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: Ekonomika veřejného sektoru

Název tématu: Současný stav a prognózy cestovního ruchu v České republice jako jedna z forem volného času -zaměřeno na turistický region Český ráj-

Z á s a d y p r o v y p r á c o v á n í :

Úvod

1. Úloha cestovního ruchu v České republice ve volném čase
 2. Aplikace některých funkcí cestovního ruchu na konkrétní region
 - 2.1 Základní charakteristika turistického regionu Český ráj (poloha, historie,...)
 - 2.2 Analýza současného stavu cestovního ruchu v regionu Český ráj
 - 2.3 Šetření v regionu(dotazník, rozhovor, anketa)
 3. Prognózy dalšího rozvoje cestovního ruchu(v České republice,v Českém ráji)
 4. Malý průvodce Českého ráje formou e-learning
- Závěr

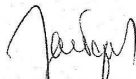
Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 50 stran
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

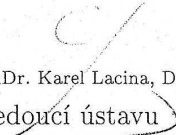
1. FORET M., FLORETOVÁ, V. Jak rozvíjet místní cestovní ruch. Praha: Grada Publishing, 2001, ISBN: 80-247-0207-X
2. HORNER, S. , SWARBROOKE, J. Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času. Praha: Grada Publishing, 2003, ISBN: 80-247-0202-9
3. HRALA, V. Geografie cestovního ruchu, Praha: Idea Servis, 1994, ISBN: 80-901462-4-4
4. MALÁ, V. Cestovní ruch (vybrané kapitoly). Praha VŠE, 1999, ISBN: 80-7194-337-1
5. TUREK, J. a kol Outdoorový průvodce Český ráj, Praha: Grada Publishing, 2007, ISBN: 978-80-247-2022-7

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Jana Veselá, CSc.
Ústav veřejné správy a práva

Datum zadání diplomové práce: 25. října 2007
Termín odevzdání diplomové práce: 26. května 2008

prof. Ing. Jan Capek, CSc.
děkan

L.S.

prof. PhDr. Karel Lacina, DrSc.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 15. listopadu 2007

SOUHRN

Téma této práce zní Současný stav a prognózy cestovního ruchu v České republice jako jedna z forem volného času zaměřeno na turistický region Český ráj. Cílem je zjistit a popsat aktuální stav cestovního ruchu v turistickém regionu Český ráj, analyzovat možnosti dalšího rozvoje a na základě zjištěných skutečností nastínit a přiblížit předpokládaný vývoj cestovního ruchu v tomto regionu. Práce se zabývá základními pojmy z oblasti cestovního ruchu dosavadním vývojem a současným stavem cestovního ruchu. Součástí práce je malý průvodce cestovního ruchu po Českém ráji formou e-learningu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Turistický region Český ráj, cestovní ruch, účastník cestovního ruchu, trh cestovního ruchu, analýza trhu cestovního ruchu v Českém ráji, aktivní turistika, cykloturistika

TITLE

The contemporary state and forecasts of the tourist industry in the Czech Republic as one of the form of free time, with special look of the region of Český ráj

ABSTRACT

The topic of this thesis is „The contemporary state and forecasts of the tourist trade in the Czech Republic as one of the form of leisure activities, regarding to the region of Český ráj“. The aim of the work is to find out and describe the current situation in the tourist trade of the region of Český ráj, to analyse the possibilities of the future development of tourism and to use these research based data to outline the expected development of the tourist industry in this region. In the last part of the work a little guidebook of the region Český ráj is enclosed.

KEYWORDS

The Český ráj tourism region, tourism, tourism movement, tourism autor, tourist market, Content analysis services provided in the Český ráj tourism region, active tourism, biking tourism

OBSAH

OBSAH	5
ÚVOD	8
1 ÚLOHA CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE VE VOLNÉM ČASE	15
1.1 VOLNÝ ČAS	15
1.2 ROLE CESTOVNÍHO RUCHU V ČR.....	16
1.3 DEFINICE A FUNKCE CESTOVNÍHO RUCHU	16
1.4 FORMY CESTOVNÍHO RUCHU	18
1.5 DRUHY CESTOVNÍHO RUCHU	20
1.6 ÚČASTNÍK CESTOVNÍHO RUCHU	22
1.7 MATERIÁLNĚ TECHNICKÁ ZÁKLADNA CESTOVNÍHO RUCHU	22
1.8 TRH CESTOVNÍHO RUCHU	23
1.8.1 Nabídka cestovního ruchu.....	24
1.8.2 Poptávka v cestovním ruchu.....	24
1.9 EKONOMICKÉ DOPADY A NÁKLADY CESTOVNÍHO RUCHU.....	25
1.10 ALTERNATIVNÍ FORMY CESTOVNÍHO RUCHU	26
1.11 ROZVOJ CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÝCH ZEMÍCH	27
1.12 VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU PO ROCE 1989	28
1.13 SOUČASNÝ STAV CESTOVNÍHO RUCHU V ČR (OD VSTUPU DO EU)	34
1.14 SHRNUÍ.....	38
2 APLIKACE NĚKTERÝCH FUNKCÍ CESTOVNÍHO RUCHU NA KONKRÉTNÍ REGION- ČESKÝ RÁJ	39
2.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA TURISTICKÉHO REGIONU ČESKÝ RÁJ	39
2.1.1 Geografická poloha.....	40
2.1.2 Přírodní podmínky	41
2.1.3 Administrativní a správní organizace území.....	41
2.1.4 Vývoj území v čase	41
2.1.5 Sociálně ekonomická analýza	43
2.1.5.1 Hospodaření s prostředky Národního fondu a fondů EU.....	44
2.1.6 Ekonomická aktivita.....	45
2.1.7 Věková struktura obyvatelstva	45
2.1.8 Ochrana přírody a krajiny	45
2.1.9 Propagace TR Český ráj.....	46
2.1.10 Sdružení Český ráj	46
2.1.11 Pojem Geopark	47
2.1.12 Geopark Český ráj	48
2.2 AKTIVNÍ TURISTIKA V ČESKÉM RÁJI.....	49
2.2.1 Skalní lezení	49
2.2.2 Cyklistika.....	50
2.2.2.1 Technická pomoc cyklistům.....	53

2.2.3	<i>Turistika</i>	54
2.2.4	<i>Vodní turistika</i>	55
2.2.5	<i>Lyžování a ostatní</i>	55
2.3	ANALÝZA SOUČASNÉHO STAVU CESTOVNÍHO RUCHU V REGIONU ČESKÝ RÁJ	56
2.3.1	<i>Návštěvníci Českého ráje</i>	56
2.3.2	<i>Pobyt a způsob ubytování</i>	56
2.3.3	<i>Profil tuzemského exkurzionisty v Českém ráji</i>	56
2.3.4	<i>Profil zahraničního exkurzionisty v Českém ráji</i>	57
2.3.5	<i>Profil tuzemského turisty v Českém ráji</i>	57
2.3.6	<i>Profil zahraničního turisty v Českém ráji</i>	58
2.3.7	DOPRAVNÍ DOSTUPNOST	59
2.3.7.1	Silniční doprava	59
2.3.7.2	Letecká doprava	60
2.3.7.3	Autobusová doprava.....	60
2.3.7.4	Železniční doprava	60
2.3.7.5	Parkování	61
2.3.8	UBYTOVACÍ A STRAVOVACÍ ZAŘÍZENÍ	61
2.4	ŠETŘENÍ V REGIONU(DOTAZNÍK, ROZHOVOR, ANALÝZA DAT)	61
2.4.1	<i>Monitoring turistických toků</i>	61
2.4.2	PROBLÉM A CÍL VÝZKUMU	62
2.4.3	VÝZKUMNÉ HYPOTÉZY	63
2.4.4	ZPŮSOB SBĚRU DAT A METODY OVĚŘENÍ	63
2.4.5	PLÁN VÝZKUMU A JEHO ZPRACOVÁNÍ	64
2.4.6	VĚK RESPONDENTŮ	64
2.4.7	INTERPRETACE, VÝSLEDKY ŠETŘENÍ	65
2.4.8	VYHODNOCENÍ VÝZKUMU	66
2.5	SHRNUTÍ	67
3	PROGNÓZY DALŠÍHO ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU	69
3.1	V ČESKÉ REPUBLICCE	69
3.1.1	<i>Cle a perspektivy cestovního ruchu v ČR</i>	72
3.1.2	<i>Překážky rozvoje cestovního ruchu v České republice</i>	73
3.1.3	<i>SWOT analýza cestovního ruchu v ČR</i>	74
3.1.3.1	Silné stránky.....	74
3.1.3.2	Slabé stránky	75
3.1.3.3	Příležitosti	75
3.1.3.4	Hrozby.....	75
3.2	V ČESKÉM RÁJI	76
3.2.1	SWOT ANALÝZA	76
3.2.1.1	Silné stránky.....	76
3.2.1.2	Slabé stránky	77
3.2.1.3	Příležitosti	78
3.2.1.4	Hrozby.....	79
3.2.2	OČEKÁVNÝ VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉM RÁJI	80

3.3	SHRNUÍ	81
4	MALÝ PRŮVODCE ČESKÉHO RÁJE FORMOU E-LEARNING	82
4.1	SEZNAM SYMBOLŮ	82
4.2	1. SETKÁNÍ- CESTOVNÍ RUCH A ČESKÁ RÁJ	83
4.2.1	<i>Studijní cíle</i>	83
4.2.2	<i>Uvedení do problematiky</i>	83
4.2.3	<i>Pojmový aparát</i>	83
4.2.4	<i>Český ráj</i>	85
4.3	SHRNUÍ	87
4.4	POJMY	87
4.5	OTÁZKY:	87
4.6	LITERATURA	87
4.7	2.SETKÁNÍ- ČESKÝ RÁJ A SKALNÍ MĚSTA, ZÁMKY, HRADY, ZŘÍCENINY A ROZHLEDNY	88
4.7.1	<i>Studijní cíle</i>	88
4.7.2	<i>Uvedení do problematiky</i>	88
4.7.3	<i>Pískovcová skalní města a útvary</i>	88
4.7.4	<i>Hrady a zříceniny</i>	90
4.7.5	<i>Zámky</i>	93
4.7.6	<i>Místa dalekých rozhledů</i>	95
4.8	SHRNUÍ	96
4.9	POJMY	97
4.10	OTÁZKY:	97
4.11	LITERATURA	97
4.12	3.SETKÁNÍ- ČESKÝ RÁJ A LIDOVÁ ARCHITEKTURA, MUZEA, ÚDOLÍ, RYBNÍKY A JINÉ PŘÍRODNÍ ZAJÍMAVOSTI	98
4.12.1	<i>Studijní cíle</i>	98
4.12.2	<i>Uvedení do problematiky</i>	98
4.12.3	<i>Lidová architektura</i>	98
4.12.4	<i>Muzea</i>	100
4.12.5	<i>Údolí, rybníky a jiné</i>	101
4.12.6	<i>Jiné přírodní zajímavosti</i>	103
4.13	SHRNUÍ	104
4.13.1	<i>Pojmy</i>	104
4.14	OTÁZKY:	104
4.15	KORSPONDENČNÍ ÚKOL	104
4.16	LITERATURA	105
	ZÁVĚR	106

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 - Podíl cestovního ruchu na ekonomice státu	29
Tabulka 2 - Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních 1992-1999	30
Tabulka 3 - Zahraniční hostem v hromadných ubytovacích zařízeních 2000-2003	31
Tabulka 4 - Zahraniční turisté-celkem 1992-1999.....	32
Tabulka 5 - Zahraniční turisté-celkem 2000-2003.....	32
Tabulka 6 - Hromadná ubytovací zařízení 1995-2002.....	32
Tabulka 7- Profil tuzemského exkurzionisty	56
Tabulka 8 - Profil zahraničního exkurzionisty.....	57
Tabulka 9 - Profil tuzemského turisty.....	57
Tabulka 10 - Profil zahraničního turisty	58
Tabulka 11- Kapacita hromadných ubytovacích zařízení v turistickém regionu český ráj	61

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Funkční typologie středisek cestovního ruchu	19
Obrázek 2 - Základní jednotky cestovního ruchu	12
Obrázek 3 - Zahraniční hosté v ubytovacích zařízeních	35
Obrázek 4 - Základní infrastruktura cestovního ruchu	37
Obrázek 5 - Hrubá skála.....	1
Obrázek 6 - Mapa turistického regionu Český ráj	1
Obrázek 7 - Umístění Českého ráje	40
Obrázek 8 - Český ráj, Trosky	1
Obrázek 9 – Trosky	1
Obrázek 10 - Propagace Českého ráje	1
Obrázek 11 - Hrubá skála a Trosky	1
Obrázek 12 - Mapa geoparku	1
Obrázek 13 - Skalní města	1
Obrázek 14 - Skalní lezení	1
Obrázek 15 - Výhledy ze skal	1
Obrázek 16 - Cyklistika v Českém ráji	1
Obrázek 17 - Panorama Českého ráje	1
Obrázek 18 - Hrubá skála.....	1
Obrázek 19-Vodní turistika.....	55
Obrázek 20 - Ráj	85
Obrázek 21-Kalich	1
Obrázek 22-Hruboskalsko.....	1
Obrázek 23-Prachovské skály	Chyba! Záložka není definována.
Obrázek 24- Suché skály.....	1
Obrázek 25- Drábské světničky	90
Obrázek 26- Frýdštejn.....	90
Obrázek 27- Kost	91
Obrázek 29- Rotštejn.....	91
Obrázek 28 - Mladá Boleslav.....	1

Obrázek 30-Trosky.....	92
Obrázek 31- Valdštejn.....	92
Obrázek 32- Valečov.....	92
Obrázek 33- Zbirohy	93
Obrázek 34- Zvířetice	93
Obrázek 35- Dětenice.....	93
Obrázek 36- Hrubý Rohozec.....	93
Obrázek 37- Hrubá skála.....	94
Obrázek 38- Humprecht	94
Obrázek 39. Mnichovo Hradiště	94
Obrázek 40 – Sychrov	94
Obrázek 41- Hlavatice.....	95
Obrázek 42- Kopanina	95
Obrázek 43- Mužský	1
Obrázek 44- Tábor	96
Obrázek 45- Veliš	96
Obrázek 46- Zebín.....	96
Obrázek 47- Boučkův statek	98
Obrázek 48- Dlaskův statek	99
Obrázek 49- Kopicův statek.....	99
Obrázek 50- Šolcův statek	99
Obrázek 51-Vesec	100
Obrázek 52 - Muzeum Český ráj	100
Obrázek 53- Jinolické rybníky	102
Obrázek 54- Plakánek	102
Obrázek 55- Věžický rybník	103
Obrázek 56- Semtínská lípa	1

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 - Zahraniční hosté cekem.....	31
Graf 2 - Počet hromadných ubytovacích zařízení v ČR 1995-2002	32
Graf 3 - Počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR 1995-2002.....	33
Graf 4 - Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních.....	36
Graf 5- Věk respondentů	64
Graf 6 - Využívání služeb v regionu	65
Graf 7 - Kvalita služeb	65
Graf 8 - Nevýhody či nedostatky Českého ráje	66

SEZNAM ZKRATEK

a kol.-a kolektiv

aj.-a jiné

apod.-a podobně

cca-přibližně

ČEDOK-Československá dopravní kancelář je nejstarší cestovní kancelář v Česku.

ČEMBA- České MTB asociace

ČR- Česká republika

EU- Evropská unie

HDP- hrubý domácí produkt

CHKO-chráněná krajinná oblast

m.n.m.-metrů nad mořem

m-metrů

MMR-ministerstvo místního rozvoje

MR-mikroregion

MTB -horské kolo

n.l.-našeho letopočtu

n.-nad

např.-například

o.s.- občanské sdružení

OSN- organizace spojených národů

p.-pod

r.-roce

sz.-severozápadním

SZIF- Státní zemědělský intervenční fond

tis- tisíc

tj.-to je

tzv.-takzvaných

UNESCO- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, což znamená

Organizace OSN pro výchovu, vědu a kulturu

UZ-ubytovací zařízení

WTO- organizace cestovního ruchu

ÚVOD

V naší zemi je mnoho krásných a zajímavých míst, stále ale zůstávají lidé, kteří svou republiku příliš dobře neznají. Je na každém z nás, jak tráví svůj volný čas, ale cestovní ruch je jednou z nejlákavějších, nejzajímavějších a nejhodnotnějších možností jeho trávení.

Cestovní ruch, jako jedno z průmyslových odvětví, se stává tahounem celé řady více či méně vyspělých ekonomik. Odborníci cestovní ruch často považují za odvětví budoucnosti. Proto kvalitní a účinná podpora rozvoje cestovního ruchu se nejen v zemích celého světa, ale i v České republice stala v posledních letech nutností přispívající k tomu, aby se jednotlivé státy neztratily na turistické mapě světa.

Přestože téma diplomové práce zní: „Současný stav a prognózy cestovního ruchu v České republice jako jedna z forem volného času“, popsat aktuální situaci a budoucí vývoj cestovního ruchu v takto velkém celku by bylo obtížné a zabralo by větší stránkový rozsah než ten, který poskytuje diplomová práce. Z toho důvodu musím tuto problematiku zúžit a věnuji se cestovnímu ruchu v ČR pouze obecně a převážná část mé práce se zabývá problematikou cestovního ruchu v konkrétním regionu.

Cílem práce je zjistit a popsat aktuální stav cestovního ruchu v turistickém regionu Český ráj, analyzovat možnosti jeho dalšího rozvoje a na základě zjištěných skutečností nastínit a přiblížit předpokládaný vývoj cestovního ruchu v tomto regionu.

Pozornost na region Český ráj soustředím z několika důvodů. Prvním je skutečnost, že jsem vyrůstala v blízkosti Českého ráje, v oblasti cestovního ruchu se v tomto regionu často pohybuji a mám k ní citový vztah, proto jsem se o ní chtěla dozvědět nové informace a alespoň částečně dopomoci k jejímu rozvoji. Dalším důvodem je můj kladný vztah k cestovnímu ruchu resp. k cestování. Neposledním důvodem je skutečnost, že jako studentku fakulty ekonomicko-správní mě zajímá i jaké ekonomické důsledky sebou cestovní ruch přináší.

Výše uvedeného cíle chci dosáhnout zejména prostřednictvím analýzy dostupných písemných dokumentů týkajících se cestovního ruchu, dotazníkovým šetřením provedeným mezi turisty a obyvateli regionu a rozhovory s odborníky a znalci této oblasti.

Diplomová práce je rozdělena do čtyř hlavních kapitol. V první kapitole se nejprve snažím vymezit základní pojmy, se kterými se v oblasti cestovního ruchu nejčastěji setkáváme a jež používám v dalších kapitolách. Definuji zde samotný pojem

cestovní ruch, jeho základní složky, uvádím i formy cestovního ruchu, charakterizují trh cestovního ruchu a popisují rozvoj cestovního ruchu v českých zemích. Také se zde zabývám volným časem obecně.

Na ní navazuje kapitola o turistickém regionu Český ráj. Je rozdělena do čtyř podkapitol. První z nich se zabývá samotnou charakteristikou Českého ráje, jeho polohou, historií atd. Druhá se zabývá aktivní turistikou v tomto regionu. Popisují zde možnosti skalního lezení. Cyklistiky, turistiky, lyžování a ostatní aktivní turistikou v této oblasti. Další analyzuje současný stav cestovního ruchu v Českém ráji. A poslední z podkapitol je věnována šetření v regionu, převážně zpracováním dotazníku a rozhovory.

V další kapitole se zabývám dalším rozvojem cestovního ruchu v ČR a snažím se nastínit očekávaný vývoj cestovního ruchu v Českém ráji. Jsou zde uvedeny priority regionu v oblasti cestovního ruchu, doporučení a možnosti vývoje cestovního ruchu v Českém ráji v budoucnosti. Při nastínění doporučení a možností jsem využila analýzu SWOT, která napomáhá definovat silné a slabé stránky, příležitostí a ohrožení cestovního ruchu v dané lokalitě.

Poslední kapitola je malým průvodcem Českého ráje formou e-learningu. Pokusila jsem se tím tedy také o přínos regionu Český ráj formou tohoto průvodce včetně ikon a obrazových příloh.

1 ÚLOHA CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉ REPUBLICE VE VOLNÉM ČASE

1.1 Volný čas

Rekreace je považována za nejvýznamnější a nejkompexnější součást volného času, s cílem volný čas co nejefektivněji prožít.

Volný čas bývá sociology chápán jako doba, která zbude člověku po odečtení pracovní doby včetně přesčasů, tj. času pracovního, a dále času využitého na dopravení se z a do zaměstnání, času věnovaného domácnosti a rodině a času potřebného pro obstarání vlastních fyziologických potřeb, tj. času vázaného¹.

Podle M. Švigové má volný čas následující rysy:

- Výběr činností, kterými člověk svůj volný čas naplní, je svobodný.
- Volný čas má hédonistickou povahu. Činnosti jsou v jeho průběhu prováděny pouze pro samotné potěšení z nich. Požitek a blaho jimi způsobené jsou jejich jedinými účely.
- Jednou z charakteristik je i různorodost aktivit naplňující volný čas. Člověk pestrost potřebuje mj. proto, aby vyhověl různým svým potřebám.
- Volný čas slouží, resp. může sloužit, k rozvoji lidských schopností a vědomostí. Je prostorem pro rozkvět přirozené touhy po vzdělání a objevování.
- Volný čas umožňuje vyjádření individuality jedince. Tím, jak své volno tráví, vyjadřuje člověk sebe².

Výše vypočítané charakteristiky již naznačily, v čem lze spatřovat úlohu volného času. Nejčastěji bývá jeho funkce viděna jako trojí. Volný čas poskytuje prostor pro:³

1. odpočinek
2. zábavu
3. rozvoj lidské osobnosti

¹ FILIPSCOVÁ, B. *Volný čas in Malý sociologický slovník*, Svoboda, Praha 1970 Str. [548]

² ŠVIGOVÁ, M. *Volný čas a my*, Svobodné slovo, Praha 1967 Str. [68-69]

³ ŠVIGOVÁ, M. *tamtéž* Str. [72]

1.2 Role cestovního ruchu v ČR

Cestovní ruch považujeme za jeden z nejvýznamnějších mechanických pohybů lidstva, do kterého se každoročně zapojují miliony obyvatel celé planety. Cestovní ruch patří v současné době mezi nejdynamičtější odvětví ve světě. Je to jedno z největších odvětví, co se týče jak dosahovaného obrátu, tak zaměstnanosti. Jak již bylo zmíněno, cestovní ruch je nazýván odvětvím budoucnosti. Jeho rozvoj je doprovázen silným multiplikačním efektem.

Cestovní ruch představuje kompletní hospodářsko-ekonomické odvětví, které má významný vliv na vývoj nejen zaměstnanosti, platební bilance a socioekonomického rozvoje daného území, ale také má svůj podíl na tvorbě hrubého domácího produktu, ovlivňuje příjmy municipálních rozpočtů. Cestovní ruch má velký význam nejen pro Českou ekonomiku, ale i pro politiku mezinárodní. Kromě ekonomických dopadů má cestovní ruch vliv i na řadu kulturních, uměleckých a historických památek.

1.3 Definice a funkce cestovního ruchu

Cestovní ruch je v dnešní době velmi často používaným pojmem. Jeho definování však není jednoduché ani jednoznačné. Ale každý si pod pojmem cestovní ruch dokážeme něco představit.

Existují desítky definic cestovního ruchu. Nyní uvedu několik různých definic cestovního ruchu. První z nich zní: Cestovní ruch je soubor činností na uspokojování potřeb související s cestou a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště, zpravidla ve volném čase, za účelem zotavení, poznání, společenského kontaktu, kulturního a sportovního vyžití, lázeňského léčení a pracovních cest.⁴

V. Hrala definuje cestovní ruch jako specifickou formou mechanického pohybu obyvatelstva, jejíž rozsah a intenzita roste. Týká se především obyvatelstva vyspělých zemí, kde se, v souvislosti s růstem životní úrovně a rozšiřováním fondu volného času, stává masovým jevem a ekonomicky i sociologicky důležitým fenoménem.⁵

Cestovní ruch můžeme definovat i jednodušeji a to jako krátkodobý přesun lidí na jiná místa, než jsou místa jejich obvyklého pobytu, za účelem pro ně příjemných

⁴ Oriška, J. *Technika služeb cestovního ruchu*, Praha: Idea Servis, 1999, [str.5]

⁵ Hrala, V. *Geografie cestovního ruchu*, Praha VŠE, 1994, [Str.11]

činností.⁶Tato definice však není plně výstižná. Nezahrnuje například oblast služebních cest, kde je hlavním smyslem cestování práce a nikoliv zábava.

Mnozí lidé nepovažují cestovní ruch za samostatné odvětví, ale za činnost, která je výsledkem služeb jiných odvětví např. ubytování, doprava nebo stravování. Potom jeho definice může znít následovně. Je to činnost osoby, cestující po přechodnou dobu do místa mimo její běžné životní prostředí, a to na kratší dobu než je stanovena (u mezinárodního cestovního ruchu tato doba činí jeden rok, u domácího cestovního ruchu pak šest měsíců), přičemž účel její cesty je jiný než vykonávání výdělečné činnosti v navštíveném místě.⁷

Definice Světové organizace cestovního ruchu (WTO)⁸ nebo Organizace spojených národů (OSN), které jsou základem pro současnou statistiku světového cestovního ruchu, zahrnují do cestovního ruchu „aktivity osob“, které cestují a pobývají v místech mimo jejich obvyklé prostředí po dobu nepřesahující jeden rok za účelem vyplnění svého volného času za obchodem nebo za jinými účely.⁹

Z výše uvedených definic lze odvodit základní funkce cestovního ruchu:

- ekonomickou
- kulturně-poznávací
- rekreačně-zdravotní
- výchovnou
- informační

Mnohdy se cestovní ruch nemalou měrou podílí na výsledcích národního hospodářství, je i významným zaměstnavatelem.¹⁰ Podle V. Hraly vytvoří každé pracovní místo v průměru 2,5 pracovních příležitostí pro jeho potřeby. Cestovní ruch může být důležitým faktorem vytvářejícím značné možnosti při restrukturalizaci hospodářských systémů zemí střední, jihovýchodní a východní Evropy. V této době vytváří cestovní ruch celosvětově 11% pracovních míst, tyti příležitosti vznikají

⁶ Horner, S. , Swarbrooke, j. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha:Grada Publishing, 2003 [Str. 53-54]

⁷ Malá, V. *Cestovní ruch (vybrané kapitoly)*. Praha VŠE, 1999[Str. 83]

⁸ Světová organizace pro cestovní ruch je orgán Organizace spojených národů (OSN). V současné době zdržuje 146 členských zemí a je zřejmě nejvýznamnější institucí na poli cestovního ruchu.

⁹ Petrů, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea Servis, 1999, [Str. 26]

¹⁰ Demografie, 2002, ročník 44, č. 2

v malých podnicích a městských a venkovských oblastech, které jsou postiženy nejvyšší strukturální nezaměstnaností. Růst cestovního ruchu tedy výrazně ovlivňuje také vývoj zaměstnanosti a všeobecná rozvoj v ekonomicky slabších regionech.

Cestovní ruch významně ovlivňuje těchto šest oblastí:¹¹

- Podílí se na tvorbě HDP.
- Přispívá do bilance služeb na běžném účtu platební bilance.
- Prostřednictvím daní tvoří příjmy státního rozpočtu.
- Má vliv na příjmy rozpočty regionů.
- Ovlivňuje vývoj zaměstnanosti.
- Příznivě působí na investiční aktivitu.

Moderní cestovní ruch v různých formách soustřeďuje k dlouhodobým i krátkodobým pobytům obyvatelstvo do významných středisek, oblastí a zemí.¹²

Někteří odborníci se domnívají, že by bylo vhodné nahradit pojem cestovní ruch pojmem turismus. Opustit tento pojem v češtině a nahradit ho pojmem turismus chtějí hlavně z důvodu, že se jedná o slovo, které téměř shodně používají všechny světové jazyky (tourism v angličtině, tourismus v němčině, tourisme ve francouzštině, turismo v italštině a španělštině, turism v ruštině atd.).

1.4 Formy cestovního ruchu

Formy cestovního ruchu vycházejí ze zaměření cestovního ruchu a uspokojování určitých konkrétních potřeb účastníků. Potřeby účastníků cestovního ruchu mají zvláštní charakter a odlišují se od jiných potřeb několika zvláštními znaky. Jednotlivé formy cestovního ruchu obvykle kladou specifické požadavky na způsob realizace a zabezpečení služeb. Rozlišujeme několik základních forem cestovního ruchu.^{13, 14}

- **Rekreační cestovní ruch** je zaměřen na uspokojování běžné lidské potřeby regenerace fyzických a psychických sil.

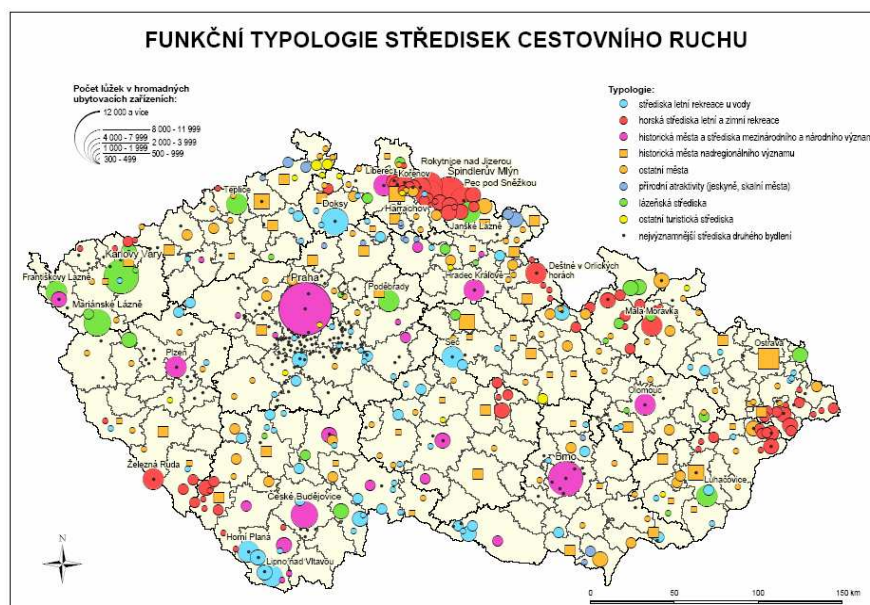
¹¹ *Cestovní ruch v České republice- Problémy a možnosti jejich řešení*, recenzovaný sborník, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Katedra cestovního ruchu v Táboře, 2003 [str.195]

¹² HRALA, V. *Geografie cestovního ruchu*, Praha IDEA SERVIS, 1994 Str. [6]

¹³ Kučerová, I. *Ekonomika se zaměřením na cestovní ruch*. Praha: Idea Servis, 1997, [Str. 126-129]

¹⁴ Foret M., Floretová, V. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada Publishing, 2001, [Str. 17-19]

- **Kulturně-poznávací cestovní ruch** vychází z potřeby poznávat historii, historické památky a přírodní zvláštnosti, hledat souvislosti vývoje vlastní země s cizími, vzdělávat se.
- **Sportovně – turistický cestovní ruch** je formou, která bývá považována za pravý opak předcházejícího, skutečnost je však složitější. Někdy bývají turistické výlety spojeny s poznáváním přírodních atraktivit cestovního ruchu i kulturně-historických památek. V každém případě vyžaduje fyzickou průpravu nejen průvodců, ale i účastníků.
- **Lázeňský cestovní ruch** vychází z potřeby rekonvalescence, případně zdravotní prevence. Taková forma vyžaduje specifické podmínky spočívající především v zabezpečení potřebných lékařských lokalit s kvalifikovaným personálem.
- **Kongresový cestovní ruch** představuje specializovanou formu cestovního ruchu. Hlavním motivem účastníků kongresů je vzájemné předávání nových poznatků, navazování obchodních kontaktů a hledání řešení různých problémů. Tato forma je spojena s cestováním a pobytem vědců, umělců a dalších účastníků kongresů (konferencí, symposií, seminářů a kolokvií) v místech, kde se konají.

Obrázek 1 - Funkční typologie středisek cestovního ruchu

Pramen: Atlas cestovního ruchu ČR; MMR ČR, 2006

1.5 Druhy cestovního ruchu

Cestovní ruch se člení i sleduje z různých hledisek.^{15, 16}

1) Podle časového hlediska- délky pobytu rozlišujeme:

- **Krátkodobý cestovní ruch** je charakterizován pobytem do tří dnů mimo trvalé bydliště (dvě noci přenocování).
- **Dlouhodobý cestovní ruch** předpokládá cestovní pobyt delší než tři dny mimo trvalé bydliště, nikoliv však delší než šest měsíců.

2) Podle místa realizace, kdy místem realizace rozumíme stát, členíme cestovní ruch na:

- **Domácí cestovní ruch** je cestovní ruch, při němž účastníci nepřekračují státní hranice své země.
- **Zahraníční cestovní ruch** zahrnuje příjezdy a výjezdy za hranice příslušného státu. Dále se člení z hlediska vztahu k národnímu hospodářství na:

⇒ **aktivní zahraniční cestovní ruch**, tj. příjezdy zahraničních turistů do dané země, kteří v ní platí za poskytnuté služby, znamená příliv příjmů a přispívá tedy na stranu aktiv platební bilance

⇒ **pasivní zahraniční cestovní ruch** charakterizující výjezdy domácích obyvatel do zahraničí, s jejich překročením hranice dochází k odlivu platebních prostředků ze země a jejich platby jsou tedy součástí pasiv platební bilance.

Souhrn veškerého cestovního ruchu, tj. cestovní ruch více zemí, je označován pojmem mezinárodní cestovní ruch.

- **Vnitřní cestovní ruch** zahrnuje pohyb a pobyt účastníků cestovního ruchu uvnitř hranic jednoho státu, tedy souhrn účastníků domácího a příjezdového cestovního ruchu.
- **Národní cestovní ruch** zahrnuje pohyb a pobyt účastníků cestovního ruchu uvnitř vlastní země a mimo ni, tedy souhrn účastníků domácího a výjezdového cestovního ruchu.

¹⁵ Petrů, *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea servis, 1997, Str. [28-30]

¹⁶ Kučerová, I. *Ekonomika se zaměřením na cestovní ruch*. Praha: Idea Servis, 1997, [Str. 124-125]

- **Tranzitní cestovní ruch** znamená cestovní ruch spojený průjezdem území určitého státu, který nezahrnuje pobyt a je obvykle vymezen určitým počtem hodin. Z pohledu národního hospodářství a platební bilance daného státu má stejný charakter jako domácí cestovní ruch.
- 3) Podle formy úhrady služeb, tj. podle způsobu placení a druhu plátců rozlišujeme:
- **Volný cestovní ruch** je taková forma cestovního ruchu, kdy si účastníci hradí účast pouze ze svých příjmů a o účasti se svobodně rozhodují.
 - **Vázaný cestovní ruch** je takový cestovní ruch, kdy úhrada účastníka je plně hrazena nebo doplňována ze společenských fondů. Účast a poskytnutí příspěvků je v těchto případech vázána na splnění určitých podmínek (např. členství v určité organizaci, zdravotní stav, atd.). Tento druh cestovního ruchu je projevem určité sociální politiky společnosti.
- 4) Podle způsobu a organizace zabezpečení služeb cestovního ruchu se cestovní ruch dělí na:
- **Neorganizovaný cestovní ruch** je takový, kdy si vše potřebné zajišťuje účastník cestovního ruchu sám, resp. pouze částečně využívá služeb cestovní kanceláře, např. k výměně valut, prodeji lodních lístků apod.
 - **Organizovaný cestovní ruch** je takový, kdy si vše potřebné zajišťuje organizace, zejména cestovní kancelář.

Organizovaný a neorganizovaný cestovní ruch můžeme dále dělit na:

- ⇒ **Skupinový cestovní ruch**- jedná se o něj tehdy, pokud se zajišťují služby cestovního ruchu nějaké formálně či neformálně utvořené skupině.
- ⇒ **Individuální cestovní ruch**-využívá-li služeb cestovní kanceláře účastník cestovního ruchu sám nebo se svou rodinou.

1.6 Účastník cestovního ruchu

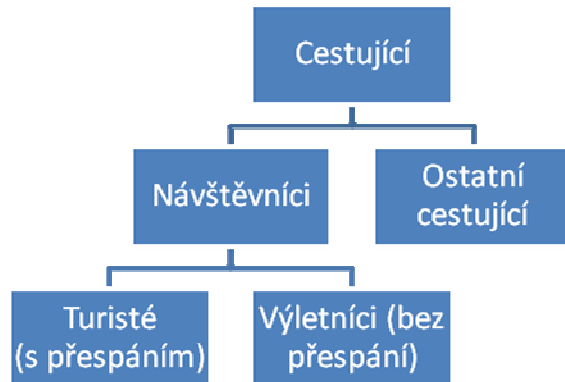
Tento pojem byl definován statistickou komisí Společnosti národů¹⁷ již v roce 1937. Tato definice má velký přínos především pro mezinárodní cestovní ruch.

Účastník cestovního ruchu je osoba, která cestuje na delší dobu než 24 hodin do jiné země než je země jejich trvalého pobytu a to buď pro zábavu, za účelem vyřízení rodinných záležitostí a pro zlepšení zdravotního stavu, nebo proto, aby se zúčastnili různých akcí, které mají vědecký, administrativní, náboženský sportovní nebo jiný charakter, popřípadě za vyřizováním určitých záležitostí (i obchodních).

Světové organizace cestovního ruchu zavedla v roce 1995 dva pojmy:¹⁸

- Turisté jsou dočasní návštěvníci, kteří se zdrží v navštěvované zemi alespoň 24 hodin a motivem jejich cestování je buď využití volného času, nebo vyřizování různých záležitostí.
- Výletníci jsou dočasní návštěvníci, kteří se zdrží pouze jeden den v navštěvované zemi, aniž by v této zemi přenocovali.

Avšak tato definice nebyla přijata všemi státy na světě. Proto se stále vyskytuje pojmová nejednotnost v definici účastníka cestovního ruchu, což z hlediska statistiky cestovního ruchu v současné době působí velké problémy.

Obrázek 2 - Základní jednotky cestovního ruchu¹⁹

1.7 Materiálně technická základna cestovního ruchu

Materiálně technickou základnu cestovního ruchu tvoří určité věcné prostředky, které jsou nezbytné pro zabezpečení služeb uspokojujících potřeby účastníků cestovního ruchu. Z věcného hlediska se do materiálně technické základny zahrnují:

¹⁷ v roce 1946 byla nahrazena OSN

¹⁸ Petrů, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea Servis, 1999, [Str. 31]

¹⁹ Petrů, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea Servis, 1999, [Str. 97]

- budovy a stavby (hotely, parkoviště, penziony, atd.)
- stroje a zařízení
- dopravní prostředky
- předměty postupné spotřeby (předměty a inventář k zabezpečení zejména realizačních funkcí k cestovnímu ruchu)

1.8 Trh cestovního ruchu

Trhem cestovního ruchu se rozumí souhrn směnných vztahů mezi subjekty prodávajícími zboží a služby cestovního ruchu (představujícími nabídku) a subjekty kupujícími zboží a služby cestovního ruchu (představujícímu poptávku). Jeho součástí je i ekonomický mechanismus, který umožňuje zjistit až na trhu, zda náklady vynaložené na výrobu zboží a poskytnutí služeb byly opodstatněné. Trh cestovního ruchu je specifickou, relativně samostatnou součástí trhu zboží. Jeho zvláštností je, že se na něm prodávají především služby. Povahu služeb nemůže oslabit ani tendence zvýšeného podílu prodeje zboží, k němuž dochází v souvislosti s rozvojem některých forem cestovního ruchu, zejména sportovně- rekreačně cestovního ruchu a mototuristiky.²⁰

Obecně můžeme říct, že trh cestovního ruchu se skládá z:

- Turistických atraktivit, tj. prostoru vhodného pro realizaci cestovního ruchu.
- Nabídky a poptávky po službách cestovního ruchu.
- Věcné struktury nabídky, tj. produktů a služeb cestovního ruchu a jejich kvality.
- Reálných příjmů obyvatelstva a cen.
- Materiálně- technické základny cestovního ruchu.
- Infrastruktury jako doplňku materiálně technické základny.

Trh cestovního ruchu není jednotný a pro některé potřeby, zejména marketingu- pro stanovení marketingové strategie, se provádí jeho rozdělení do určitých skupin podle společných charakteristik- tj. segmentace trhu. Segmentaci můžeme provádět z celé řady hledisek. Např.:

- geografického (oblastí, států, atd.)

²⁰ Oriška, J. *Technika služeb cestovního ruchu*, Praha:Idea Servis, 1999, [str.5]

- demografického (věk, pohlaví, atd.)
- psychologického (životní styl, zájmy)
- chování (frekvence využívání, věrnost značce)
- účelu cesty (zábavy, obchodu)
- vztahu k produktu
- distribuční cesty

1.8.1 Nabídka cestovního ruchu

Nabídka cestovního ruchu je reprezentována souborem všech komponentů nutných k realizaci účasti na cestovním ruchu a k naplnění očekávaných efektů. Předmětem nabídky jsou objekty cestovního ruchu, představované souhrnem aktivit, služeb, hmotných statků, které jsou v určitém místě a čase k dispozici pro uspokojení potřeb účastníků cestovního ruchu.²¹ Nabídku silně ovlivňuje rozvoj využívání technik a technologií (např. internet).

Specifické rysy nabídky cestovního ruchu:

- různorodost
- komplexnost
- vyznačuje se malou pružností a přizpůsobivostí se poptávce
- má sezónní charakter
- je silně podmíněna lidskými faktory

Rozsah a struktura nabídky služeb v jednotlivých místech bude vždy záviset na charakteru konkrétního místa, na jeho aktivitách, na prostředí i poptávce po něm.

1.8.2 Poptávka v cestovním ruchu

Poptávku v cestovním ruchu chápeme jako projev potřeb účastníka cestovního ruchu podložený konkurenceschopností.²²

Poptávka je výrazně ovlivňována důchody obyvatelstva, fondem volného času, cenovou hladinou nabízených služeb, spotřebitelskými preferencemi, motivací, módou a prestiží, celkovým způsobem života.²³

²¹ MALÁ, V. *Cestovní ruch (vybrané kapitoly)*. Praha VŠE, 1999 [str.83]

²² MALÁ, tamtéž [str.60]

²³ FORET M., FORETOVÁ, V. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada Publishing, 2001, [str.19-20]

Nositelem poptávky je účastník cestovního ruchu, který chce uspokojit své potřeby. Člověk bezprostředně nepociťuje potřebu cestovního ruchu, ale celou řadu potřeb jiných jako odpočinek, poznání atd. Sice lze tyto potřeby uspokojit i jiným způsobem, ale cestovní ruch je jednou z důležitých cest jejich uspokojování.

Specifické rysy poptávky v cestovním ruchu:

- komplexnost
- sezónnost poptávky a její periodický charakter
- vysoká pružnost
- masovost, silná diferencovanost
- neustálé změny rozsahu a struktury

1.9 Ekonomické dopady a náklady cestovního ruchu

Ekonomické dopady rozvoje cestovního ruchu v daném území mohou být rozděleny na přímé a nepřímé.²⁴

Přímé efekty vyplývají z konkrétně spotřebovaného objemu peněz turistou v místě cestovního ruchu. Za nepřímé efekty pak považujeme situaci, kdy nedojde k bezprostřednímu hodnocení těchto prostředků, ale budou například uloženy nebo budou spotřebovány mimo danou společnost. Tyto efekty nazýváme multiplikátory.²⁵ To znamená, že počáteční spotřeba peněz vyvolá více než jen příjem pro společnost, dochází k umocňování tohoto efektu.

V oblasti identifikace ekonomických nákladů cestovního ruchu, které vyvolává rozvoj cestovního ruchu v daném území, je nezbytné zmínit se o následujícím:

- Ceně půdy a inflace- mohou se v důsledku rozvoje cestovního ruchu zvyšovat
- Investicích, které jsou bezprostředně vyvolávány rozvojem materiálních podmínek a jejichž hodnota je značná
- Veřejných službách, jejichž výkony musí být také zvýšeny, hlavně v souvislosti se zvýšením komunálního odpadu, čištění odpadních vod, údržbu veřejných komunikací atd.

²⁴ FORET M., FORETOVÁ, V. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada Publishing, 2001, [str.7-15]

²⁵ V makroekonomii termín multiplikátor označuje změnu závisle proměnné připadající na jednotkovou změnu vnější proměnné.

1.10 Alternativní formy cestovního ruchu

Alternativní formy cestovního ruchu se snaží o nový, sociálně a ekologicky zodpovědný přístup k hostitelským oblastem. Alternativní turistiku můžeme interpretovat jako „Výsledek ochoty lidí zřici se výhod civilizace ve prospěch přírody a obyvatel hostitelských zemí. Přísnější pohled však odhaluje, že stěžejní motivací je nárok turistů na dovolenou v co možná nejzachovalejším přírodním prostředí. To je požadavek, který znehodnocuje mnohé úmysly obsažené v principech nového turismu.“²⁶

Mezi nejvýznamnější formy alternativního cestovního ruchu patří:

- **Venkovská turistika**- patří mezi velmi významné znaky současného způsobu života obyvatel vypěných zemí. Využívají ji především obyvatelé s nižšími příjmy a vyššího věku.
- **Agroturistika**- forma venkovské turistiky provozovaná v zemědělské výrobě. Zahrnuje rekreační nebo turistické pobyty ve venkovském prostředí. Umožňuje poskytnout zájemcům pobyt a stravu na venkovských statcích, možnost účastnit se prací souvisejících se zemědělskou výrobou či chovem zvířat.²⁷
- **Ekoagroturistika**-je turistika na ekologicky hospodařících farmách, kde je kladen důraz na výrobu biopotravin. Umožňuje svým účastníkům, hlouběji se seznámat se způsobem života a s kulturou dané oblasti. Jde v podstatě o agroturistiku provozovanou na certifikovaných farmách.²⁸
- **Cykloturistika** je formou turistiky, kdy skupiny turistů či jednotlivci využívají pro cestování jízdní kolo. Výhodou je aktivní způsobem strávený volný čas a zároveň využití jízdního kola, které neničí životní prostředí a kvalitu života vůbec. Tato forma alternativní turistiky se u nás velice rozvíjí. Cykloturistika představuje specifický segment dopravy, který se v současné době dostává stále více do popředí zájmu jako jedna z forem ekologicky čitého cestovního ruchu.²⁹

²⁶ NĚMČANSKÝ, M. *Odvětví cestovního ruchu*. 1vyd. Ostrava:MORAVIAPRESS 1999

²⁷ LACINA, K. *Partnerství pro cestovní ruch na regionální úrovni*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006, Str. [81]

^{28, 29, 30} LACINA, tamtéž Str. [81,83,86]

Cykloturistika má v České republice nepochybně před sebou příznivou budoucnost. Poměrně značná část našeho geografického prostoru nabízí řadu příležitostí k jejímu využití právě pro cykloturistiku. Metoda budování cyklotras je dobře propracována „Centrem dopravního výzkumu“ i občanským sdružením- „Oživení-Bohemia Greenways“³⁰.

Mezi další formy alternativního cestovního ruchu patří např. lovecký cestovní ruch, outdoorová turistika, ekoturistika atd.

1.11 Rozvoj cestovního ruchu v českých zemích

Česká republika zaujímá rozlohu téměř 79 000km², žije zde cca 10,3mil. obyvatel. Rozlohou i počtem obyvatel se v Evropě (s více než 40 státními celky) řadí na 14-16.místo, z toho je zřejmé, že rozhodně nepatří k státům vysloveně malým.³¹

Česká republika disponuje velkým bohatstvím kulturně historických památek, kterých je evidováno kolem 36 000 objektů, z toho 2200 zámků a hradů. Podstatná část zájmu se orientuje na 200 zámků, 60 zachovalých hradů, 100 zřícených hradů a zámků a 35 městských památkových rezervací. Některé z nich byly vyhlášeny Národními kulturními památkami. Architektonické památky na našem území reprezentují prakticky všechny stavební slohy od raného středověku. Skutečnost, že Praha, Český Krumlov, Kutná Hora, Kroměříž, Telč, Holašovice, Žďár nad Sázavou - kostelíček J. Nepomuckého na Zelené Hoře, Litomyšl, Olomouc a Lednickovaltický areál byly vybrány a zařazeny mezi čtyři stovky světově významných kulturně historických památek a přírodních zajímavostí v rámci organizace UNESCO a WTO svědčí o tom, že Česká republika je zemí neobyčejně bohatou na kulturní hodnoty, které může využít i ve vztahu k cestovnímu ruchu. Součástí přírodní krajiny v ČR jsou rybníky. Nejdůležitější rybníční oblast jsou jižní Čechy, kde je přes 5000 rybníků, mezi nimi i největší Rožmberk. Lesy pokrývají téměř třetinu území naší republiky, ale polovina je narušena průmyslovými exhalacemi.³²

V Českých zemích se cestovní ruch vyvíjel shodně jako v zemích střední a západní Evropy. Do první světové války, kdy byly české země součástí Rakousko-

³¹ HRALA, V. *Geografie cestovního ruchu*, Praha IDEA SERVIS, 1994 Str. [146]

³² HRALA, V. *tamtéž* Str. [153-154]

Uherska, byl vzhledem k poměrně vysokému životnímu standardu cestovní ruch na srovnatelné úrovni s ostatními evropskými zeměmi.

Po ukončení první světové války se Československo brzy dostalo mezi vyspělé evropské státy s vysokým objemem technicky náročné průmyslové výroby a československá koruna patřila mezi stabilní měny s vysokou kupní silou. Rozvoj průmyslu pozitivně ovlivňoval ekonomický růst, který umožňoval investice do nevýrobní sféry, např. do lázeňství. V roce 1920 byla založena první cestovní kancelář - Československá cestovní kancelář ČEDOK. V tehdejší Československu byl rozvoj cestovního ruchu značně nerovnoměrný. Cílovými destinacemi se v Čechách a na Moravě staly kromě Prahy právě jen lázeňská města a na Slovensku vedle lázeňských destinací zejména horská střediska v Tatrách. Cestovní ruch se v této době vyznačoval velkou sezónností, dominovali především pobytové zájezdy. Průměrná délka pobytu trvala pouze pět dní, protože délka běžné dovolené nepřesahovala čtrnáct dní. V meziválečném období se cestovní ruch týkal především majetnějších vrstev. Mezi mladými lidmi se v tomto období stává velice oblíbený tramping, který představuje levnou turistickou formu.

Po druhé světové válce byl cestovní ruch ovlivněn především politickými hledisky. Specificky se rozvíjel pasivní cestovní ruch. Lidé z ideologických důvodů nemohli téměř vůbec volně cestovat, výjezdy do zahraničí byly zcela organizovanou formou cestovního ruchu. Také cílové destinace byly zcela ovlivněny touto dobou: nejvíce se cestovalo do ostatních lidově demokratických států (označení většiny plánovaných ekonomik), do tzv. kapitalistických států se cestovalo minimálně.

1.12 Vývoj cestovního ruchu po roce 1989

Období po roce 1989 můžeme nazvat explozivním v rozvoji cestovního ruchu. Zatímco se v sedmdesátých a osmdesátých letech počet výjezdů obyvatel, kteří do zahraničí, pohyboval okolo 7,5milionů lidí (výjimku tvoří rok 1980, kdy počet výjezdů do zahraničí byl 10,3mil.), v roce 1990 tento počet stoupl na 21mil., v roce 1991 na, 41mil. a v roce 1998 na 43,6mil obyvatel ČR, kteří vycestovali do zahraničí. Můžeme vyzorovat dvě příčiny: odstranění administrativních překážek a obrovská touha navštívit dosud nepoznané země. V devadesátých letech se výrazně zvýšil též

aktivní cestovní ruch. Zatímco v roce 1990 navštívilo ČR 7,3mil. turistů, v roce 1995 to bylo 16,6mil turistů.³³

Charakteristiku vývoje cestovního ruchu v ČR od počátku devadesátých let můžeme shrnout do následujících bodů:

- Počet zahraničních turistů se od počátku devadesátých let ztrojnásobil.
- Devizové příjmy z cestovního ruchu se od počátku devadesátých let vzrostly téměř desetkrát.
- Počet hromadných ubytovacích zařízení vzrostl přibližně čtyřnásobně, počet lůžek se zvýšil o třetinu.

Vývoj cestovního ruchu se nyní pokusím přiblížit prostřednictvím statistických údajů. Strohá argumentace statistických údajů hovoří o tom, že v průběhu druhé poloviny dvacátého století odvětví cestovního ruchu v globálním pohledu dlouhodobě zaznamenalo sedmiprocentní růst.³⁴ Vývoj ukazatelů cestovního ruchu ukazuje následující tabulka, která naznačuje podíl cestovního ruchu na ekonomice státu.

Tabulka 1 - Podíl cestovního ruchu na ekonomice státu

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Podíl devizových příjmů z CR na HDP (v %)	5,0	5,6	5,5	7,1	6,9	6,8	5,8	5,9	5,5	4,2	4,2
Podíl devizových příjmů z CR na exportu (v %)	11,0	14,0	13,4	18,6	16,3	15,0	12,0	10,3	9,3	7,7	7,3
Podíl devizových příjmů z CR na devizových příjmech ze služeb celkem (v %)	33,0	43,2	42,8	49,8	50,9	50,6	44,8	43,5	43,8	41,7	45,8

Zdroj: Česká národní banka

Podíl devizových příjmů z ČR na HDP – z výše uvedené tabulky je zřejmé, že u tohoto ukazatele docházelo do roku 1996 k pozitivnímu vývoji, kdy dosáhl svého dosavadního maxima. V letech 1997 a 1998 došlo k mírnému poklesu, který pokračoval větším poklesem v roce 1999. V roce 2000 ukazatel jen mírně překročil úroveň předchozího roku. Tento vývoj lze odůvodnit jednak tím, že absolutní výše HDP (v běžných cenách) za sledované období meziročně stále narůstala a dále samozřejmě tím, že od roku 1997 absolutní výše devizových příjmů klesá. V roce 2001 došlo opět k poklesu tohoto ukazatele a to na úroveň roku 1995. Pokles podílu devizových příjmů

³³ Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky. <http://www.mmr.cz>

³⁴ LACINA, K. *Partnerství pro cestovní ruch na regionální úrovni*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006 [Str.5]

z cestovního ruchu na HDP pokračoval i v roce 2002, kdy dosahoval 4,2 %. Podíl 4,2 % si udržel i v roce 2003.

Podíl devizových příjmů z ČR na exportu – i tento ukazatel dosáhl svého maxima v r. 1996 a od té doby vykazuje klesající tendenci. V roce 2003 se dokonce dostal na nižší úroveň než v roce 1993, kdy k nám ovšem jezdilo podstatně méně turistů. Tento nepříznivý vývoj je opět z části způsoben neustálým růstem celkových exportních příjmů.

Podíl devizových příjmů z ČR na devizových příjmech ze služeb – i zde můžeme sledovat obdobný vývoj jako u předešlých ukazatelů. Maximální hodnoty bylo dosaženo v roce 1997 a také v roce následujícím, od roku 1999 však hodnota ukazatele klesá a v roce 2001 došlo jen k mírnému růstu proti roku 2000. V roce 2002 byl zaznamenán opět pokles a to až na 41,7 % následující rok 2003 představoval již obrat k lepšímu a podíl devizových příjmů z ČR na devizových příjmech ze služeb dosáhl 45,8 %. Cestovní ruch je tedy celosvětově označován jako hlavní složka exportu.

Pro zhodnocení vývoje cestovního ruchu je podstatnější kategorie zahraničních turistů. *Počet zahraničních turistů*, kteří strávili alespoň jednu noc v hromadném ubytovacím zařízení, od roku 1992 každoročně narůstal až do roku 1999, v roce 2000 došlo podle údajů ČSÚ k významnému poklesu. Začátek roku 2002 byl výrazně ovlivněn teroristickými útoky na New York z 11. září 2001. V mezinárodním cestovním ruchu panovala v prvních měsících roku 2002 stále obava z cestování. Toto napětí se postupně uvolňovalo a lidé začali opět více cestovat. Ve druhé polovině měsíce srpna byla Česká republika ochromena povodněmi, které zasáhly především Čechy. Konec roku 2002 byl zasažen přípravou na válečný konflikt v Iráku a lidé omezovali cesty do vzdálenějších destinací. V roce 2002 přicestovalo do České republiky o 8,7 % méně zahraničních turistů než v roce 2001. V roce 2003 se mezinárodní cestovní ruch potýkal s dalšími těžkostmi.

Tabulka 2 - Zahraniční hosté v hromadných ubytovacích zařízeních 1992-1999

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Zahr. hosté celkem	2 609 208	2 671 736	3 036 473	3 381 186	4 558 322	4 975 658	5 482 080	5 609 700
Počet přenocování celkem	6 608 914	7 376 753	8 610 792	10 326 744	14 186 177	15 669 609	16 932 657	16 857 147

Zdroj: Český statistický úřad

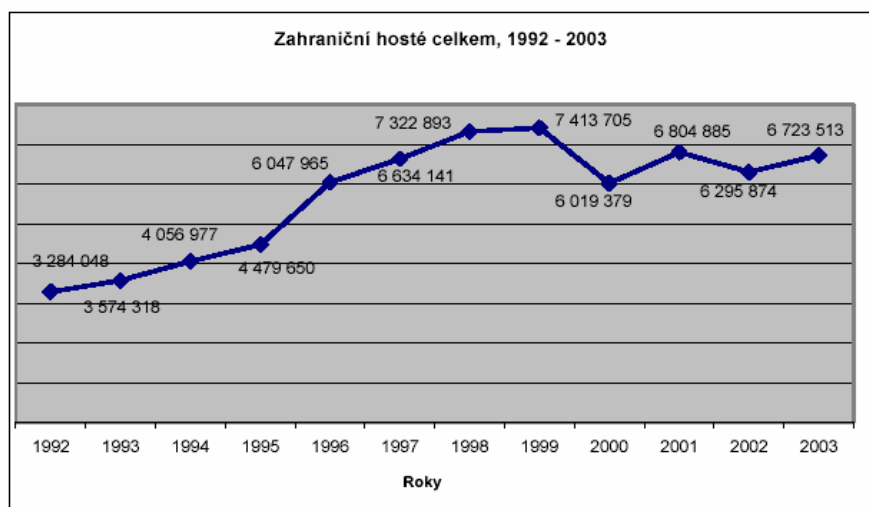
Tabulka 3 - Zahraniční hostem v hromadných ubytovacích zařízeních 2000-2003

	2000	2001	2002	2003
Zahr. hosté celkem	4 666 305	5 193 973	4 742 773	5 075 756
Počet přenocování celkem	16 470 602	16 853 859	15 569 156	16 510 618

Zdroj: Český statistický úřad

Další sledovaná kategorie, **počet přenocování**, zaznamenala obdobný vývoj, avšak maxima dosáhla již o rok dříve, tj. v roce 1998.

Dalším významným údajem je **průměrná délka pobytu** zahraničního turisty. Zde dochází k pozitivnímu vývoji, kdy délka pobytu vzrostla z 3,5 dne v roce 1992 na 4,5 dne v roce 2000. Údaj za rok 2001 ukazuje na mírné snížení, a to na 4,2 dne. V letech 2002 a 2003 se průměrná délka pobytu zahraničního turisty pohybovalo kolem 4,3 dní. Navíc je nutné upozornit, že se jedná o průměrnou délku pobytu turistů v jednom ubytovacím zařízení, takže pokud turista cestuje a využije služeb většího počtu ubytovacích zařízení, jeho skutečná délka pobytu je vyšší.

Zdroj: odhad agentury CzechTourism založený na výsledcích výzkumu General Marketing, léto 2003

Graf 1 - Zahraniční hosté celkem

Celkový počet zahraničních turistů v České republice zahrnuje počet zahraničních turistů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních a počet individuálních turistů, kteří se ubytovali v soukromí, u příbuzných a známých, v pronajatých bytech ap. Vývoj celkového počtu zahraničních turistů, kteří zavítali do České republiky, kopíruje vývoj počtu zahraničních turistů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních v České republice.

Celkový počet zahraničních turistů je v průměru o 30 % vyšší než počet zahraničních turistů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních.

Od roku 1992 do roku 1999 počet zahraničních turistů, kteří navštívili Českou republiku, vzrostl až o 126 %, v dalších letech byl pak zaznamenán mírný pokles a stagnace.

Tabulka 4 - Zahraniční turisté-celkem 1992-1999

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Zahr. hosté celkem	3 284 048	3 574 318	4 056 977	4 479 650	6 047 965	6 634 141	7 322 893	7 413 705

Zdroj: odhad agentury CzechTourism založený na výsledcích výzkumu General Marketing, léto 2003

Tabulka 5 - Zahraniční turisté-celkem 2000-2003

	2000	2001	2002	2003
Zahr. hosté celkem	6 019 379	6 804 885	6 295 874	6 723 513

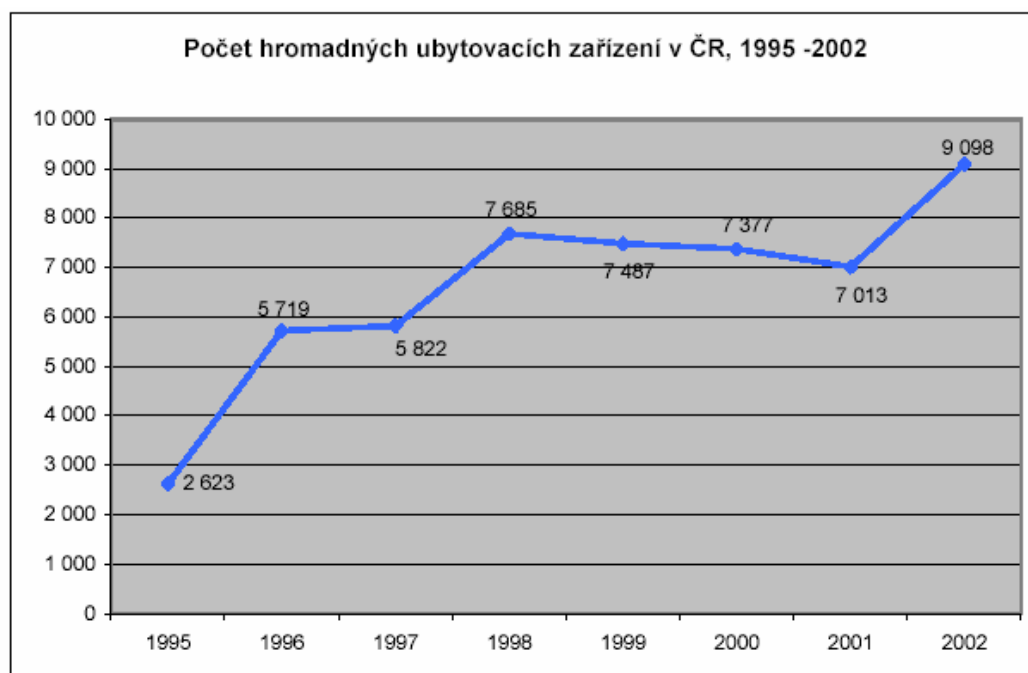
Zdroj: odhad agentury CzechTourism založený na výsledcích výzkumu General Marketing, léto 2003

Dostatečný počet ubytovacích zařízení v odpovídající kvalitě a geografickém rozmístění je jednou ze základních podmínek rozvoje cestovního ruchu. V tabulce je uveden podrobný počet ubytovacích zařízení (dále jen UZ) až od roku 1995, neboť předtím byly kapacity sledovány v odlišné struktuře.

Tabulka 6 - Hromadná ubytovací zařízení 1995-2002

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Hromadná ubytovací zařízení celkem	2 623	5 719	5 822	7 685	7 487	7 377	7 013	9 098

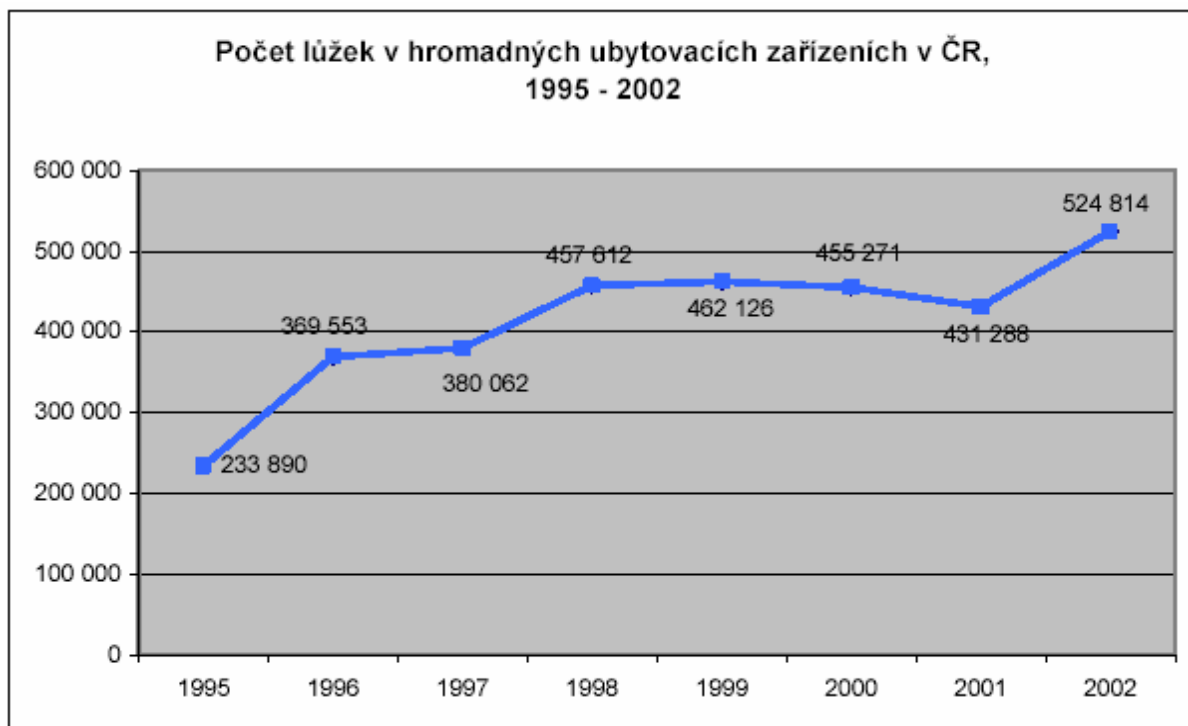
Zdroj: Český statistický úřad

Zdroj: Český statistický úřad

Graf 2 - Počet hromadných ubytovacích zařízení v ČR 1995-2002

U celkového počtu lůžek hromadných ubytovacích zařízení docházelo k růstu až do roku 1999, kdy bylo dosaženo počtu 462 126 lůžek. V roce 2000 pak nastal mírný pokles a v roce 2003 bylo dosaženo maxima a to počtu 524 814. Nárůst lůžkové kapacity v hotelích ČR za období 1995 - 2001 představuje 53 %.

Zdroj: Český statistický úřad

Graf 3 - Počet lůžek v hromadných ubytovacích zařízeních v ČR 1995-2002

Nutnost zohledňovat kvantitativní a kvalitativní aspekty rozvoje cestovního ruchu z hlediska jeho únosnosti pro dané území je explicitně vyjádřena v dokumentu vycházejícího z Agendy 21 pro cestovní ruch. Tento dokument uznává obrovský potenciál cestovního ruchu. Avšak zároveň konstatuje, že přestože může na jednu stranu vést k ekonomické prosperitě i ke zlepšení životního prostředí, může na druhou stranu v případě slabého managementu vést k poškození zdrojů, na nichž cestovní ruch bytostně závisí. Škodám na přírodním i kulturním dědictví lze však předejít přijetím a posazováním preventivních opatření, zejména ve formě profesionálních a systematických aktivit destinačního managementu³⁵ a průběžné, nezkreslené a včasné

³⁵ Pojem destinační management je definován jako nejvzrálejší forma řízení cestovního ruchu, lze ho chápat jako formu účinné spolupráce a kooperace poskytovatelů služeb a veřejně správními institucemi.

informovanosti všech aktérů cestovního ruchu.³⁶ V rozvoji cestovního ruchu v naší zemi musím zmínit i značný rozvoj cykloturistiky, který je spjat zvláště s formováním programu šetrného rozvoje cestovního ruchu zahájeným v roce 1998. Ministerstvo dopravy a spojů ČR vypracovalo návrh cyklotras, který tvoří základní síť cyklistických tras v České republice. Nabídka šetrných ekologicky únosných forem cestovního ruchu byla zdůrazněna i v koncepci cestovního ruchu České republiky.

1.13 Současný stav cestovního ruchu v ČR (od vstupu do EU)

Význam cestovního ruchu pro ekonomiku každého státu není třeba příliš rozebírat. Obzvláště to platí pro menší země, které nedisponují množstvím nerostných surovin či jiných lehce zpeněžitelných výstupů. V současnosti cestovní ruch plní především ekonomickou, rekreačně zdravotnickou, kulturně poznávací a vědecko-informační funkci.³⁷ Pokud se pokusíme analyzovat současný stav cestovního ruchu v České republice, musíme podotknout, že obliba turismu v naší zemi neustále stoupá.

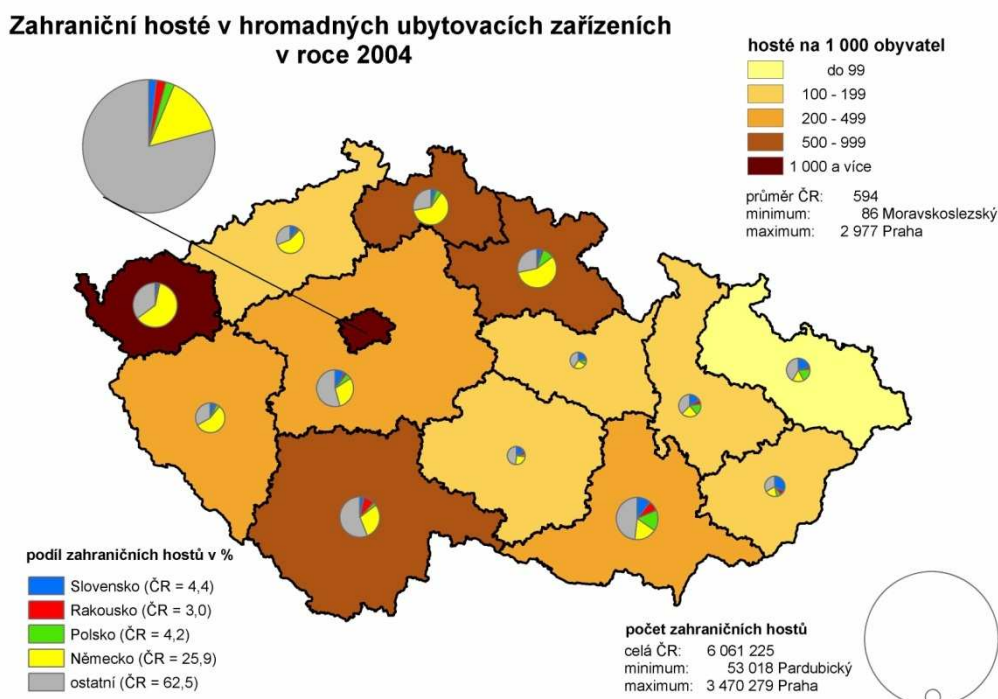
Cestovní ruch patří k oblastem, ve kterých se intenzivně uplatňují informace a znalosti. V současné době je nejdůležitějším a nejpoužívanějším kanálem pro marketing v cestovním ruchu celosvětová síť Internet, protože přináší produkty a služby přímo na obrazovku potenciálního hosta. Nejinak je tomu i u nás. Výpočetní technika se zároveň stále častěji využívá k prezentacím služeb firem angažovaných v cestovním ruchu internetu. V současné době roste zájem zahraničních turistů nejen o návštěvu Prahy, poptávka se obrací také do některých z regionů. Vstupem do Evropské unie v roce 2004 začalo Ministerstvo pro místní rozvoj ČR využívat možnost podpory cestovního ruchu prostřednictvím strukturálních fondů EU. Cestovnímu ruchu je ve Společném regionálním operačním programu (SROP) věnována priorita 4 a v současné době jsou realizovány projekty v objemu cca 5,7 miliard Kč.

V roce 2004 devizové příjmy ze zahraničního cestovního ruchu dosáhly celkové výše 4,2 miliard dolarů, což bylo více o 17,3% víc než v roce 2003. Tyto příjmy reprezentovaly 3,9% HDP. Statistické údaje dále hovoří o tom, že v roce 2005 se u nás cestovní ruch na tvorbě HDP podílel 13,8%, zajišťoval 12,9% zaměstnanosti a 13,3% se podílel na exportu ČR. V tomto roce k nám přijelo o 4,8% zahraničních turistů více než

³⁶ *Cestovní ruch v České republice- Problémy a možnosti jejich řešení*, recenzovaný sborník, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2003, Str. [128]

³⁷ LACINA, K. tamtéž [Str.5]

v roce předcházejícím.³⁸ V roce 2005 se podíl cestovního ruchu na tvorbě hrubého domácího produktu 13,8% a vytvářel 12,9% pracovních míst³⁹.

Obrázek 3 - Zahraniční hosté v ubytovacích zařízeních

Zdroj- ČSÚ 2005 <http://www.czso.cz>

Celosvětově stoupl v roce 2006 počet zahraničních turistů o 4,5 % na 842 milionů, z toho ve Střední Evropě ve stejném období jen o 1,0 %. Česká republika zaznamenala nárůst o 1,5 % a v rámci svého středoevropského regionu se tedy jedná o nadprůměrný růst.

Rok 2006 byl pro turistiku relativně příznivý, i když v každém období profitovaly jiné kategorie ubytovacích zařízení či jiné regiony České republiky. Celkově vzrostly **počty příjezdů hostů** do hromadných ubytovacích zařízení o 2,9 %, **počty přenocování** o 2,8 %.

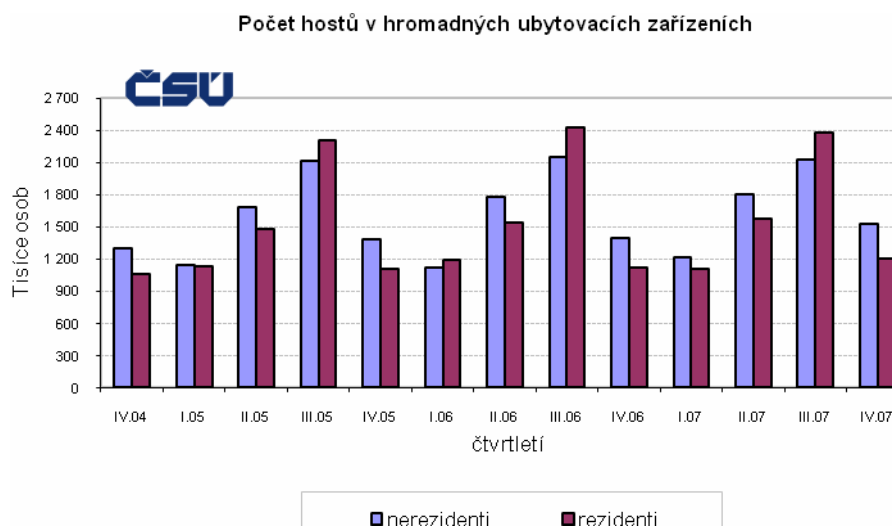
Většina cizinců mířila jako obvykle do Prahy a to přes padesát sedm procent. Zajímavé informace lze vyčíst z dat za jednotlivé měsíce ve vztahu k nejvýznamnějším státům, jejichž občané k nám přijíždějí. Tradičně nejvíce přijíždí turistů z Německa, přičemž v průměru zde stráví 3,7 noci, po nejkratší dobu se ubytovávají v prosinci

³⁸ LACINA, K. *Partnerství pro cestovní ruch na regionální úrovni*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006 [Str.108]

³⁹ Český statistický úřad- <http://www.czso.cz>

a nejdéle v únoru. Nejvíce jich v roce 2006 přijelo v září, ale rok předtím v květnu. V letních měsících dávají pravděpodobně přednost dovolené u moře. Občané Velké Británie se umístili na druhém místě, přestože za celý rok jich přijelo o 13,8 % méně. Britové přijížděli většinou na krátké pobyty, v průměru na 2,7 noci, přičemž se délka jejich pobytu v jednotlivých měsících téměř nelišila. Obdobně se chovali i Italové a také Američané, kteří se ale v průměru zdržovali o něco déle (3,0 noci). Nejdelší pobyty měli po celý rok Rusové, s výjimkou prosince (4,2 noci) zde strávili ve všech měsících více než 5 nocí, jejich nejoblíbenější měsíc byl srpen, ale i v lednu přijeli v hojném počtu. Nizozemců k nám zavítalo nejvíc v červenci, ale nejdéle se zdrželi v únoru (4,9 noci).

Rok 2007 byl pro cestovní ruch relativně příznivý. Počty příjezdů hostů celkem vzrostly proti roku 2006 o 1,9 %. Počty příjezdů nerezidentů byly vyšší o 3,8 %, u rezidentů ale klesly o 0,1 %. Nárůst byl zaznamenán v hotelech a pensioonch, k poklesu pak došlo v ostatních hromadných ubytovacích zařízeních, zejména v chatových osadách a turistických ubytovnách a v kempech. Počty přenocování klesly o 1,5 %, v tom u domácích hostů o 5,3 %, naopak u zahraničních turistů se proti předchozímu roku o 2,6 % zvýšily.

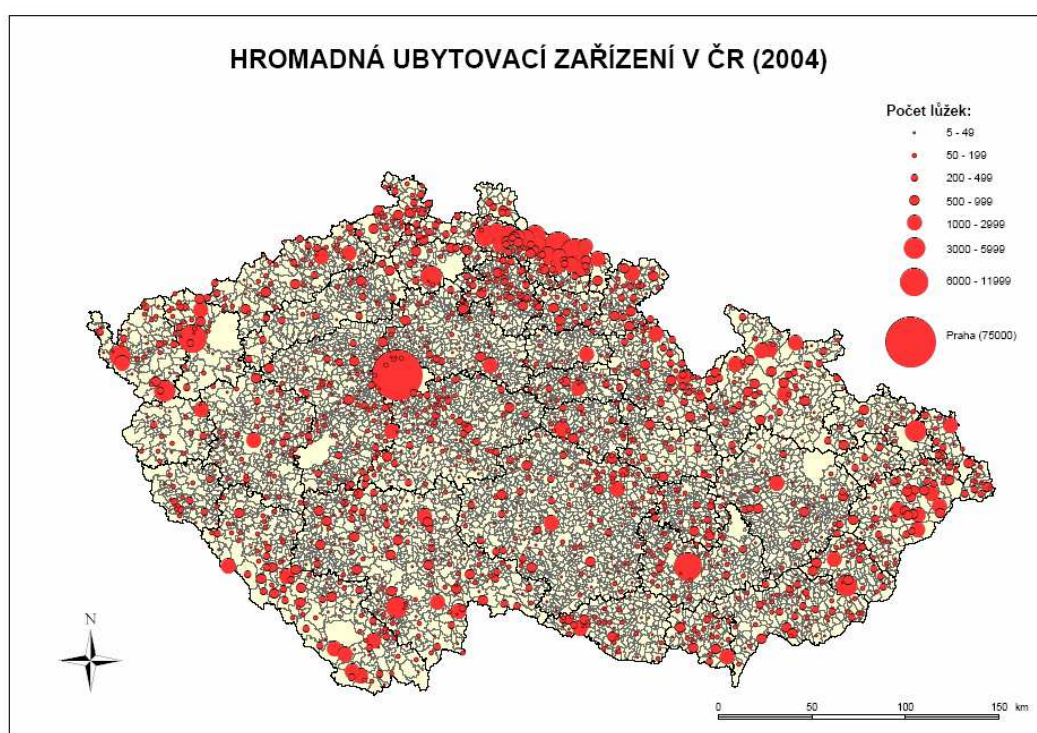
Graf 4 - Počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních

Z pohledu jednotlivých čtvrtletí bylo co do růstu příjezdů i přenocování neúspěšnější čtvrté, jako obvykle však nejvíce hostů přijelo (i přes pokles o 1,4 %) do hromadných ubytovacích zařízení ve 3. čtvrtletí (4,5 milionu), počet přenocování v tomto čtvrtletí byl také nejvyšší (15,2 milionu, pokles o 7,0 %).

Při srovnání domácích a zahraničních turistů jsou v roce 2007 příznivější výsledky za nerezidenty. Počet jejich příjezdů činil 6,7 milionu a byl vyšší o 3,8 %, počty přenocování dosáhly 20,6 milionu a byly vyšší o 2,6 %. Proti tomu počet příjezdů

rezidentů dosáhl 6,3 milionu a byl nižší o 0,1 %, počty přenocování činily 20,2 milionu a snížily se dokonce o 5,3 %.

Ze všech hostů ubytovaných v roce 2007 v hromadných ubytovacích zařízeních bylo 51,5 % zahraničních turistů. Nejvíce hostů (4,5 milionu) navštívilo Prahu, z toho téměř 90 % byli zahraniční hosté. Dalšími nejvíce navštívenými byly kraje Jihomoravský (1,2 milionu osob) a Jihočeský (981 tisíc osob). Zahraniční turisté, po již uvedené Praze, nejčastěji směřovali do Karlovarského kraje (472 tisíc, téměř 70 % všech hostů) a dále do Jihomoravského kraje (432 tisíc, necelých 40 % všech hostů). Nejméně navštíveny byly kraje Ústecký (377 tisíc) a Pardubický (390 tisíc). Nejvyšší pokles návštěvnosti zaznamenaly kraje Liberecký (o 11,7 %) a Jihočeský (o 10,9 %).

Obrázek 4 - Základní infrastruktura cestovního ruchu

Zdroj: Atlas cestovního ruchu ČR; MMR ČR, 2006

Nejvíce přijelo do ČR Němců, Britů, Italů, Američanů a Rusů. Přitom nejdelší průměrná doba pobytu ve dnech byla zaznamenána u Rusů (6,3 dne). Průměrná doba pobytu všech hostů byla 4,2 dne a cizinců 4,1 dne. Nejčastějšími důvody návštěvy ČR zahraničními turisty⁴⁰ v posledních 2 letech je dovolená, odpočinek, sport, zábava a poznání (70 - 77%), 19% služební cesta, 20% návštěva příbuzných a známých a 24% nákupy. V tomto třídění pořizovaném CzechTourism chybí jako důležitý faktor důvodů návštěvnosti (resp. je částečně skryt mezi služebními cestami) také kongresový cestovní

⁴⁰ Údaje zjišťované CzechTourism

ruch (patné např. ve struktuře zahraniční návštěvnosti Brna a Prahy). Velmi pozitivním výsledkem je především nárůst příjezdů z Ruska o 42 %. To je velmi dobrá zpráva zejména pro cestovní kanceláře, protože ruští turisté jsou zvyklí služeb cestovních kanceláří využívat (cestují kolektivně) v mnohem větší míře než zahraniční turisté z ostatních zemí. V programovém období 2007-2013 bude ministerstvo pro místní rozvoj financovat vybrané aktivity cestovního ruchu: marketing a propagace na národní úrovni, zajištění zvýšení kvality poskytovaných služeb, zkvalitnění informací o cestovním ruchu apod.

1.14 Shrnutí

Volný čas poskytuje prostor pro: odpočinek, zábavu a rozvoj lidské osobnosti. Cestovní ruch, který je významnou a komplexní složkou volného času, je také součástí mechanického pohybu, mezi které patří i migrace obyvatel. Nemalou měrou se cestovní ruch podílí na výsledcích národního hospodářství. Definice cestovního ruchu, které jsou základem pro současnou statistiku světového cestovního ruchu, zahrnují do cestovního ruchu „aktivity osob“, které cestují a pobývají v místech mimo jejich obvyklé prostředí po dobu nepřesahující jeden rok za účelem vyplnění svého volného času, za obchodem nebo za jinými účely. Rozlišujeme různé formy cestovního ruchu od rekreačního, přes kulturně poznávací, sportovně turistický, lázeňský až po kongresový cestovní ruch. Existují rovněž různé druhy cestovního ruchu, mezi nejzákladnější patří jeho dělení na cestovní ruch krátkodobý a dlouhodobým případně na domácí a zahraniční cestovní ruch. V současnosti se ve vyspělých zemích stále více uplatňuje trend pojetí trvale udržitelného rozvoje. Rozvíjí se alternativní formy cestovního ruchu, Jedná se především o: venkovskou turistiku, agroturistiku, ekoagroturistiku a cykloturistiku.

Česká republika je od devadesátých let minulého století přitažlivou destinací cestovního ruchu zahraničních návštěvníků. Důležitým mezníkem je pro cestovní ruch vstup do Evropské unie. V roce 2005 ČR navštívilo přes 23 mil. návštěvníků. Významný podíl připadl na jednodenní návštěvníky, kterých do České republiky přicestovalo 9,3 mil. (40 %). Hlavní zdrojovou oblastí těchto návštěvníků jsou především sousední státy (Německo, Polsko, Slovensko, Rakousko), jen výjimečně tyto osoby přicestují z větší vzdálenosti. V šetření na hranicích bylo zároveň zjištěno, že převažujícími důvody jejich návštěvy jsou nákupy (53 %) a pracovní cesta (21 %). V současné době roste zájem zahraničních turistů nejen o návštěvu Prahy, ale o ČR jako celek.

2 APLIKACE NĚKTERÝCH FUNKCÍ CESTOVNÍHO RUCHU NA KONKRÉTNÍ REGION- ČESKÝ RÁJ

2.1 Základní charakteristika turistického regionu Český ráj

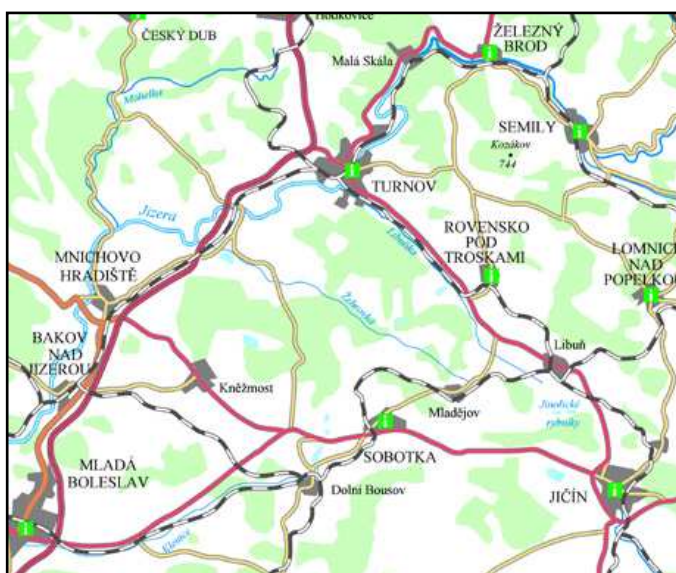

Obrázek 5 - Hrubá skála

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Český ráj představuje významné přírodní, ale také kulturní dědictví České republiky. V rámci správy může být toto dědictví využíváno pro cestovní ruch jen do určitých mezí, aby nedošlo k narušení jeho původní a jedinečné hodnoty. Jedná se o hodnotu spočívající ve vzájemném souladu přírodních a kulturních hodnot synergicky vytvářejících jedinečnou českou historickou krajinu. Tato pozoruhodná oblast České republiky se nachází mezi Jičínem, Sobotkou, Mladou Boleslaví, Mnichovým Hradištěm, Kopaninou, Železným Brodem, Semily a Lomnicí nad Popelkou. Na východě přechází v Podkrkonoší, na severu je ohraničen pásem Jizerských hor

a Krkonoš.

Obrázek 6 - Mapa turistického regionu Český ráj

Zdroj: <http://www.geoparkceskyraj.cz>

V roce 1954 se Český ráj stal první chráněnou krajinnou oblastí u nás. Bohatou na romantické skalní útvary, malebná údolí, stavby lidové architektury, hrady a zámky, kostely, vzácné minerály a botanické zajímavosti. Ubytování v Českém ráji je možné i v zámeckých prostorách.

Dominantou Českého Ráje je hrad Trosky s dvěma věžemi na čedičových vyvělinách. Český ráj začali jako první v 70. letech 19. století používat lázeňští hosté v Sedmihorkách u Turnova, kteří tento kraj bezesporu považovali za nejkrásnější kout v Čechách. Hlavním lákadlem v Českém Ráji jsou pískovcová skalní města různého

charakteru i různých fází vývoje. Ta spolu s bohatstvím dalších různých geomorfologických tvarů dávají tomuto území vysokou estetickou a vědeckou hodnotu.

Název chráněné krajinné oblasti Český ráj, která je zařazena do geoparků UNESCO, jí právoplatně patří. Ačkoliv není začleněna do nejvyšší kategorie přírodního a kulturního dědictví, patří k tomu nejkrásnějšímu, co můžete vidět. Uvítají Vás prosluněné louky, borovicové lesy, štíhlé skalní věže, tajemné hradní zříceniny i honosné zámky. Do Českého ráje se můžete vydat třeba i na celý měsíc-stejně nestihnete vidět úplně všechno. V každém ročním období je jiný a stále je co objevovat. Jako turisté zde naleznete hustou síť turistických stezek, které vedou přes strže i romantická údolí. Na cyklisty čekají kilometry dobře značených cyklotras, převážně po místních silnicích. Od jara do podzimu si na své přijdou horolezci na pískovcových věžích. Místní řeky nabízejí v létě vodákům nádherná zákoutí a na jaře poskytují divoké peřeje. Když se krajina obleče do sněhu, vyznavači bílé stopy se nenechají dlouho přemlouvat. Český ráj je vlídný k milovníkům hradů, zámků, zřícenin a dalších kulturních památek. Zkrátka- každý si zde najde své oblíbené místo, kopec, řeku, kam se bude rád vracet.⁴¹

2.1.1 Geografická poloha

Popisované území se dotýká 32 obcí. Administrativně spadají tyto obce do tří následujících krajů: Středočeský, Královéhradecký a Liberecký kraj.

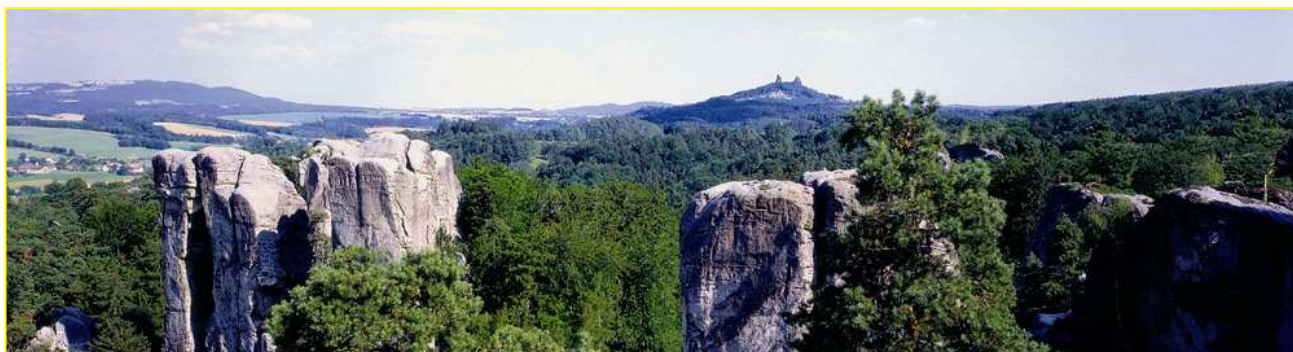
Obrázek 7 - Umístění Českého ráje

Zdroj: <http://www.geoparkceskyraj.cz>

⁴¹ Turek, J. a kol. *Outdoorový průvodce Český ráj*, Praha: Grada Publishing, a.s. 2007[str.9]

Jednotlícím prvkem celého území je území turistického regionu Český ráj, kde sledované obce tvoří souvislý celek. Obce jsou součástí Mikroregionu Český ráj, Mikroregionu Drábské světničky, Svazku obcí Koryta, Sezemice, Loukov a Loukovec, Mikroregionu Střední Pojizeří a ještě se k nim přidala obec Všeň. Část sledovaného území se tedy nachází na severovýchodě Čech, zbývající území geograficky zasahuje do Čech středních.

2.1.2 Přírodní podmínky

Obrázek 8 - Český ráj, Trosky

Zdroj: vlastní fotografie

Převážná část Českého ráje je tvořena lesnatou krajinou (cca 50%) s četnými přírodními a historickými dominantami, jako jsou Trosky, Vyskeř, Hruboskalské skalní město, hrad Kost a mnohé další. Téměř celé území je v intervalu 220- 400 m n. m. Vyšší jsou pouze plošina kolem Mužského (463), vrcholy Vyskeře (466), Trosek (488) a lesnatá vrcholová část Hruboskalska.

2.1.3 Administrativní a správní organizace území

Jak bylo již napsáno, administrativně spadá sledované území do tří krajů (Královéhradecký, Liberecký a Středočeský) a do tří okresů (Jičín, Semily a Mladá Boleslav). Sledované obce měly k 31. 12. 2004 celkem 21 349 obyvatel. Počtem obyvatel se jedná o menší obce, většina nepřesahuje 500 obyvatel. Výjimku tvoří Mnichovo Hradiště s více než 8 000 obyvateli, a dále Sobotka (více než 2 000 obyvatel) a Žďár a Kněžmost, které počtem obyvatel přesahují 1 000.

2.1.4 Vývoj území v čase

Soudobá geomorfologická tvářnost krajiny byla dotvořena ve čtvrtohorách. Pro další vývoj nastal zásadní zlom v příchodu člověka jako zemědělce, který začal s postupným odlesňováním krajiny. Na území Českého ráje pronikli lidé proti toku

Jizery již ve 3. tisíciletí př.n.l. a dále postupovali podél Libuňky až k úpatí Hruboskalska.

V 11. – 12. století př.n.l. byl Český ráj od severu intenzivně osídlován lidem popelnicových polí. Osady byly i v oblastech, které jsou dnes zalesňovány.

Asi v 5. století př.n.l. se do Českého ráje dostávají Keltové a od počátku letopočtu volná území obsazují germánské národy. V době stěhování národů v 5. a 6. století n.l. přicházejí do Českého ráje Slované a osídlují celé území, kromě hustých lesů.

Až do 12. století jsou písemné zprávy o Českém ráji zanedbatelné. Předpokládá se, že

značná část patřila Charvátskému knížeti. Místní jednotlivá knížectví se do 10. století postupně sloučila se vzrůstajícími se Přemyslovci. Do této doby se datuje i vznik několika důležitých obchodních cest za hranice území.

Za prvních Přemyslovců (11. – 12. století) získal značnou část území rod Markvarticů. V následujících dvou stoletích probíhala rozsáhlá středověká kolonizace podporovaná panovníky i samotnými Markvartici. Byly nově zúrodnovány zalesněné svahy i zamokřená území v povodí toků. Okolo obchodních cest vznikaly první obranné hrady a řada tvrzí, jejichž stopy jsou dodnes patrné.

V souvislosti s kolonizací byla ve 13. století založena většina osad a měst – Turnov, Mnichovo Hradiště, Sobotka a postupně i další. V době husitské v první polovině 15. století byly některé významné stavby zcela zničeny (klášter Hradiště).

Do předbělohorské doby měly změny v krajině Českého ráje hlavně charakter odlesňování. Veškerá péče o obnovu porostu byla ponechána přírodě. V 16. století došlo ke krajinářsky významnému zakládání rybníků. Počátkem 17. století se za Albrechta z Valdštejna rozvíjelo řízené lesní hospodářství a pěstební péče v lesích – byla prováděna umělá obnova porostů, budována cestní síť, byly zakládány bažantnice a obory. Za třicetileté války byla vypálena většina měst oblasti a řada vesnic.

Po zavraždění Albrechta z Valdštejna (1634) došlo k velkému pustošení Valdštejnova vévodství. Následující doba baroka byla významná rozvojem lidové architektury (dotvoření krajinného rázu) a zároveň stabilizací osídlení krajiny. Vznikají četné dominanty krajiny (Humprecht), objevují se i nové vodní mlýny na rybnících a náhonech a pivovary (Hrubá Skála, Kost). Atmosféra mnoha měst a obcí byla dotvořena řadou barokních chrámů a kostelíků.

V době rozvoje průmyslu v 19. století si Český ráj zachoval ráz zemědělského kraje. Provádějí se první rozsáhlejší meliorace⁴², snižuje se výměra luk ve prospěch orné půdy. Základní síť osídlení zůstala zachována.

19. století je též dobou rozvoje turistiky v Českém ráji. V r. 1841 byly v Sedmihorkách založeny lázně při železitých pramenech.

Ve 20. století došlo k zániku některých osad. Velký zásah do osídlení krajiny přinesla koncepce střediskových obcí prosazovaná zejména v 70. letech. Prosazování této koncepce prohloubilo vyliďňování zejména malých sídel.

2.1.5 Sociálně ekonomická analýza

Protože všechny čtyři popisované mikroregiony, resp. svazky obcí, mají z hlediska ekonomického potenciálu, resp. jeho podmínek, rozdílné výchozí podmínky, je tato část kapitoly popisována dle těchto území.

Mikroregion Český ráj

Ve sledovaném území, tak jako v celé České republice, probíhá od roku 1990 transformace v celé hospodářské sféře. Státní průmyslové podniky jsou již většinou přeměněny v soukromé obchodní společnosti, některé z nich také změnily majitele. Vzniká řada menších firem. Největší úbytek doprovází transformaci zemědělství. Celkově ve všech odvětvích hospodářství převažují v řešeném území malé a střední firmy.

Oblast obcí mikroregionu Český ráj lze charakterizovat jako převážně zemědělskou oblast s výrazným potenciálem zejména letní turistiky. Jedním z problémů je rozvoj drobného a středního podnikání, jeho řešení by mohlo zlepšit i stav v oblasti zaměstnanosti.

Svazek obcí Koryta, Loukov, Loukovec a Sezemice

I na tomto území prošlo hospodářství transformací, především se to dotklo zemědělství, které představuje typický způsob obživy pro toto území. V současné době pracuje většina obyvatel v průmyslu, a to převážně v okolních městech, jako je Mnichovo Hradiště, Mladá Boleslav a Turnov.

⁴² technické zemědělské úpravy pozemků - opatření k obnovení, udržení nebo zvýšení úrodnosti půdy. Meliorace mohou být odvodňovací, závlahové nebo půdoochranné (<http://www.priroda.cz/slovník.php>)

Mikroregion Drábské světničky

Východní část tohoto území je zemědělského typu, západní ne. Pro větší průmyslový rozvoj v této oblasti nejsou podmínky (výjimku tvoří obec Mnichovo Hradiště), a to jak přírodní (území chráněné krajinné oblasti) tak technické (energie, dopravní napojení). Převládající typ výroby jsou podniky s 20 – 25 zaměstnanci, největší zastoupení mají soukromé firmy s 2 – 5 zaměstnanci, často rodinného charakteru. Ekonomický význam této oblasti tkví v rekreační funkci (popř. zemědělství), nárůst sekundární sféry se nepředpokládá.

Mikroregion Střední Pojizeří

Mnoho obyvatel mikroregionu dojíždí za prací do okolních měst, převážně do Mladé Boleslavi a Mnichova Hradiště, neboť v obcích mikroregionu je jen málo pracovních míst. Jediným významnějším pracovním centrem přímo v mikroregionu je Klášter Hradiště nad Jizerou, kde našli pracovní uplatnění obyvatelé především v místním pivovaru, který zaměstnává nejen místní, ale i obyvatele ze sousedních obcí (do pivovaru dojíždí cca 80 osob). Pracovní místa v ostatních obcích poskytují zaměstnání víceméně jednotlivcům.

Přestože okres Mladá Boleslav je převážně průmyslovou oblastí, z hlediska zaměstnanosti lze sledovaný mikroregion označit jako zemědělský, a to i přes současný pokles rozsahu zemědělské výroby i pokles počtu pracovníků v zemědělství. Sledovaná oblast má pro zemědělství vhodné přírodní podmínky a v minulosti představovala zemědělská družstva či státní statky často jediného většího zaměstnavatele na území mikroregionu. Ve sledovaných obcích v současné době není sídlo žádného zemědělského podniku. Většina zemědělské půdy je obhospodařována zemědělským podnikem se sídlem v Loukovci, zbývající část půdy drobnými soukromými zemědělci či nájemci.

2.1.5.1 Hospodaření s prostředky Národního fondu a fondů EU

Mikroregionu byla poskytnuta dotace z EU prostřednictvím Ministerstva zemědělství, resp. Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) na projekt „Vznik partnerství za účelem ekonomického rozvoje území a šetrného využití krajiny“. Dokumentace byla podepsána 29. 8. 2005 a postupně zprůšňována dodatky z 9. 10. 2006 a 10. 11. 2006. Na financování projektu se vedle EU ve výši 424 tis. Kč (80%) podílelo MZČR částkou 106 tis. Kč (20%). Na základě žádosti o proplacení skutečně čerpaných výdajů ve výši 529 860 Kč byla provedena následná kontrola věcného plnění

čerpání dotace pracovníky SZIF. Kontrolována byla poskytnutá dotace na propagaci provozu cyklobusů v Českém ráji v r. 2006 poskytnutá Královéhradeckým krajem ve výši 45 000 Kč.

2.1.6 Ekonomická aktivita

Z 32 sledovaných obcí je v 18 obcích podíl ekonomicky aktivních na celkovém počtu obyvatel nižší než 50%, nejnižší podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva na celkovém počtu obyvatel je v obci Ptýrov, a to pouhých 39,8%. V ostatních 14 obcích se tento podíl pohybuje mírně nad 50%, nejvyšší podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva je v obci Loukov (59,5%). Průměrná hodnota sledovaného ukazatele ve všech obcích je 50,8%.

Ačkoliv sledované území není typickou průmyslovou oblastí, podle odvětví národního hospodářství je nejvíce ekonomicky aktivního obyvatelstva soustředěno v průmyslu, a to 39,3%, přičemž většina zaměstnaných v průmyslu za prací dojíždí. Druhého nejvyššího podílu dosahuje kategorie „obchod a opravy motorových vozidel“, a to 9,8%. Následují činnosti zabývající se „školstvím, zdravotnictvím, veterinární asociální činností.

2.1.7 Věková struktura obyvatelstva

Průměrná hodnota hustoty zalidnění ve sledované oblasti je 69,0 obyvatel na km². Co se týká věkové struktury obyvatelstva, tak 64% obyvatel sledovaného území je v tzv. produktivním věku, tedy pohybuje se ve věkové kategorii 15 – 59 let. I v této oblasti se objevuje trend, který je patrný v celé České republice, a to že obyvatelstvo v poproduktivním věku (tedy starší 60 let) převyšuje počet obyvatel v předproduktivním věku (děti do 14 let). Zde je to 14% z celkového počtu obyvatel pro děti a 22% pro starší obyvatele.

2.1.8 Ochrana přírody a krajiny

Protože značná část obcí řešeného území leží na území chráněné krajinné oblasti, je prvek ochrany krajiny velice důležitým také při plánování a realizaci rozvojových programů a projektů. CHKO Český ráj byla vyhlášena v roce 1955 jako první CHKO v tehdejším Československu. Rozšířena byla nařízením vlády č.508/2002 Sb. z 14. 10. 2002, nová

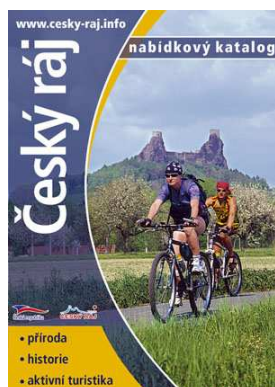
Obrázek 9 – Trosky

Zdroj:<http://www.ceskyraj.cz>

rozloha činí 181,5 km². Dne 5. října 2005 se Český ráj stal nejmladším 25. členem evropské sítě a zároveň geoparkem UNESCO. Český ráj je tak zatím jediným v nových zemích Evropské unie. CHKO Český ráj tvoří necelou třetinu vyhlášeného geoparku. Chráněná krajinná oblast Český ráj je rozdělena do čtyř zón odstupňované ochrany přírody.

Program trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu v turistickém regionu Český ráj byl zpracován metodou pečlivého zmapování potenciálu, potřeb a možností rozvoje. Pro plány rozvoje byly zjišťovány záměry obcí, krajů, mikroregionů, nejrůznějších organizací i podnikatelů. V pracovních skupinách, kde bylo zapojeno téměř 70 zástupců z jednotlivých oblastí odborných i zájmových, byly pod vedením odborníků všechny tyto údaje pro jednotlivé oblasti vyhodnocovány.

2.1.9 Propagace TR Český ráj

Obrázek 10 - Propagace Českého ráje

Zdroj: <http://www.ceskyraj.cz>

Propagace regionu je praktikována především prostřednictvím ucelené řady propagačních materiálů s jednotnou grafikou např. image leták Český ráj, Turistický katalog Český ráj atd. Dále turistickými programy a produkty (např. Po stopách Albrechta z Valdštejna). Dále je hojně používána prezentace turistického regionu na oficiálních webových stránkách: www.cesky-raj.info. V neposlední řadě je region propagován na tuzemských i zahraničních veletrzích. Sama se na základě provedeného výzkumu setkávám s názory, že je propagace regionu dostatečná a nejčastějším zdrojem informací je internet.

2.1.10 Sdružení Český ráj

Sdružení Český ráj (SČR) je zájmovým sdružením měst, obcí a dalších právnických osob, které se do této podoby transformovalo v r. 1999 z původního sdružení měst a obcí. Hlavní náplní činnosti sdružení je rozvíjení aktivit za účelem rozvoje cestovního ruchu v turistickém regionu Český ráj.

V současné době má sdružení přes 40 členů. Předmětem činnosti sdružení je především koordinace aktivit při propagaci regionu i zajišťování služeb pro turisty, příprava a realizace marketingových produktů, tvorba programových rozvojových dokumentů. Jednou z nejvýznamnějších aktivit sdružení bylo úsilí o zápis skalních měst

Českého ráje na Seznam světového dědictví UNESCO a s ním spojené zpracování Programu trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu v turistickém regionu Český ráj. Turistický region, tak jak je reprezentován Sdružením Český ráj, zahrnuje několikanásobně větší území než samotná Chráněná krajinná oblast, vyhlášená již v r. 1955 jako první v naší republice a na dvojnásobek rozšířená v roce 2002.

Snahou Sdružení Český ráj je zpřístupnění Českého ráje pro handicapované spoluobčany. Cílem je, aby tito spoluobčané Český ráj nejen navštívili, ale aby v této překrásné části naší republiky strávili i delší čas. To znamená, že chceme nejen najít nejpřístupnější přírodní lokality, ale také zajistit vhodné podmínky pro dlouhodobější pobyt handicapovaných osob.

2.1.11 Pojem Geopark

Geopark je oblast, která zahrnuje lokality významné z pohledu geologických věd. Důležitá jsou i estetická hlediska a jejich neopakovatelnost a vzácnost, která umožňuje jejich využití např. pro vzdělávání.

Obrázek 11 - Hrubá skála a Trosky

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Geopark má jasně určené hranice a dostatečně velkou rozlohu proto, aby území mohlo být úspěšně využíváno pro cestovní ruch a aby znamenalo přínos pro hospodářský rozvoj oblasti. Vedle geologických jsou důležité i další zajímavosti, jako jsou kulturní a ekologické fenomény, archeologické a historické památky významné z celoevropského hlediska. Geopark spojuje propagaci geologického dědictví s regionálním rozvojem. Rozvoj území geoparku probíhá ve spolupráci s místními samosprávami, podniky i jednotlivci. Veřejnost se jejich prostřednictvím může seznámit

nejen s geologickými procesy, ale může také poznat význam přírodních zdrojů a jejich využití v hospodářské a kulturní historii.

Vytvoření sítě geoparků je jednou z možností jak chránit a zároveň v rozumné míře využívat geologické dědictví planety Země. V současné době existují prozatím dvě sítě geoparků, které jsou však navzájem velice úzce provázány. První je Síť Evropských geoparků, která byla založena v roce 2000 a dnes sdružuje 25 geoparků z různých států Evropy, druhým je UNESCO Světová síť geoparků. Česká republika se může pochlubit prvním geoparkem, který je členem Sítě Evropských geoparků a zároveň i geoparkem UNESCO. Toto prvenství získalo v říjnu 2005 právě území Českého ráje.

2.1.12 Geopark Český ráj

Obrázek 12 - Mapa geoparku

Zdroj: <http://www.geoparkceskyraj.cz>

Geopark Český ráj o rozloze cca 700 km² leží na území třech krajů a to kraje Libereckého, Královéhradeckého a Středočeského kraje a na území okresů Jablonec nad Nisou, Jičín, Liberec, Mladá Boleslav a Semily. Území o rozloze 181,5 km² je Chráněnou krajinnou oblastí Český ráj. Pro činnost

geoparku je významná síť muzeí, které vedle historických a archeologických sbírek mají i sbírky přírodovědné (např. Muzeum hry Jičín, Muzeum Českého ráje a další). Strategickým cílem v regionálních operačních programech je vyvážený rozvoj, restrukturalizace a optimální diverzifikace ekonomické základny a řešení politiky zaměstnanosti v souladu se zásadami trvale udržitelného rozvoje a ochrany životního prostředí tak, aby region obstál v porovnání s ostatními regiony v ČR a v zahraničí.

2.2 Aktivní turistika v Českém ráji

Nabídka sportovních zařízení a možností by se neměla soustředit pouze na turisty, ale měla by vycházet také z potřeb osob v území bydlících. Sport je důležitou součástí života většiny z nich a může být i účinnou prevencí pro dospívající mládež ohroženou sociálně patologickými jevy. Vybudování sportovních zařízení by ovšem nemělo zasahovat do krajiny a jejího rázu celé oblasti.

2.2.1 Skalní lezení

Obrázek 13 - Skalní města

Zdroj: vlastní fotografie

Obrázek 14 - Skalní lezení

Zdroj: <http://cesky-raj.info.cz>

Oblastí, kde se zrodilo pískovcové lezení, je Saské Švýcarsko v Německu, které se rozkládá podél Labe u hranic s Českem. Srovnatelně legendární jako Sasko pro Němce je pro Čechy Hruboskalsko u Turnova. Pískovec je zde sice měkkší, ale za to se leze na mohutné osamělé věže. Hruboskalské skalní město, často nazývané Skalák, se rozkládá v délce tří kilometrů mezi zámkem Hrubá Skála a zříceninou hradu Valdštejn. Lezeckých lokalit tady nalezneme celou řadu. Je zde zaevidováno přes čtyři sta horolezeckých objektů o výšce od deseti do šedesáti metrů, na které vedou výstupy prakticky všech obtížností.⁴³

Na další ze skalních útvarů Českého ráje - na Suché skály se dá lézt celoročně. Většina skalních měst Českého ráje je totiž z měkkého vápenitého pískovce, kdežto Suché skály jsou z prokřemenělého, velmi tvrdého materiálu, kterému vlhko nevadí. Těmto skalám se mimojíté přezdívá Maloskalské Dolomity, zejména díky jejich podobě s Italskými Dolomity.

Drábské světničky, zkráceně Drábky, patří mezi velmi oblíbené lezecké oblasti. Dochovalo se celkem osmnáct světniček vytesaných do pískovcových skal. Největší prostorou vytesanou do skály je téměř sedm metrů dlouhá a čtyři metry široká i vysoká

⁴³ Turek, J. a kol. *Outdoorový průvodce Český ráj*, Praha: Grada Publishing, a.s. 2007[str.18]

svatyně. Uvnitř této kaple jsou ještě dnes k vidění vytesané lavice, kamenný oltář i vyvýšená kazatelna. Pro horolezce jsou Drábské světničky jedny z nejbližších pískovcových skal nedaleko Prahy (necelých 80km).⁴⁴

Prachovské skály jsou bezesporu nejznámější skalní oblastí v ČR. Mají bohatou

Obrázek 15 - Výhledy ze skal

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

turistickou a horolezeckou minulost- první horolezecký spolek zde vznikl už v roce 1907. Téměř o třicet let později (1933) byly Prachovské skály vyhlášeny státní přírodní rezervací. V současné době je zde zaregistrováno 239 skalních věží, z nichž je téměř polovina ve skalním městě. Turistické cesty vedou nejen spodním bludištěm chodeb, ale také po skalnatých hřebenech.⁴⁵

2.2.2 Cyklistika

Pro kola, zejména pro kola horská, je Český ráj ideální oblastí. Při výletech je však třeba respektovat omezení ve skalních městech, protože ne zdaleka všechny trasy určené pěším turistům jsou přístupné i cyklistům. V Českém ráji je možné využít asi 300km vyznačených cyklotras, které vedou celým regionem.⁴⁶ Postupně se dobudovává síť cyklotras. Cyklistice bych se ráda věnovala podrobněji, protože mě tato problematika velice zajímá. Sama totiž cyklistiku nejen aktivně provozuji, ale jsem též členkou občanského sdružení, které podporuje cyklistiku v této oblasti.

V souvislosti s možností využití Českého ráje je nutné zajistit pro návštěvníky kvalitní a turisticky zajímavé pěší a cyklistické trasy. Jednotlivé trasy musí být vybaveny značením a na jednotlivých významných místech i stručnými popisky k lokalitě. Stejně významné je i zajištění základního servisu pro jednotlivé návštěvníky. Co se týká cykloslužeb (půjčovny a úschovny kol, cykloservisy), tak tyto jsou většinou poskytovány ve větších městech Českého ráje (Turnov, Jičín, Mladá Boleslav). Na sledovaném území působí minimum firem poskytujících služby v této oblasti.

⁴⁴ Turek, J. a kol. *Outdoorový průvodce Český ráj*, Praha: Grada Publishing, a.s. 2007 [str. 29]

⁴⁵ Turek, J. a kol. tamtéž [str. 33]

⁴⁶ Turek, J. a kol. tamtéž [str. 47]

Dále je nutné zajistit i napojení jednotlivých turistických zajímavostí a vytváření jistého povědomí o turistické přitažlivosti celého regionu. Situace v této oblasti se v posledních letech velmi zlepšila.

V řešeném území se nacházejí následující cyklotrasy:

- č. 14: Hrádek n. Nisou – Jičín (Kacanovy, Vyskeř, Libošovice, Mladějov)
- č. 3047: Jílové – Loukov (Loukov)
- č. 4009: Turnov – Kost (Kacanovy, Branžež)
- č. 4010: Turnov – Kost (Hrubá Skála, Libošovice)
- č. 4011: Svitačka – Prachov (Mladějov)
- č. 4012: Turnov – Hrubá Skála (Všeň, Kacanovy, Hrubá Skála)
- č. 4014: Kněžmost – Srbsko (Kněžmost)
- č. 4015: Sekerkovy Loučky – Želejov (Karlovice, Hrubá Skála)
- č. 4017: Libošovice – Trosky (Libošovice, Mladějov, Troskovice)
- č. 4078: Turnov – Újezd pod Troskami (Hrubá Skála, Troskovice)
- č. 4079: Kost – Jičín (Osek, Sobotka)

Územím prochází také jedna trasa vhodná pro vozíčkáře s mechanickým vozíkem: Lázně Sedmihorky – Valdštejn – Hrubá Skála – po silnici k býv. pivovaru – Lázně Sedmihorky.

Obrázek 16 - Cyklistika v Českém ráji

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

cyklistů, resp. návštěvníků po celém území chráněné krajinné oblasti.

Současným problémem je oddělení stezek pro cyklisty a pro pěší. Na některých stezkách se v roce 2004 objevily cedule s nápisem „Jen pro pěší“. To se setkalo s negativním ohlasem některých podnikatelů v cestovním ruchu. Mělo by také dojít k sjednocení sítě cyklostezek, která zde vznikla v 90. letech mezi prvními v České republice. Jedním z cílů by mělo být rozptýlení

Pro cyklisty je v oblasti vyznačena síť cykloturistických tras vedle již tradičních cest pro pěší. Tyto trasy jsou vedeny po lesních a polních cestách a po v oblasti převládajících silnicích 3 třídy, se slabým provozem. Pásové značky pro cykloturistiku o rozměrech 14 x 14 cm mají žluté rámování, pro pěší o rozměrech 10 x 10 cm bílé. Pěší trasy nejsou obecně vhodné pro cykloturistiku. provozování cykloturistiky na

nevhodných cestách je vedle celkově vysoké návštěvnosti jedním z faktorů poškozujících cesty a půdní pokryv.

Projekt cyklotrasy podél toku Jizery se připravuje zhruba čtyři roky. V letošním roce již práce pokročily natolik, že odvážná myšlenka, že by do roku 2015 byla hotová cyklostezka od pramene Jizery až po její soutok s Labem, začíná být opravdu reálná a budou ji moci využívat nejen cyklisté, ale i na pěší výlety s kočárky a lidé na kolečkových bruslích.

Nyní uvádím názor pana Vladimíra Přikryla předsedy občanského sdružení Cyklo klub Obora o.s. na tuto problematiku⁴⁷: „Rozvoj cyklistiky je již řadu let ožehavé téma. Zjednodušeně řečeno brání rozvoji cyklistiky v Českém ráji samotný Český ráj a to svou rozlohou a především členitostí terénu. Díky těmto základním charakteristikám je Český ráj místo, které je schopné pojmout pouze určitý počet turistů. V sezoně, která v této oblasti začíná už v dubnu, jsou nejznámější místa, jako jsou hrady Kost, Trosky, zámek Hrubá Skála či jiná významná místa jako rybníky Vidlák, Věžák a jiné, doslova přeplněny turisty. A to jak s koly, tak i bez kol. Dalším problémem je zákaz pohybu cyklistů po turistických trasách, který je ale cyklisty vytrvale porušován, což vede ke sporům cyklistů a turistů. Tento problém stojí za bližší popis.

V dobách, kdy jsem začínal jezdit po Českém ráji, bylo horské kolo v České republice novinkou. Díky tomu se po Českém ráji pohyboval jen opravdu minimální počet cyklistů, kteří se jezdili po značených, i neznačených trasách. Protože se jednalo o pár nadšenců, kteří věděli, že jsou na turistických stezkách „na návštěvě“, nedocházelo ke sporům s turisty, ježdění v tak malém počtu nechávalo chladné i ochranáře přírody.

Poté ale došlo k obrovskému nárůstu popularity horských kol a zároveň k poklesu jejich cen. Díky tomu se horská cyklistika stala dostupným sportem. Český ráj se pomalu začal plnit cyklisty a vznikaly první problémy. Cyklisté jezdící ve větších skupinách a „závodící“ mezi sebou, začali ohrožovat turisty, kteří na oplátku přestali nechávat kolům volný průjezd, vznikaly první spory. Masivní nárůst cyklistů, pohybujících se v CHKO po pískovcových skalách, nebo jezdících po loukách, začal vadit i ochráncům přírody. Docházelo k nárůstu eroze, ničení pískovcových útvarů apod. Výsledkem je zákaz pohybu po turistických stezkách a povolení pohybu pouze po místních komunikacích, nebo cyklostezkách, což především v počátcích znamenalo to

⁴⁷ Celý rozhovor uvádím v příloze číslo 3.

stejně. Cyklostezky vedly jedině po silnicích, nebo polních cestách. V dnešní době už je situace lepší, i když nové cyklostezky vznikají pomalu a poměrně bolestivě.

Jak už jsem se zmínil výše, prostoru pro vznik nových stezek není v Českém ráji mnoho. Většinou tedy vznikají stezky úpravou stávajících cest. A právě zde je kámen úrazu, protože projektanti a uživatelé cyklostezek mají většinou velmi rozdílný názor na to, jak by měla správná cyklostezka vypadat. Jeden příklad za všechny:

Cyklostezka Branžež – Skalka

Tato cyklostezka vznikla na místě staré turistické značky. Tato značka vedla z části po lesních cestách, z části po lesních pěšinách. Cesta to byla poměrně neznámá a málo navštěvovaná, ačkoliv byla sjízdná i za horšího počasí a dokonce i na trekovém kole. Díky malému počtu lidí byla mojí oblíbenou spojnici Branžeže a Valečova. Byla součástí lesa a mírumilovně vedla kolem skal a studánky.

Potom ale někdo dostal nápad udělat z ní cyklostezku, aby cyklisti nejezdili po lese a neničili tak přírodu. Na místo přijela těžká technika, část lesa pokácela, dokonce probourala hřeben a vytvořila v něm sedlo. Tímto naprosto devastujícím zásahem bylo navždy zničeno jedno z nejkrásnějších, i když málo známých míst v Českém ráji. Vznikla tím cyklostezka, 4 (!!!) metry široká, s hlubokými příkopy po stranách. K dovršení vší hlouposti byla tato stezka posypána štěrkem, který je naprosto nevhodný pro kola. Dochází díky němu k častým defektům, jízda po něm je hlučná a nepříjemná, takže cyklostezka je jen minimálně využívána, protože jízda po ní nabízí splynutí s přírodou do stejné míry, jako jízda autem po Jižní spojce.⁴⁸ „Podle jeho názoru, ke kterému se přikláním i já, je stávajícím problémem cyklistiky v Českém ráji jednak nedostatek cyklostezek ale hlavně přeplněnost těch stávajících. V letních měsících je pohyb po Českém ráji v podstatě nemožný, neustále je třeba se vyhýbat, či dávat přednost. Pro sportovní jízdu je ráj naprosto nevhodný, pro turistickou jen s pevnými nervy.“

2.2.2.1 Technická pomoc cyklistům

Sít' záchytných bodů s tímto označením představuje novou službu, která je připravena pro všechny cyklistické návštěvníky regionu Pojizeří. Tato síť má za úkol na

⁴⁸ Tento problém nemá pouze tato oblast, ale v podstatě celá republika. Více se o tomto problému můžeme dozvědět na stránkách České MTB asociace (ČEMBA), která se tímto problémem intenzivně zabývá. Více na www.cemba.cz.

vyznačených místech nabídnout pro cyklisty v nouzi možnost nakoupení drobných náhradních dílů pro svá poškozená kola. Každý si tak může svoje kolo svépomocí opravit a dále pokračovat v cestě. V případě větší poruchy je možné využít konzultaci po telefonu.

2.2.3 Turistika

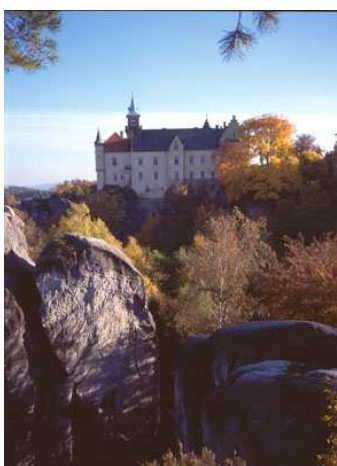
Obrázek 17 - Panorama Českého ráje
Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Český ráj je přívětivý k pěším turistům již od zrodu turistiky před sto padesáti lety. Stezky jsou dobře značeny a na mnoha místech nabízejí nádherné scenérie a romantiku.

Pro pěší turistiku jsou na území Českého ráje tradičně udržovány trasy a poškozené úseky jsou průběžně opravovány. Některé trasy v Českém ráji jsou již dnes značně zatíženy. Problémem přetěžovaných tras může být poškození okolní vegetace a rušení živočichů nadměrným hlukem. Na území Českého ráje však existuje rezerva ve formě možnosti usměrňování turistických toků na méně využívané stezky a trasy.⁴⁹

Daleké a široké okolí Českého ráje bylo hustě zastavěno hrady a zámky. Jedním z nejpozoruhodnějších je hrad Pecka, schovává se v lesích u Nové Paky.

Malebnost Českého ráje můžeme obdivovat i z rozhledny Kopanina na stejnojmenném vrcholu nedaleko Malé Skály.

Obrázek 18 - Hrubá skála
Zdroj: vlastní fotografie

Pokud chtějí turisté poznat opravdu všechny turisticky nejzajímavější lokality Českého ráje mají možnost vydat se po Zlaté stezce Českého ráje. Vyšplhají se na dva nejdůležitější výškové body v oblasti – Kozákov a Trosky, projdou se romantickým údolím Jizery, nevynechají ani skalní města. Na trase potkají i nejzajímavější hrady a zámky a i lidovou architekturu. Tato myšlenka propojit nejzajímavější partie Českého ráje se objevila již v roce 1937. Netrvalo dlouho a podařilo se tuto ideu uvést do

⁴⁹ *Cestovní ruch v České republice- Problémy a možnosti jejich řešení*, recenzovaný sborník, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2003, Str. [133]

praxe. Stačilo pouze pospojovat již existující úseky a opatřit je jednotnými červenými značkami. Cesta vede z Jičína do Mladé Boleslavi a je dlouhá sto šedesát kilometrů.⁵⁰ Sezónně funguje informační středisko na terénní stanici Bukovina v Arboretu u Hrubé Skály. Pro návštěvníky je od roku 1998 zaveden naučně informační systém, sestávající se z:

- velkoplošných panelů s mapou, vícejazyčným informačním textem a pokyny pro návštěvníky umístěvaných u nástupních míst do oblasti
- maloplošných informačních textů u význačných a zajímavých bodů oblasti (zakresleny na mapách velkoplošných tabulí) - nahrazuje naučné stezky (dosud ponechána naučná stezka údolí Plakánek)
- informačních textů u maloplošných chráněných území
- pokynů pro horolezce u nástupů k atraktivním věžím
- výstražné tabulky, upozorňující na omezení vstupu především kvůli erozi strmých písčitých svahů, a upozorňujících cykloturisty na cestách, které jsou buď nevhodné, nebo je na nich cyklistika v rozporu se zákony

Od roku 2000 by zahájen provoz turistických autobusů, které jsou vybaveny i pro přepravu cyklistických kol. Nejprve byly pouze dvě trasy, nyní jich je v provozu šest a pokrývají téměř celé území turistického regionu. Počet turistů využívající tyto služby každoročně roste.

2.2.4 Vodní turistika

Na řece Jizeře a divoké Kamenici si přijdou na své vodáci i milovníci raftingu. V zatopených lomech se provozuje sportovní potápění i podvodní fotografování.

Obrázek 19-Vodní turistika

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

2.2.5 Lyžování a ostatní

V Českém ráji si najdou svoje jak sjezdoví lyžaři, tak hlavně běžkaři. Nejznámější lokalitou je asi Kozákov. Aktivní pobyt v přírodě lze doplnit koupáním v přírodních koupalištích i krytých bazénech, hraním golfu, tenisu, squashe, bowlingu či lezením na umělé horolezecké stěně. Kompletní pohybové vyžití poskytují sportovní centra, kryté

⁵⁰ Turek, J. a kol. *Outdoorový průvodce Český ráj*, Praha:Grada Publishing, a.s. 2007[str.79]

sportovní haly, fitcentra a řada venkovních hřišť, které najdete v hojném počtu po celém regionu. Pohled na Český ráj z hřbetu koně umožní návštěvníkům turistické jízďárny. Kozákov, nejvyšší vrchol Českého ráje, je jedním z nejideálnějších míst v Čechách pro provozování paraglidingu.

2.3 Analýza současného stavu cestovního ruchu v regionu Český ráj

2.3.1 Návštěvníci Českého ráje

Němci tvoří přes polovinu zahraničních návštěvníků. Holanďané asi třetinu návštěvníků. Z tuzemských návštěvníků je třetina ze severních Čech a z Prahy, nejméně návštěvníků z jižních a západních Čech. Exkurzionisté tvoří asi 30%. Turisté přijíždí většinou na 2-3 dny, deset procent na 4 – 7 dní a to nejčastěji ve skupině 2- 5 lidí, s rodinou, přáteli, známými.

2.3.2 Pobyt a způsob ubytování

Délka pobytu je většinou 3,3 – 5,4 dny a většinou se jedná o opakovaný pobyt. Dopravu návštěvníci turistického regionu využívají následovně:– 2/3 vlastním autem, 17% vlakem, 10% autobusem, 8% kolo. Nejčastěji se ubytovávají v soukromí – 36%, v kempech – 27%, v hotelích a penzionech – 27%. Typický turista Českého ráje má útratu 1 700 – 2 000 Kč za pobyt, nejvíce utrácejí ve věku 40-55 let a to za ubytování a stravování. Mezi nejčastější důvody návštěv patří: Turistika, rekreace, kultura, sport – 83%, služební cesta 3%, tranzit 2%, návštěva příbuzných a známých 12%

2.3.3 Profil tuzemského exkurzionisty v Českém ráji

Obecná charakteristika je, že jede na jeden den (bez přespání), a je většinou z okresů, na nichž se rozkládá Český ráj.

Tabulka 7- Profil tuzemského exkurzionisty

Věk	Do 44 let
Vzdělání	S maturitou
Povolání	Úředník – 35%, manuálně pracující – 21%
Příjem	10 – 20 tis. Kč
Délka pobytu	1 den, bez přespání
Účel návštěvy	Jednodenní turisticko poznávací zájezd, pěší turistika

2.3.4 Profil zahraničního exkurzionisty v Českém ráji

Obecná charakteristika: jede na jeden den a je obyvatelem cizí země.

Tabulka 8 - Profil zahraničního exkurzionisty

Věk	Rovnoměrně všechny věkové skupiny
Vzdělání	S maturitou – 54%, VŠ – 29%
Povolání	Úředník – 35%, manuálně pracující – 21%
Příjem	Více než 50tis.Kč
Délka pobytu	1 den, bez přespání
Účel návštěvy	Jednodenní turisticko poznávací zájezd, pěší turistika (40% jenom projíždí)

Zdroj: *Segmentační analýza trhu cestovního ruchu turistického regionu Český ráj*, Agentura regionálního rozvoje s.r.o., Liberec, Srpen 2002

Rozdílné charakteristiky zahraničních a tuzemských exkurzionistů :

Zahraníční exkurzionisté

- více jezdí i starší lidé, senioři
- s výrazně vyšším příjmem a vyšším vzděláním
- jsou z velkých měst jezdí ve skupinách s více lidmi
- více utratí i za nákupy a spoléhají více na doporučení známých

2.3.5 Profil tuzemského turisty v Českém ráji

Obecná charakteristika: jede na více dní a je z okresů, na nichž se nerozkládá Český ráj (nejvíce jich bylo z Prahy, potom z Brna a Hradce Králové).

Tabulka 9 - Profil tuzemského turisty

Věk	Do 44 let
Vzdělání	S maturitou
Povolání	Úředník – 44%, manuálně pracující – 17%
Příjem	10 – 25 tis. Kč
Účel návštěvy	Poznávací turistika – 65%, rekreační pobyt – 43%, sportovní aktivity – 23%, tramping – 14%, venkovská turistika – 12%

Náplň pobytu

pěší turistika – 83%, koupání - 43%, cykloturistika – 32%,

Zdroj: *Segmentační analýza trhu cestovního ruchu turistického regionu Český ráj*, Agentura regionálního rozvoje s.r.o., Liberec, Srpen 2002

Rozdílné charakteristiky tuzemských turistů a tuzemských exkurzionistů:**Tuzemští turisté**

- více úředníků, než manuálně pracujících
- s trochu vyšším příjmem
- z větších měst
- jsou zaměřeni více na sportovní aktivity, koupání, cykloturistiku
- „domácí“ preferují méně známá místa
- jezdí více s přáteli
- nespokojeni jsou hlavně s cenami
- utratí více za nákupy.

2.3.6 Profil zahraničního turisty v Českém ráji

Obecná charakteristika: jede na více dní a je obyvatelem cizí země.

Tabulka 10 - Profil zahraničního turisty

Věk	Do 44 let – 64%, nad 45 let – 44%
Vzdělání	VŠ vzdělání – 48%, s maturitou – 44%
Povolání	Úředník – 44%, manuálně pracující – 16%
Příjem	Nad 50 tis. Kč
Délka pobytu	4-7 dní – 46%, 2-3 dny – 32%, 8-14 dní – 21%
Náplň pobytu	pěší turistika – 80%, cykloturistika – 31%, koupání - 28%,

Zdroj: *Segmentační analýza trhu cestovního ruchu turistického regionu Český ráj*, Agentura regionálního rozvoje s.r.o., Liberec, Srpen 2002

Rozdílné charakteristiky zahraničních a tuzemských turistů:**Zahraníční turisté**

- více jezdí i starší lidé
- s výrazně vyšším příjmem
- s vyšším vzděláním
- jsou ze středně velkých měst (ne tak velkých jako u tuzemských turistů)
- jezdí více i na delší pobyty (8-14 dní)

- preferují více poznávání, méně jezdí za sportem a koupáním, málo trampují, více než tuzemští mají zájem o venkovskou turistiku
- více nakupují, více utratí i za ubytování
- spoléhají více na doporučení známých
- většina je zde na první návštěvě
- rezervují si častěji ubytování a stravu preferují zajištěnou s ubytováním
- využívají více plné penze
- upřednostňují penziony a hotely, dá se do budoucna předpokládat, že více jich bude chtít do kvalitních hotelů a penzionů, klesá zájem o ubytování v kempech
- nespokojeni jsou hlavně s kvalitou služeb (ubytování, stravování i jiné), tzn. jsou přitahováni hlavně cenou, zatímco tuzemští turisté jsou s cenami nespokojeni
- postrádají zábavu
- je malá informovanost v zahraničních médiích (zdrojem informací jsou jen zkušenosti osobní či doporučení známých), roste role internetu.

Významné rozdíly v charakteristikách zahraničních turistů a zahraničních exkurzionistů se neprojevily.

2.3.7 DOPRAVNÍ DOSTUPNOST

Dopravní dostupnost regionu je jedním z důležitých faktorů, který má značný vliv na vznik a rozvoj cestovního ruchu, kvalitu dopravních služeb, stav dopravní infrastruktury, celkovou vybavenost, dostupnost daného území z národního i mezinárodního hlediska, počet vnitrostátních i mezinárodních spojů, výskyt dálnic, rychlostních komunikací, letišť- tyto a mnohé další ukazatele poukazují na vyspělost dané země, regionu.

V této části práce se zabývám otázkou dopravní dostupnosti regionu, co se týče dopravy železniční, silniční a letecké a dopravní infrastruktury samotného regionu.

2.3.7.1 Silniční doprava

Rychlostní silnice Praha – Mladá Boleslav – Turnov, hlavní silniční komunikace Mladá Boleslav – Jičín, Mnichovo Hradiště – Jičín, Turnov – Semily – Jičín. Železniční

regionální doprava na tratích Turnov – Jičín, Mladá Boleslav – Turnov, Mladá Boleslav – Sobotka – Libuň.

Některými obcemi popisovaného území prochází rychlostní komunikace E 65 a E442. Ta představuje dobré spojení zejména pro obce mikroregionu Drábské světničky s Mladou Boleslaví, Turnovem, Libercem a Prahou. Na druhé straně došlo výstavbou této silnice I. třídy k porušení starých cest spojujících přirozeně obce v tomto mikroregionu navzájem. Chybí zde např. spojení Olšina – Mnichovo Hradiště. Součástí uvedeného mezinárodního tahu je komunikace I/10 vedoucí ve směru Harrachov – Turnov – Praha.

Velkým problémem současné doby je výstavba, resp. plánování koridorů, rychlostní komunikace R35 (zejména úseku ve směru Turnov – Jičín, který se přímo týká sledovaného území). Má být součástí územního plánu velkého územního celku Libereckého kraje.

2.3.7.2 Letecká doprava

Ve sledovaném území je jedno letiště se zpevněnou dráhou a to v Mnichově Hradišti (Hoškovicích).

2.3.7.3 Autobusová doprava

Počet spojů v poslední době klesá. Rušeny byly zejména dopolední, pozdní a večerní, případně víkendové spoje. Nedostatek těchto spojů, které by využívali především starší lidé a rekreanti, může vést v některých odlehlých částech území k sociálnímu tlaku a znevýhodňuje sídla, která jsou mimo hlavní komunikační osy.

Autobusová doprava hraje v regionu dvojí roli:

- Zajistit bydlícímu obyvatelstvu alespoň základní dopravní napojení do regionálních center a zajistit dojížděku do zaměstnání.
- Napojení jednotlivých linek na dálkové spoje.

2.3.7.4 Železniční doprava

V rámci území je zajištěna dostatečným způsobem dopravní obslužnost prostřednictvím železniční dopravy především v rámci MR Český ráj a z části MR Drábské světničky.

2.3.7.5 Parkování

Parkovací plochy nejsou v řešené oblasti dostačující. Nevyhovující je zejména situace na nástupních místech v centrální oblasti Českého ráje. Dílčím řešením by bylo využití hromadné dopravy (včetně zachování provozu letních turistických autobusů).

Umístění větších parkovacích ploch v území Českého ráje může být velice problematické a nesmí rušit ani krajinu ani zasahovat do památkových zón a do atmosféry celého území. Ani ekologické hledisko nesmí být opomenuto. Kritická situace je v okolí zámku Hrubá Skála.

2.3.8 UBYTOVACÍ A STRAVOVACÍ ZAŘÍZENÍ

Poskytnutí ubytovacích služeb je významným předpokladem rozvoje zejména pobytového cestovního ruchu. Jejich úkolem je umožnit účastníkům cestovního ruchu přenocování nebo přechodné ubytování mimo místo jejich trvalého bydliště, včetně uspokojení dalších potřeb, které s tím souvisejí.

Tabulka 11- Kapacita hromadných ubytovacích zařízení v turistickém regionu český ráj

rok	počet zařízení	počet pokojů	počet lůžek	počet míst pro stany a karavany	průměrná cena
2000	142	2 578	7 465	2 051	281
2001	148	2 537	7 433	2 068	282
2002	141	2 392	6 857	1 848	305
2003	148	2 480	7 470	1 905	296
2004	137	2 312	6 902	1 909	314
2005	138	2 332	6 960	2 348	326
2006	136	2 356	7 069	2 405	332

Zdroj: Český statistický úřad- <http://www.czso.cz>

Nejen hotely, ale i kempy investují v posledních letech stále častěji do zvýšení komfortu a rozšíření služeb. Důvodem jsou rostoucí nároky turistů. Nejlépe se totiž v kempech prodávají chatky s vlastním sociálním zázemím a kuchyňkou. Provozovatelé je mají obsazeny dlouho před zahájením hlavní turistické sezony.

2.4 Šetření v regionu (dotazník, rozhovor, analýza dat)

2.4.1 Monitoring turistických toků

Jako jistý orientační ukazatel zátěže území cestovním ruchem slouží přehled o počtu návštěvníků vybraných skalních měst Českého ráje. Výskyt návštěvníků byl předmětem průzkumu provedeného firmou DHV (2001) ve spolupráci se sdružením

Český ráj. Tento průzkum vzorce prostorového chování návštěvníků by poprvé prováděn 7. 7. 2003, tj. v sobotu o prázdninách od 9-18hod v těchto lokalitách:

- Hruboskalsko (Vstup: celkem 3845 pěších a 819 cyklistů)
- Příhrazské skály (Vstup 366 pěších, průtok 697 pěších, 30 cyklistů vstup, 56 průtok)
- Podtrosecká údolí (vstup 735 pěších, 729 cyklistů)
- Údolí Plakánku (průtok 570 pěších, 455 cyklistů)
- Klokočské skály (průtok 5094 pěších, 22 cyklistů)
- Maloskalsko (vstup. Pěší 375m Průtok 422, Cyklisté- vstup 3, Průtok 14)

Křivka návštěvnosti vykazuje dvě maxima. První je v dopoledních hodinách mezi 10-12hod. a druhé mezi 13-15hod. Na základě těchto průzkumů navštíví turistický region Český ráj denně 12900 návštěvníků.

V létě 2004 bylo opět provedeno měření chování turistů (ARR Nisa 2002) a to obdobným, i když propracovanějším způsobem. Metodika tohoto šetření spočívala v měření počtu vstupů a průtoků ve vymezeném území skalních měst. Nejdůležitějším souhrnným poznatkem je potvrzení následujícího:

- Zatížení míst a komunikací v centru skalních měst je velmi nevyrovnané, pěší provoz se koncentruje do několika míst a zbývající místa jsou téměř nevyužívána.
- Intenzita pěšího provozu kolísá v čase kromě určitých skalních měst, je nižší ve volné sně a v ranní a podvečerní době.

Měření probíhalo uprostřed sezóny, v jiném období by naměřené hodnoty byly pravděpodobně nižší a nevyrovnanost turistického provozu v místech a čase by byla zřejmě výraznější.

2.4.2 PROBLÉM A CÍL VÝZKUMU

Součástí mé diplomové práce je výzkum, který jsem provedla ve dnech 27. - 30. dubna 2008, jehož cílem bylo zjistit názory a postoje obyvatelů týkající se problematiky rozvoje cestovního ruchu v regionu. Šetření bylo realizováno pomocí dotazníků a bylo zaměřeno na získávání názorů obyvatel na propagaci regionu v Český ráj, služby poskytované turistům a názory turistů ve regionu.

2.4.3 VÝZKUMNÉ HYPOTÉZY

Zvolila jsem tři výzkumné hypotézy, které jsem ověřovala na základě dotazníkového šetření, a i z dat sekundárních.

Výzkumná hypotéza č.1- Turistický region Český ráj je hojně navštěvovanou oblastí, vyskytují se zde místa, která jsou hlavně v sezóně přetížená a naopak místa, na které spousta turistů zapomíná.

Výzkumná hypotéza č.2- Úroveň služeb cestovního ruchu v regionu se zlepšuje.

Výzkumná hypotéza č.3- Nevýhodou či nedostatkem této oblasti jsou především vysoké ceny a přetíženost některých míst.

2.4.4 ZPŮSOB SBĚRU DAT A METODY OVĚŘENÍ

Jako hlavní techniku sběru dat jsem zvolila dotazník. Ten měl standardizovanou podobu, kterou uvádím v příloze číslo dotazník byl podáván v českém a anglickém jazyce (anglickou podobu uvádím též v přílohách-číslo 4). Jako jednu z dalších forem šetření jsem použila rozhovor s panem Vladimírem Přikrylem, předsedou cyklo klubu Obora o.s., který se zabývá podporou a provozováním cyklistiky v této oblasti. Odpovědi a názory získané touto metodou jsem zapracovala přímo do textu, celý rozhovor uvádím opět v přílohách, pod číslem3.

V dotazníkové technice jsou informace získávány pomocí písemného dotazníku. Mezi tazatelem a respondenty zprostředkovává komunikaci 8 otázek. Ty jsou nejprve orientovány na identifikační údaje o respondentovi. Zbývající otázky jsou již zaměřeny na vlastní problematiku. V uvedeném dotazníku jsou převážně uzavřené otázky, které nabízejí předem připravené odpovědi. Poslední volná otázka jen doplňuje otázky uzavřené. Z důvodu vyloučení obav respondentů z možnosti zneužití jejich odpovědí byla zajištěna anonymita dotazování, což zvyšuje autentičnost a pravdivost odpovědí a výpovědní schopnost vůbec. Respondenty byly výhradně osoby, které v uvedených dnech navštívili turistický region Český ráj.

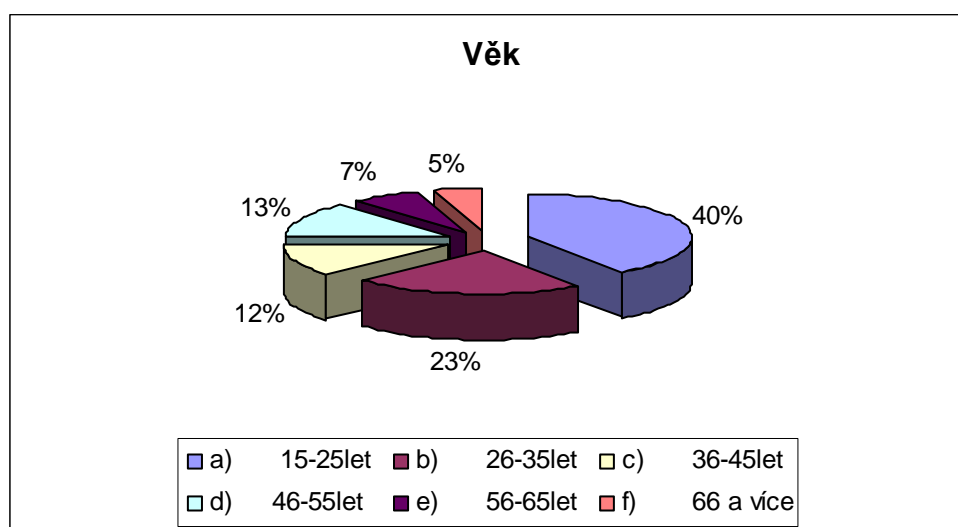
2.4.5 PLÁN VÝZKUMU A JEHO ZPRACOVÁNÍ

Dotazník byl podán turistům, kteří navštívili turistický region Český ráj ve dnech 27.-30.dubna 2008 a byl umístěn v informačních centrech této oblasti. Dotazník byl k dispozici v češtině a angličtině a byl podáván i náhodně vybraným respondentům- tedy výběrovým šetřením na základě intuice. Výběr na základě intuice je sice nejméně přesný, ale pro naše účely nejlépe použitelný. Základní soubor je totiž značně rozsáhlý.

Bylo vybráno 106 dotazníků, z čehož dva dotazníky byly uznány jako neplatné (z důvodu nevyplnění většiny otázek). Uznány byly tedy odpovědi 104 respondentů. Z toho bylo 56 žen (54%) a 48 mužů (46%). Z hlediska národnosti navštívilo ve sledovaných dnech region 8 cizinců, z čehož byli dva Slováci, tři Němci a tři Poláci. Většina respondentů navštívila tento region opakovaně- 46% a pouze 16% dotázaných bylo v regionu Český ráj poprvé.

2.4.6 VĚK RESPONDENTŮ

Na dotazník odpovědělo nejvíce respondentů ve věku 15-25let. Průměrný věk respondentů byl 31,5let.

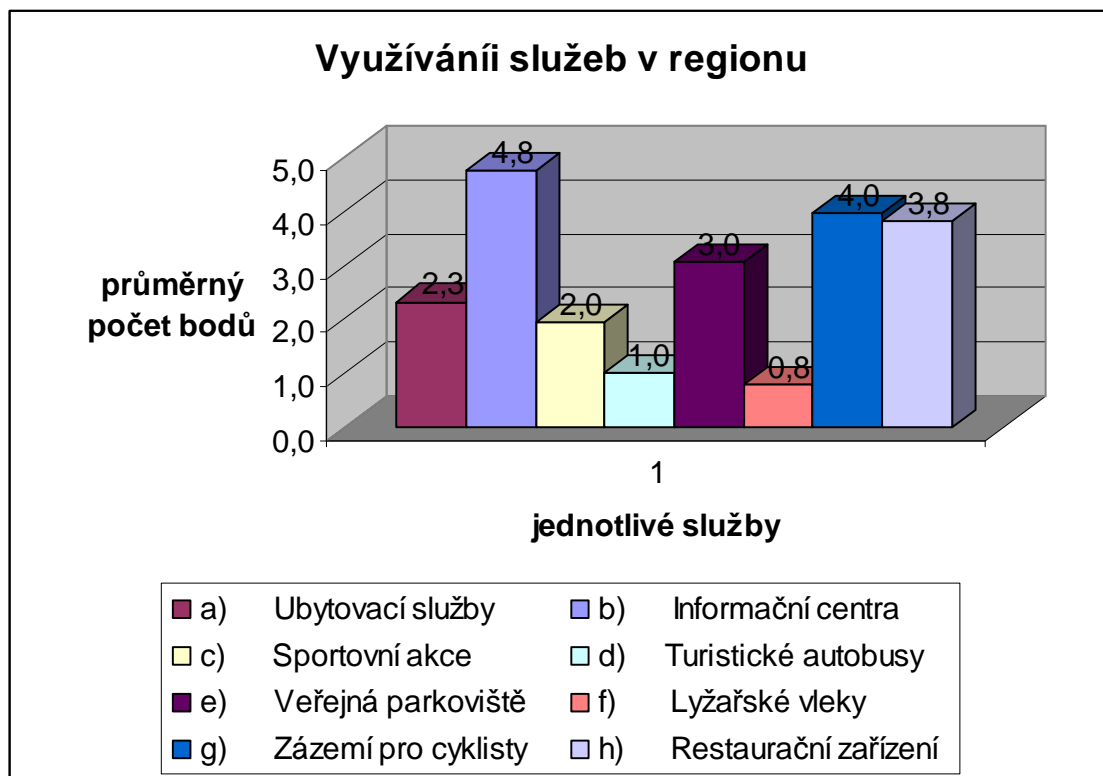
Graf 5- Věk respondentů

Zdroj: otázka číslo 2

Nejvíce mužů- 31% bylo ve věku 26-35let, ale ženám bylo nejčastěji mezi 15-25 lety. Směrodatná odchylka věku respondentů je 12,59.

2.4.7 INTERPRETACE, VÝSLEDKY ŠETŘENÍ

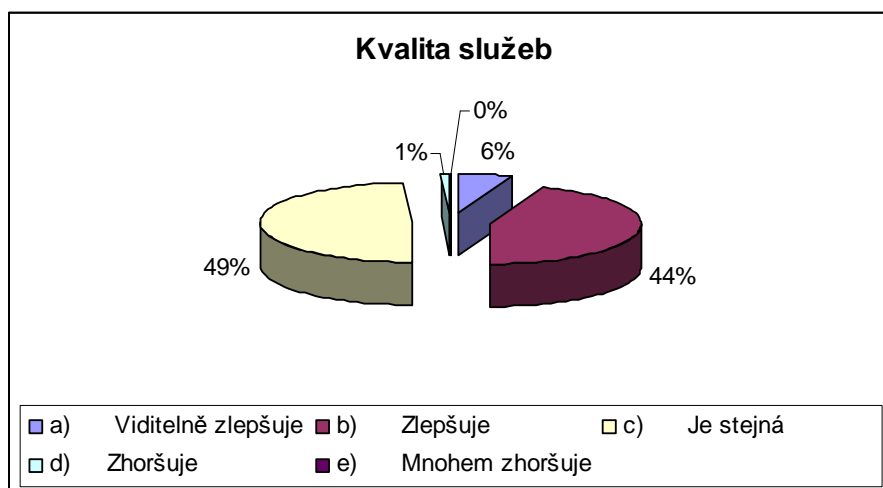
Jedním z cílů mého výzkumu tedy bylo zjišťovat názory návštěvníků regionu na rozvoj regionu v oblasti cestovního ruchu, konkrétně na využívání a kvalitu služeb.

Graf 6 - Využívání služeb v regionu

Zdroj: otázka číslo 5

Tento graf znázorňuje jakých služeb a v jaké míře návštěvníci využívají. 0 znamená vůbec, 5 znamená nejvíce. Z tohoto grafu vyplývá, že nejvíce návštěvníci regionu využívají informační centra, hojně využívané je také veškeré zázemí pro cyklisty a také restaurační zařízení. Nejméně jsou používány lyžařské vleky, ale i turistické autobusy.

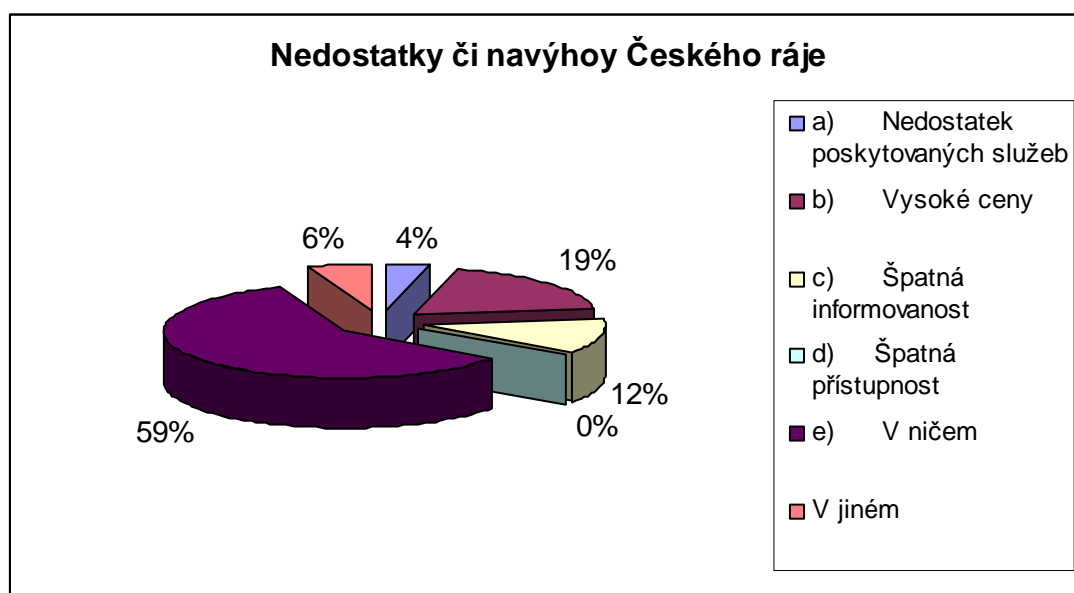

Graf 7 - Kvalita služeb

Zdroj: otázka číslo 6

Tento graf ukazuje, jak návštěvníci hodnotí kvalitu služeb v regionu. Nejčastěji jim připadá, že se kvalita služeb nemění, ale výraznému procentu 44% přijde, že se kvalita služeb zlepšuje a 12% považuje služby v tomto regionu výrazně za lepší, především informační centra, ale i kvalitu některých cyklostezek a cyklistického značení. Jen 2% dotázaných poukazuje na to, že se kvalita služeb zhoršila a dokonce nikomu nepřipadlo, že je kvalita služeb mnohem horší. Za nejhorší je všeobecně považováno přetížení některých míst, především v sezóně.

Následující graf rozebírá ostatní nedostatky. Jasně z něj vyplývá, že největším nevýhodou toho to regionu jsou vysoké ceny (19% respondentů). 60% dotázaných v regionu problém nenašlo. Z dalších odpovědí vyplývá, že nespokojenost byla především v možnostech a úrovni wc možností hygieny a možností koupání.

Graf 8 - Nevýhody či nedostatky Českého ráje

Zdroj: otázka číslo 7

2.4.8 VYHODNOCENÍ VÝZKUMU

V dotazníkovém šetření jsem ověřovala téměř všechny výzkumné hypotézy.

Výzkumná hypotéza č.1- Turistický region Český ráj je hojně navštěvovanou oblastí, vyskytují se zde místa, která jsou hlavně v sezóně přetížená a naopak místa, na které spousta turistů zapomíná. Tuto hypotézu nám potvrdil každý respondent, navíc každý kdo český ráj navštívil, musí uznat, že se jedná o jenu z nejkrásnějších oblastí České republiky. Zde jsem to ověřovala pomocí dat získaných z českého statického úřadu a ze sekundárních dat (str.....).

Dále pomocí otázky číslo osm, kde byla nejčastější odpověď právě přetíženost sledovaného území, především v sezóně a na nejvíce známých místech.

Výzkumná hypotéza č.2- Úroveň služeb cestovního ruchu v regionu se zlepšuje.

Tato hypotéza byla ověřena pomocí otázky číslo pět. Z faktu, že pouze dva respondenti ze 104 si myslí, že jsou služby nižší kvality, než dříve, to jasně vyplývá. Navíc nutno zdůraznit, že tuto hypotézu potvrdilo pře 44% všech zúčastněných. Statistická data tuto hypotézu také nevyvrací.

Výzkumná hypotéza č.3- Nevýhodou či nedostatkem této oblasti jsou především vysoké ceny a přetíženost některých míst.

Tuto hypotézu jsem řešila v otázce číslo sedm a osm. Nejvíce respondentů za největší problém označilo právě vysoké ceny (přes 19%). Přetíženost některých míst byla nejvíce uváděna jako odpověď v otázce číslo osm. Tato hypotéza byla tedy také pravdivá.

Zbytek dat získaných pomocí dotazníkového šetření uvádím v příloze číslo...

2.5 Shrnutí

ČESKÝ RÁJ je region na severovýchodě České republiky, necelých 100 km od Prahy a 40km od nejbližších lyžařských středisek Krkonoš. Je to romantická oblast s mnoha přírodními krásami, historickými památkami a ideálními podmínkami především pro pěší turistiku a cykloturistiku.

Českým rájem začali už v 19. století tuto oblast nazývat lázeňští hosté Sedmihorek, k nimž patřili významní čeští umělci jako Jan Neruda a Eliška Krásnohorská. O jedinečnosti přírody Českého ráje svědčí i fakt, že se v roce 1955 stal první chráněnou krajinnou oblastí tehdejšího Československa. Přirozená ucelenost skalních měst je dána jejich geomorfologickou konfigurací i historickým vývojem jejich okolí, výrazně omezuje jejich turisticky únosnou kapacitu a činí je tak daleko zranitelnějšími ve srovnání s většinou průměrných českých regionálních turistických destinací.

Geopark Český ráj, který byl do prestižního seznamu evropské sítě geoparků zařazen v říjnu 2005, představuje skutečnou geologickou učebnici. Území o rozloze necelých 700 km² zahrnuje širokou škálu geologických fenoménů, paleontologické, mineralogické a archeologické lokality i historické památky. Nádherná krajinná scenérie Českého ráje je ideálním prostorem pro uskutečnění aktivní dovolené pro všechny věkové kategorie. Malé vzdálenosti mezi atraktivitami a hustá síť značených

turistických tras nabízí nepřehledné množství tipů na výlety, při kterých se můžete spolehnout na vlastní nohy. Průměrná hodnota hustoty zalidnění ve sledované oblasti je 69,0 obyvatel na km².

Český ráj nabízí širokou škálu možností pro provozování aktivní turistiky. Nachází se zde rozsáhlá síť značených tras pro pěší turistiku a stezek pro cykloturistiku. Skalní města jsou doslova rájem pro milovníky horolezectví. V Českém ráji naleznete i místa vhodná pro paragliding. Velké množství rybníků, řek a koupališť nabízí možnost koupání. V případě nepříznivého počasí můžete navštívit kryté bazény. Na vybraných vodních plochách lze provozovat další vodní sporty, jako například rafting, windsurfing, projížďky na loďkách, potápění. Obdivovatelé koní mohou zavítat do jízdáren. V různých sportovních zařízeních najdete tenisové kurty, golf, minigolf, fitness centra, kuželky, sauny, solária, squash a hřiště na volejbal. V krásné přírodě můžete rybařit, houbařit, jsou zde také ideální podmínky pro myslivost. Vyhlídkové lety vám umožní pozorovat nádhernou krajinu z ptačí perspektivy. Region Český ráj nabízí vhodné podmínky také pro zimní sporty. K dispozici vám jsou sjezdovky s lyžařskými vleky, běžecké tratě a zimní stadiony. Značná část obcí řešeného území leží na území chráněné krajinné oblasti. Turistický region Český ráj je hojně navštěvovanou oblastí, vyskytují se zde místa, která jsou hlavně v sezóně přetížená a naopak místa na které spousta turistů zapomíná. Úroveň služeb cestovního ruchu v regionu se zlepšuje. Nevýhodou či nedostatkem této oblasti jsou především vysoké ceny a přetíženost některých míst.

Je objektivně uznávaným faktem, že Český ráj patří k nejvyhledávanějším turistickým regionálním destinacím České republiky. Rozmanitost a hodnota potenciálu území Českého ráje pro rozvoj cestovního ruchu je vědomě i podvědomě vnímána a oceňována snad všemi aktéry domácího cestovního ruchu. Dá se tedy hovořit o společenském konsensu ohledně nezbytnosti udržování a rozvíjení přírodního i kulturního dědictví Českého ráje pro současnou populaci i budoucí generace rezidentů a návštěvníků.

3 PROGNOZY DALŠÍHO ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

3.1 V České republice

V následujících letech se také v oblasti cestovního ruchu dá očekávat přínos členství ČR v Evropské unii. Již před samotným přistoupením ČR představovala EU významný zdrojový trh cestování. Podle dřívějších prognóz se dá očekávat větší nárůst turistických příjezdů ve 3. až 4. roce postupu do EU, tedy právě v roce 2007-2008. K hlavním zemím EU, ze kterých k nám bude jezdit nejvíce turistů, budou patřit: Německo, Itálie Nizozemsko a Velká Británie. Podle prognózy WTO bude ČR v roce 2020 patřit k desítku nejnavštěvovanějších zemí světa s 44mil turisty a 2,7% podílem na světovém trhu cestovního ruchu.

Jedním z důležitých předpokladů rozvoje cestovního ruchu je vytvoření atraktivní nabídky turistům v podobě nových ucelených produktů a produktových balíčků cestovního ruchu, pro které má ČR výhodné podmínky (geografická podoba, kulturní a přírodní hodnoty, potenciálně schopné lidské zdroje).

K hlavním opěrným formám cestovního ruchu s vysokým potenciálem uplatnění na národním i mezinárodním trhu cestovního ruchu patří:

- Kulturní a poznávací cestovní ruch, který je založen na množství rozmanitosti a koncentraci přírodních, kulturních, historických a jiných míst.
- Venkovský cestovní ruch, který je postaven na zhodnocení relativně nezatížených území.
- Pěší turistika a cykloturistika a s ní spojená stále se rozšiřující síť cyklotras.
- Kongresový cestovní ruch s doprovodnými službami.
- Lázeňství a s ním související služby.
- Pobyty nabízející aktivní využití, spojují tak poznání s neobvyklými zážitky.

Představitelé vlád na celostátní a regionální úrovni si uvědomují, že potenciál cestovního ruchu v ČR není dostatečně využíván, a proto vyvíjejí celou řadu aktivit k odstranění překážek a bariér v této oblasti. Jedná se např. o rozvoj infrastruktury cestovního ruchu a zlepšení služeb pro návštěvníky, podpora podnikání a aktivit přispívající k vytváření nových produktů cestovního ruchu, příprava a realizace marketingových koncepcí rozvoje cestovního ruchu a jeho

propagace, zrealizování aktivit cestovního ruchu, zavádění a rozvoj nových informačních technologií v cestovním ruchu, podpora subjektů mající vliv na cestovní ruch, zajištění růstu finančních prostředků na investice do cestovního ruchu.

ČR a subjekty cestovního ruchu by měly plně využívat množství příležitostí pro rozvoj cestovního ruchu v turistických regionech ČR. K těmto příležitostem patří:

- Očekávaný nárůst počtu příjezdů do Evropy se zvyšující se dynamikou v zemích střední a východní Evropy.
- Dostupnost většího množství finančních zdrojů (např. z fondů EU).
- Zvyšující se množství tzv. turistů seniorů, kteří stále více vyhledávají poklidné a bezpečné destinace bez extrémních teplot.
- Růst zájmu turistů o „návrat k přírodě“ v podobě venkovské a agro turistiky.
- Růst zájmu turistů o specializované produkty cestovního ruchu, které se vztahují k regionálním specifikám.
- Rostoucí poptávka po lázeňských produktech.

Na druhou stranu by si tyto subjekty měly být vědomi hrozeb, které s sebou nese globalizace a současné společenské změny:

- Rostoucí strach z terorismu.
- Možný příliv imigrantů z nestabilních zemí do zemí střední Evropy.
- Zvyšující se konkurence ostatních aktivit pro trávení volného času.
- růst konkurence na trzích cestovního ruchu ze strany sousedních, společně s námi přistoupených zemí.
- rostoucí konkurenční tlak na trzích soukromých investičních zdrojů.
- další rozšíření EU a tím i zvyšující se tlak na rozpočet.
- zvyšující se tlak na poměr CENA – KVALITA.
- ústup Evropy z pozice světové jedničky příjezdového cestovního ruchu.

To v jaké míře budou využívány nabízené příležitosti, závisí na schopnosti využití silných stránek ČR jako typické středoevropské destinace cestovního ruchu.

V ČR je výkonem státní správy v odvětví cestovního ruchu pověřeno Ministerstvo pro místní rozvoj. Důležitou úlohu v této oblasti hraje Česká centrála cestovního ruchu-

Czech-Tourism, která je příspěvkovou organizací Ministerstva pro místní rozvoj. Tato agentura v rámci svého poslání propaguje ČR v zahraničí jako lákavý turistický cíl, rozvíjí střednědobou a aktuální strategii pro marketing produktů cestovního ruchu na domácím a zahraničním trhu. Obecným cílem agentury je zvýšení příjmu z cestovního ruchu prostřednictvím růstu počtu zahraničních turistů, nebo prodloužením jejich pobytu na území ČR, či opakováním jejich cest do ČR, přilákáním movitější klientely atd.

Od roku 1992 byla na národní úrovni zpracována celá řada dokumentů zabývajících se problematikou cestovního ruchu. Z hlediska významu pro rozvoj cestovního ruchu lze k nejdůležitějším dokumentům přiřadit Národní rozvojový plán České republiky a jeho Sektorovou část- Cestovní ruch a lázeňství. Tento dokument na základě analýzy problémů cestovního ruchu stanovil 4 základní strategické cíle a 4 priority pro jejich naplňování.

K dalším významným dokumentům patří Koncepce státní politiky cestovního ruchu ČR. Na zvyšování počtu zahraničních turistů u nás má značný vliv prezentace ČR v zahraničí. Z hlediska propagace ČR je nejdůležitějším dokumentem Strategie propagace České republiky 2004-2010 vypracovaný Českou centrálou cestovního ruchu CzechTourism. Tento dokument řeší tři základní otázky:

- Jaké jsou základní vlastnosti dovolené v ČR?
- Jaké jsou hlavní důvody návštěvy ČR?
- Jaké jsou naše národní produkty?

Cílem je, aby si každý Evropan v roce 2010 automaticky spojoval dovolenou v ČR s klidem a pohodou. Nejvýznamnějším důvodem návštěvy země je nejen její historie a architektura, ale i relaxace a příroda.

V současné době CzechTourism propaguje ČR tímto způsobem:

ČR je místo, kde zahraniční návštěvníci stráví klidný a pohodový pobyt v magických městech, na hradech a zámcích nebo v (zelené) přírodě. Dále je ČR propagováno jako místo, kde se turisté v klidu pobaví. Strategie též definuje národní produkty známé na celém světě ve stejné podobě. Např. Francie: Paříž, Eiffelovka věž, Azurové pobřeží, Bretagne, zámky na Loiře. Cílem je, aby si každý Evropan s ČR spojoval nejen naše hlavní město, ale i následující produkty: Karlovy Vary, Skalní města (Český ráj, České Švýcarsko, Adršpašsko-teplické skály). Dalším důležitým pojmem, který je zmíněn ve strategii, jsou tzv. fakultativní výlety, jejichž hlavním úkolem je přivést turisty i do dalších oblastí v okolí 5-ti hlavních produktů. Patří sem

Kutná Hora, Karlštejn, Lednicko-Valtický areál, Kroměříž, Mariánské Lázně, Bečov nad Teplou, Třeboň, Jindřichův Hradec, Hluboká nad Vltavou a Litomyšl. Snaha je o to, aby díky těmto fakultativním výletům turista strávil delší časové období na území ČR. Cílenou propagací fakultativních výletů se pravděpodobně i ony v průběhu několika let promění v národní produkty. CzechTourism připravuje také dva časové produkty určené na pokrytí tzv. mimo sezónních období- Vánoce a Slavnosti jara.

Česká republika by podle prognózy WTO mohla v roce 2020 patřit k desítku nejnavštěvovanějších zemí světa. V tomto roce by k nám mohlo přijet až 44 miliónů turistů.

I přes zpomalení růstu počtu příjezdů do Evropy se v uplynulých dvou desetiletích tento počet téměř zdvojnásobil. Většina evropských zemí zaznamenala počátkem 21. století stabilní stálý růst, který je odrazem relativní znalosti evropského trhu a růst je očekávám i v dalších letech.

Pro období příštích několika let se očekává pokles zájmu zahraničních návštěvníků o jednodenní výlety. Prognóza spíše hovoří pro větší orientaci na turistické a rekreační pobyty zahraničních turistů s delší dobou trvání. Takovýto výhled je nesporně pozitivní neboť může být jednou ze záruk postupné diverzifikace zahraničního cestovního ruchu do jiných regionů než do pražské aglomerace.⁵¹

3.1.1 Cíle a perspektivy cestovního ruchu v ČR

- Přispět ke zvyšování příjmů státního rozpočtu
- Přispět ke zvyšování devizových příjmů cestovního ruchu v obchodní bilanci
- Podpořit aktivitami cestovního ruchu rozvoj malého a středního podnikání
- Přispět ke stabilizaci a tvorbě nových pracovních příležitostí
- Zkvalitnit a rozšířit nabídku produktů cestovního ruchu
- Zkvalitnit přípravu lidských zdrojů pro oblast cestovního ruchu
- Zlepšovat konkurenceschopnost cestovního ruchu v ČR vůči zahraničí⁵².

⁵¹ LACINA, K. *Partnerství pro cestovní ruch na regionální úrovni*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006 [Str.112]

⁵² *Cestovní ruch v České republice- Problémy a možnosti jejich řešení*, recenzovaný sborník, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Katedra cestovního ruchu v Táboře, 2003 [str.29]

3.1.2 Překážky rozvoje cestovního ruchu v České republice

Shrnutím výše uvedeno dospějeme k bariérám dalšího rozvoje cestovního ruchu:

- nízká kvalita základních a doplňkových služeb cestovního ruchu,
- nedostatečná údržba a obnova historických objektů a kulturně historického dědictví,
- zejména památek zapsaných do seznamu UNESCO,
- absence marketingových studií rozvoje potenciálních turistických regionů,
- nedostatečná propagace republiky a regionů v zahraničí a regionů i v rámci republiky,
- nedostatečná infrastruktura cestovního ruchu (zejména nedokonalý informační systém, doprava a spoje apod.),
- nerovnováha mezi poptávkou a nabídkou kvalitních pracovníků,
- převaha poptávky cestovního ruchu do hlavního města Prahy (téměř 70% návštěvníků).
- nedostatek finančních prostředků na údržbu a obnovu kulturního dědictví,

Rizika vyplývají především z nedostatků rozvojových programů, zejména z nedostatečné koncentrace finančních prostředků a tím neefektivnosti jejich vynakládání, dále z nízké či žádné koordinace na jednotlivých stupních řízení rozvojových aktivit, a z nezdravé konkurence místo spolupráce a partnerství. Obecným rizikem je pak nedostatečná výkonnost národní ekonomiky a z toho vyplývající nedostatek finančních prostředků pro obce a i státní rozpočet na realizaci a podporu rozvojových programů.

Nastíněné problémy mají významné dopady nejen z pohledu řízení cestovního ruchu, ale i z hlediska celkové podpory zmíněného odvětví ze strany státu. Výsledkem je relativně nízká podpora tohoto odvětví, jenž ostře konkuruje s jeho podílem na HDP. Pro ilustraci je možno uvést, že výdaje státu na podporu cestovního ruchu v roce 2001

přestavovaly cca 3,5% výdajů na zemědělství, přitom podíl cestovního ruchu na HDP jak je uvedeno výše je zhruba tak třikrát větší.⁵³

Jako nezbytné se tedy ukazuje zejména potřeba:⁵⁴

- Vytvořit systém poradenských a vzdělávacích služeb pro podnikatele v cestovním ruchu.
- Zkvalitnit přípravu lidských zdrojů pro cestovní ruch.
- Vypracování marketingových studií nadregionálního charakteru.
- Vytvářet nové produkty cestovního ruchu.

3.1.3 SWOT analýza cestovního ruchu v ČR⁵⁵

Slouží k tomu abychom dosáhly stanovených výše uvedených cílů.

3.1.3.1 Silné stránky

- Výhodná geografická poloha ČR (v centrální části Evropy, morfologie,

nadmořská výška, klimatické podmínky)

- Bohatství kulturních památek historických, přírodních, technických, folklórních, tradice lázeňství)
- Praha jako turistický fenomén světového významu
- Dostatečná ubytovací kapacita
- Hustá a dobře značená síť turistických tras a stezek po celé republice
- Poměrně flexibilní pracovní síla pro tuto oblast
- pestrost zastoupených typů krajiny vhodných pro rozvoj cykloturistiky, venkovské turistiky a agroturistiky

⁵³ LACINA, K. *Partnerství pro cestovní ruch na regionální úrovni*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006 [Str.111]

⁵⁴ LACINA, K. tamtéž [Str.111]

⁵⁵ *Cestovní ruch v České republice- Problémy a možnosti jejich řešení*, recenzovaný sborník, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Katedra cestovního ruchu v Táboře, 2003 [str.29]

3.1.3.2 Slabé stránky

- Absence marketingových studií rozvoje potenciálních turistických regionů
- Nízká kvalita některých základních a zejména doplňkových služeb
- Nedostatečná obnova a údržba historických památek, zejména památek zapsaných do seznamu UNESCO
- Nedostatečná infrastruktura cestovního ruchu
- Nerovnováha mezi poptávkou a nabídkou kvalitních odborných pracovníků
- Převaha poptávky cestovního ruchu do hlavního města Prahy (téměř 70% návštěvníků)
- Jen přibližně 30% lůžek se nachází v ubytovacích zařízeních hotelového typu (z nichž jen 15% má evropský standart kvality)
- Nedostatečné statistické informace o cestovním ruchu

3.1.3.3 Příležitosti

- Zviditelnění cestovního ruchu v celosvětovém dění
- Posílení postavení ČR na světovém, zejména evropském trhu cestovního ruchu
- Rozšíření spolupráce příhraničních regionů s příslušnými zahraničními partnery
- Rozvoj tradičního lázeňství
- Rozvoj nových požadovaných produktů cestovního ruchu- venkovské turistiky, cykloturistiky, kongresové turistiky a dalších.
- Zpřístupnění dalších zajímavých kulturně historických objektů
- Zvýšený zájem o rekreační a poznávací pobyty v ČR
- Vstup ČR do EU

3.1.3.4 Hrozby

- Podcenění významu legislativního rámce pro služby, jejich kontrolu a ochranu spotřebitele v cestovním ruchu
- Podcenění významu koordinace činnosti orgánu státní správy a samosprávy a regionálních a zájmových sdružení v oblasti cestovního ruchu

- Nedostatek kapitálu pro stabilizaci a další rozvoj
- Podcenění lidského faktoru a profesionální přípravy odborníků v oblasti cestovního ruchu
- podcenění významu aktivit cestovního ruchu pro rozvoj malého a středního podnikání a tvorbu nových pracovních příležitostí v regionech.
- podcenění péče o přírodní bohatství a krajinný ráz jako podmínky atraktivity území pro cestovní ruch,
- podcenění významu zajištění dopravní obslužnosti v oblastech atraktivních pro cestovní ruch,
- zhoršování kvality ŽP v sídlech (zejména ovzduší),
- snížená hodnoty krajinného rázu

3.2 V Českém ráji

V předcházející kapitole jsem nastínila očekávaný vývoj cestovního ruchu v ČR. Nyní se zaměřím na předpokládaný rozvoj cestovního ruchu v regionu Český ráj.

3.2.1 SWOT ANALÝZA

SWOT analýza je důležitým krokem k určení současné pozice daného území (regionu či města) na trhu cestovního ruchu. Je to metoda napomáhající k rozvoji daného území na základě definování silných a slabých stránek, hrozeb a příležitostí jednotlivých oblastí dané lokality. Určit silné a slabé stránky regionu znamená nalézt odpověď na otázku: Z čeho se skládá nabídka daného místa na trhu cestovního ruchu? Rozeznat příležitosti a ohrožení daného území na trhu znamená najít odpověď na otázku: Co ovlivňuje úspěšnost nabídky dané destinace na trhu a v jakém směru. Výsledky analýzy často bývají využívány jako základ pro sestavení rozvojové strategie města či regionu, pro formulaci strategické vize a strategických cílů regionálního rozvoje.

3.2.1.1 Silné stránky

- území Českého ráje představuje přírodní a kulturní dědictví
 - 1.1. existence CHKO Český ráj, vysoce kvalitní a atraktivní přírodní prostředí

1.2. existence a velké množství mnoha kulturních i přírodních zajímavostí a atraktivit

1.3. geopark

- výhodná poloha sledovaného území v rámci ČR
- dobrá dostupnost území pro obyvatele okolních měst i pro návštěvníky ze vzdálenějších míst republiky
- klidné prostředí části území oproti centrálním oblastem Českého ráje
- blízkost vyšších pohoří pro využití v zimní sezóně
- snaha o vytvoření vyhovující sítě hromadné autobusové dopravy
- existence letních turistických autobusových linek, propojujících nejvýznamnější místa Českého ráje, provozování cyklobusů
- existence CHKO Český ráj, vysoce kvalitní a atraktivní přírodní prostředí
- existence a velké množství mnoha kulturních i přírodních zajímavostí a atraktivit
- existence letiště Hoškovice, umožňuje žádané vyhlídkové lety
- existence areálů sloužících k rekreaci
- existence cyklotras
- existence sítě pěších značených tras KČT
- vymezení oblastí pro rekreaci a turistiku v územních plánech i detailních studiích
- potřeby rekreatantů vyvolaly posílení občanské vybavenosti a sportovních ploch či zařízení
- přínos pracovních míst
- některá území jsou atraktivní lokalitou pro rybářský sport

3.2.1.2 Slabé stránky

- sezónní výkyvy v návštěvnosti celého regionu
- koncentrace aktivit cestovního ruchu v jeho přírodně cenném jádru
- nedostatečná kapacita ubytování ve vyšší kvalitě
- neúměrná zátěž obcí automobilovou dopravou, výfukovými plyny a hlukem během sezóny
- nedostatečné řešení dopravy v klidu, tedy parkovacích ploch nebo alespoň stání

- neúnosné množství rekreačních objektů a jim odpovídajícího počtu rekreatantů a turistů
- nedokončená infrastruktura omezuje vznik zázemí pro turisty (restaurace, ubytování)
- zchátralý stav některých areálů sloužících k rekreaci
- špatný stav některých kulturních památek
- nedostatek doprovodných služeb pro cestovní ruch
- nedostatečná reklama a propagace území

3.2.1.3 Příležitosti

- princip dlouhodobého kvalitativního rozvoje Českého ráje spočívá v zajištění potencionálních stavitelů
- vybudování informačních center na dobře zvolených, atraktivních a dostupných místech a jejich vzájemné propojení, poskytování návštěvníkům konkrétního přehledu o nabídce služeb a jejich okamžitému stavu
- revitalizace existujících území s rekreačním zázemím s dodržáním ochrany přírodního a krajinného prostředí, vybudování záchytných parkovišť
- využití potenciálu pro agroturistiku, podpora farem s možností návštěv veřejnosti (např. připravit trasy pro projížďky na koních, podpořit prodej zemědělských produktů ze dvora)
- vytvoření sítě doprovodných služeb pro potřeby cestovního ruchu – ubytování, stravování, půjčovny a opravny kol, průvodcovské služby apod.
- příprava produktů a balíčků cestovního ruchu zaměřených na jednotlivé uživatelské skupiny (rodiny s dětmi, senioři, aktivní trávení volného času, „kongresová turistika“, apod.)
- přilákání návštěvníků i do méně známých a odlehlejších míst (rozptýlit jejich pohyb do širšího území)
- rehabilitace železničních zastávek a vlakových spojů tak, aby odpovídaly lépe požadavkům dnešních rekreatantů a v neposlední řadě i obyvatelů - zvýšení využívání železniční dopravy
- vhodné využití kulturních památek

- zvýšit účinnost propagace a reklamy, využití moderních forem informovanosti (internet, letáky, propagace na veletrzích, apod.)
- zlepšení prostupnosti území pro pěší a cyklisty, snížení pohybu automobilů po území s tím souvisí záchytná parkoviště spolu s doprovodnými službami
- příprava kvalitních projektů a využití finančních prostředků z EU, schopnost vzájemné komunikace a pomoci

3.2.1.4 Hrozby

- území Českého ráje je přetížitelné z hlediska rozvoje cestovního ruchu
- omezená absorpční schopnost fyzických složek území
- omezená míra tolerance ze strany společnosti
- nedostatek finančních prostředků
- nedokončená infrastruktura
- chybějící reklama, neoznačené trasy i zajímavá místa
- nárůst dopravy
- bezohledná výstavba
- vznik dalších autokempů v samotné blízkosti CHKO Český ráj je nežádoucí s ohledem na zatížení přírodního prostředí
- nezájem či odpor místních obyvatel

Doporučení pro region Český ráj v oblasti rozvoje cestovního ruchu:

- prohloubení spolupráce s cestovními kancelářemi a cestovními agenturami
- cílená propagace
- zvýraznění Českého ráje v Českých centrech cestovního ruchu v zahraničí
- virtuální prohlídky na webových stránkách

3.2.2 OČEKÁVNÝ VÝVOJ CESTOVNÍHO RUCHU V ČESKÉM RÁJI

V současné době stále více nabývají na popularitě aktivní způsoby trávení volného času. Trendem posledních let je kongresová turistika. Podpora rozvoje kongresové turistiky má za cíl do regionu přivést nové návštěvníky zdržet je ve regionu déle jak jeden den a vyvolat v nich pozitivní dojem, aby návštěvu doporučily svým příbuzným.

Ve strategii cestovního ruchu pro Český ráj v letech 2007- 2013 se počítá s následujícími opatřeními a vývojem:

- Rostoucím podílem cestovního ruchu na hospodářské prosperitě území.
- Zlepšováním atraktivity území realizací kvalitní infrastruktury a služeb pro cestovní ruch
- Řízeným marketingem v oblasti cestovního ruchu.

Bude toho dosaženo především prostřednictvím:

- účinnějším využitím rozvojového potenciálu a posílením konkurenceschopnosti a rozvoje podnikání v oblasti cestovního ruchu, aktivizace rozvojových zdrojů kultury a sportu z hlediska cestovního ruchu
- podporou budování základní infrastruktury a doprovodných aktivit cestovního ruchu
- obnovou kulturně – historických a technických památek
- posilováním a zkvalitňováním organizační struktury cestovního ruchu a efektivním marketingem

Je důležité nenabízet a profilovat jednotlivé charakteristiky Českého ráje pouze jako samostatné destinace, ale **sestavit nabídku, „balíček“ s konkrétním programem** pro konkrétně definovanou skupinu klientů cestovního ruchu.

Při tvorbě balíčků včetně cenové politiky je nutná pružnost, reakce na aktuální poptávku, jejímž předpokladem je **elektronické propojení důležitých poskytovatelů služeb cestovního ruchu.**

Dále je přínosné **vytvořit „značku“ Českého ráje**, podle které turisté poznají region tak, aby evokovala identitu regionu a odrážela pozitivní zkušenosti v souvislosti

s pobytem v daném regionu, odpovídala obrazu a strategii rozvoje destinace. Značka zaručuje nejen profilaci nabídky, ale také diferenciaci, odlišení se od konkurence.

3.3 Shrnutí

V následujících letech se také v oblasti cestovního ruchu dá očekávat přínos členství ČR v Evropské unii. ČR je místo, kde zahraniční návštěvníci stráví klidný a pohodový pobyt v magických městech, na hradech a zámcích nebo v (zelené) přírodě. Česká republika by podle prognózy WTO mohla v roce 2020 patřit k desítce nejnavštěvovanějších zemí světa. V tomto roce by k nám mohlo přijet až 44 miliónů turistů. Ve strategii cestovního ruchu pro Český ráj v letech 2007- 2013 se počítá s následujícími opatřeními a vývojem. Rostoucím podílem cestovního ruchu na hospodářské prosperitě území. Zlepšováním atraktivity území realizací kvalitní infrastruktury a služeb pro cestovní ruch Řízeným marketingem v oblasti cestovního ruchu. Je důležité nenabízet a profilovat jednotlivé charakteristiky Českého ráje pouze jako samostatné destinace, ale sestavit nabídku, „balíček“ s konkrétním programem pro konkrétně definovanou skupinu klientů cestovního ruchu. Do budoucna se počítá s rostoucím podílem cestovního ruchu na hospodářské prosperitě.

4 MALÝ PRŮVODCE ČESKÉHO RÁJE FORMOU E-LEARNING

4.1 Seznam symbolů

Pojmy

Poznámka

Úvod do kapitoly

Uvedení do problematiky

Korespondenční úkoly

Otázky

Shrnutí

Použitá literatura

Tento malý průvodce slouží jako nenásilná vzdělávací forma v oblasti poznání krajiny Český ráj pro klientelu 12-15-ti letých studentů. Možnost uplatnit v turistickém kroužku, skautu atd.

E-learning je mladý obor vzdělávací technologie, který překonává předchozí počítačové výukové trendy, například vzdělávání založené na počítači. Není to nic jiného než efektivní využívání informačních technologií v procesu vzdělávání.

4.2 1. setkání- cestovní ruch a Česká ráj

4.2.1 Studijní cíle

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni popsat turistický region Český ráj a porozumět základním pojmům z oblasti cestovního ruchu, jeho vývoje a prognóz v této oblasti. Průvodce je kvůli délce rozdělen do tří kapitol-setkání, z nichž tato je první a definuje základní pojmy v oblasti cestovního ruchu. Obsahuje základní informace o tomto turistickém regionu.

Cílem níže uvedeného textu tedy je:

- seznámit Vás s turistickým regionem Český ráj
- naučit se porozumět pojmům týkajících se cestovního ruchu, jeho vývoje a prognóz
- a tak obohacovat i tvé myšlení a jednání.

4.2.2 Uvedení do problematiky

Čeští lázeňští hosté v Sedmihorkách označili Český ráj již kolem roku 1870 jako jedno z nejpozoruhodnějších koutů ČR. Téměř na prahu města Jičín se tyčí impozantní pískovcové skalní město Prachovské skály, u Mnichova Hradiště se zase vypíná pískovcová skalní plošina s čedičovým vrchem Mužský, Drábskými světničkami a romantickými skalními hrádky. V oblasti Hrubé Skály se kromě skalního města nacházejí také hrady a zámky, které vedle dalších umělců obdivoval i významný básník K. H. Mácha. Výtvarníci našli zalíbení v oblasti Maloskalska s řadou menších pískovcových skalních měst, bizarních skalních útvarů a zřícenin hradů tyčících se nad údolím řeky Jizery.

4.2.3 Pojmový aparát

Než se začneme zabývat cestovním ruchem v turistickém regionu český ráj, musíme definovat pár základních pojmů.⁵⁷

Čím je cestovní ruch ve světové ekonomice?

- jedním ze 3 nejvýnosnějších odvětví (ropný průmysl, cestovní ruch, automobilový průmysl)

⁵⁷ *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007-2013*, Ministerstvo pro místní rozvoj, září 2006

- vytváří 13 % všech pracovních míst na světě
- podílí se 10 % na hrubém světovém produktu
- podílí se 1/3 na objemu mezinárodní výměny služeb
- fenomén spotřeby: ve vyspělých státech vydávají lidé 11 % výdajů na CR a věnují 25 % volného času
- může působit jako prevence mezinárodních konfliktů, ale přenáší rovněž různé patologické jevy (prostituce)

Agroturistika – viz také venkovský cestovní ruch, turistické nebo rekreační pobyty na venkově na rodinných farmách, cílem je poznávání alternativních způsobů života, tradiční výroby potravin, kontakt s přírodou, jízda na kole, na koni, apod.

Cestovní ruch – aktivity osob cestujících do míst mimo jejich obvyklé prostředí a pobývajících v těchto místech po dobu ne delší než jeden rok, za účelem trávení volného času, podnikání či jiným účelem.

Cykloturistika – aktivní cestování, určené k poznávání přírodních a společenských zajímavostí v určité oblasti pomocí většinou speciálně upraveného cestovního kola.

Česká centrála cestovního ruchu – CzechTourism – příspěvková organizace, přímo řízená ministerstvem pro místní rozvoj, která zprostředkovává základní informace o kulturních, historických, přírodních a společenských atraktivitách v České republice s cílem zvýšit výnosy z cestovního ruchu. Zabývá se také marketingem, průzkumem domácího a zahraničního trhu a analyzováním zjištěných údajů.

Ekoagroturistika – pobyty na rodinných farmách zabývajících se alternativním zemědělstvím; je zaměřena zejména na konzumaci zdravých potravin, práci na farmě, blízký kontakt s přírodou, jízdu na koni apod.

Kongresový cestovní ruch – je zaměřený na kongresy, konference, semináře, sympózia. Je podporován slevami dopravců, organizován pro předem známý okruh účastníků. Zpravidla tematické zaměření, předem stanovený cíl jednání, vysoké nároky na MTZ.

Kulturní památky – nemovité nebo movité věci, popřípadě jejich soubory, které jsou významnými doklady historického vývoje, životního způsobu a prostředí společnosti od nejstarších dob do současnosti, nebo mají přímý vztah k významným osobnostem a událostem.

Satelitní účet cestovního ruchu – soubor účtů založený na koncepci národních účtů, který dává obraz o postavení cestovního ruchu v národním hospodářství.

Turistika – druh cestovního ruchu, kdy se účastník pohybuje vlastní silou (případně s využitím síly zvířat, ale nemotorizovaně), jde tedy o aktivní formu účasti návštěvníků na cestovním ruchu.

Turistický region - územní celek, jehož nabídka cestovního ruchu svým množstvím, kvalitou, rozmanitostí a atraktivitou vyvolává návštěvnost. Potenciál území vytváří vhodné předpoklady pro realizaci konkurenceschopné nabídky produktů cestovního ruchu s důrazem na příjezdový cestovní ruch a pro vybrané z nich jsou součástí národních produktů. Území je v oblasti cestovního ruchu řízeno profesní organizací a jsou za území shromažďovány statistické informace. Je základní jednotkou národní propagace a marketingu cestovního ruchu republiky. Mohou se členit na turistické oblasti. Na území se uskutečňuje min. 1 milion přenocování za rok v hromadných ubytovacích zařízeních.

Turisticky značená trasa - trasa vybavená turistickým informačním systémem poskytujícím turistické a vlastivědné informace při pohybu v terénu.

4.2.4 Český ráj

Obrázek 20 - Ráj

Zdroj : <http://www.cesky-raj.info.cz>

Prosluněný a přívětivý kraj, idylický život v lůně přírody, kvetoucí louky, čistý vzduch, průzračná voda a milí a pohostinní lidé kolem vás - co jiného byste čekali od Českého ráje, zejména pak od ráje turistů, horolezců a milovníků přírody i historie? V mimořádně členité oblasti Českého ráje se romantická údolí se skalními městy střídají s roubenými staveními lidové architektury. Doslova na každém kroku vás překvapí mohutný hrad, půvabný zámek anebo jen malebné zákoutí, mezi nimiž se klikatí cesty plné jedinečných zážitků a dojmů. Nechte se unést krásou zámku v Mnichově Hradišti s bohatými sbírkami porcelánu či hvězdnou minulostí města Turnova, proslulého zpracováním drahých kamenů. Zajed'te se podívat do města pohádek Jičína i do Mladé Boleslavi s vyhlášeným Škoda Auto muzeem.

Český ráj leží necelých sto kilometrů severovýchodně od Prahy. Geograficky je ohraničen spojnicí Mnichovo Hradiště, Sychrov, vrch Kopanina, Železný Brod, Semily, Lomnice nad Popelkou, Jičín, Sobotka, Mnichovo Hradiště. Na východě tato malebná oblast přechází v Podkrkonoší a na severu je ohraničena pásem Jizerských hor a Krkonoš. V tomto romantickém kraji, ležícím na středním toku Jizery, se snoubí rozmanitost přírodních krás s bohatými historickými památkami – hrady, zámky, lidovou architekturou. A právě proto již v 19. století hosté lázní Sedmihorky začali tuto část země nazývat Český ráj.

Mimořádná členitost krajiny s charakteristickými skalními městy, rostlinnými a živočišnými společenstvy byla hlavním motivem pro **vyhlášení první chráněné krajinné oblasti** v tehdejší republice (vyhl. r. 1955).

Z hlediska různorodosti krajiny a výskytu chráněných a ohrožených biologických druhů mají význam nejenom hluboké lesy, ale i systémy rybníků na vodních tocích a přilehlé fragmenty mokřadních ekosystémů. Jedinečnou členitost reliéfu dotvářejí i charakteristické výlevy vyvřelých hornin, jež tvoří krajinné dominanty (Trosky, Kozákov, Mužský, Vyskeř atd.).

Ve vyvřelých horninách Českého ráje navazujícího Podkrkonoší jsou mnohá naleziště achátů, ametystů, jaspisů, chalcedonů a jiných drahých kamenů. Lidé žijící v tomto kraji byli a dodnes jsou známi svojí řemeslnou dovedností. Železnobrodské sklářské výrobky, dřevěné hračky a formy semilských řezbářů, lomnické suchary, turnovské granátové šperky a broušené drahokamy, si našly cestu do celého světa a dokázaly se zde prosadit. A proto buďte vítáni v kraji dobrých lidí, přírodních krás, hradů, muzeí a tradiční řemeslné výroby.

4.3 Shrnutí

Cestovní ruch je soubor činností na uspokojování potřeb související s cestou a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště, zpravidla ve volném čase, za účelem zotavení, poznání, společenského kontaktu, kulturního a sportovního využití, lázeňského léčení a pracovních cest. Český ráj leží necelých sto kilometrů severovýchodně od Prahy. Český ráj představuje významné přírodní, ale také kulturní dědictví České republiky. V roce 1954 se Český ráj stal první chráněnou krajinnou oblastí u nás, bohatou na romantické skalní útvary, malebná údolí, stavby lidové architektury, hrady a zámky, kostely, vzácné minerály a botanické zajímavosti.

4.4 Pojmy

Český ráj, agroturistika, cestovní ruch, cykloturistika, czechtourism, ekoagroturistika, kongresový cestovní ruch, turistická, turistický region

4.5 Otázky:

1. Čím je cestovní ruch ve světové ekonomice a jaká je jeho definice?
2. Vyjmenujte některé druhy alternativního cestovního uchu a vysvětlete je.
3. Co to je Czech Tourism?
4. Definujte turistický region a stručně popište Český ráj?

4.6 Literatura

- Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007-2013, Ministerstvo pro místní rozvoj, září 2006
- Segmentační analýza trhu cestovního ruchu turistického regionu Český ráj, Agentura regionálního rozvoje s.r.o., Liberec, Srpen 2002
- MALÁ, V. *Cestovní ruch (vybrané kapitoly)*. Praha VŠE, 1999, ISBN: 80-7194-337-1
- ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*, Praha: Idea Servis, 1999, ISBN: 80-85970-27-9
- SCHEJBALOVÁ, J. KARPAT, R. *Český ráj na starých diapozitivech*, Nakladatelství RK 2007, 154 stran, ISBN:978-80-903033-8-6

4.7 2.setkání- Český ráj a skalní města, zámky, hrady, zříceniny a rozhledny

4.7.1 Studijní cíle

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni popsat turistický region Český ráj a porozumět základním pojmům z oblasti cestovního ruchu, jeho vývoje a prognóz v této oblasti. Průvodce je kvůli délce rozdělen do tří kapitol. Z nich tato je druhá a obsahuje popis skalních měst, zámků, hradů zřícenin a rozhleden v tomto regionu.

Cílem níže uvedeného textu tedy je:

- seznámit Vás s turistickým regionem Český ráj
- naučit se porozumět pojmům týkajících se cestovního ruchu, jeho vývoje a prognóz
- a tak obohacovat i své myšlení a jednání.

4.7.2 Uvedení do problematiky

Nyní Vás pomocí toho malého průvodce po Českém ráji formou e-learning provedu touto malebnou krajinou. Navštívíme nejzajímavější a nejznámější místa tohoto kraje, počínaje skalními městy, hrady a zříceninami a zámky, přes místa dalekých rozhledů a lidové architektury údolím, rybníky a jinými přírodními zajímavostmi až po muzea, aniž byste museli opustit Váš dům.

4.7.3 Pískovcová skalní města a útvary

BESEDICKÉ SKÁLY - (přírodní park Maloskalsko)

Turisticky mimořádně vděčný prostor, který se skládá z několika menších oblastí. Ve skalách Kalicha vede značená pěšina „dětským bludištěm“ až k svatyni Kalich. Ve skalách Chléviště je několik prvotřídních vyhlídek do údolí Jizery, pod Sokolem je čedičová skalka s velkolepým pohledem na protější Suché skály a nedaleko je i zřícenina hradu Zbiroh. Většinou nejzajímavějších míst prochází Turistická stezka Dr. E. Beneše, otevřená v roce 1935.

DRÁBSKÉ SVĚTNIČKY

Jeden z pěti skalních útvarů pískovcové skalní plošiny kolem čedičového vrchu Mužský. Zachováno 18 světniček skalního hradu založeného ve 2 pol. 13. stol. Okolí

čedičového vrchu Mužský hrálo významnou roli v osídlení Českého ráje člověkem. Mezi pravěká hradiště patří např. Hrada a Klamorna.

HRUBOSKALSKO

Přírodní rezervace (1998) na ploše 220 ha. Plošina se stejnojmenným skalním městem. Stejně jako ostatní skalní města kraje se i toto vyvíjí již 18 až 20 milionů let. Díky poměrně malé odolnosti pískovce a stálému působení řady vlivů nacházíme ve skalách nesmírné bohatství tvarů a forem. Hruboskalské skalní město

Obrázek 22-Hruboskalsko tvoří cca 400 pískovcovými věžemi dosahujícími výšky až 60 m (1 n.m.).
Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Je rozděleno do 3 hlavních oblastí: Dračí skály a Zámecká rokle, Kapelník, Maják a Údolíčka. Pod Mariánskou vyhlídkou je symbolický hřbitov zahynulých horolezců (expedice Peru aj). Vedle řady přírodních zajímavostí (arboretum Bukovina, Myší díra) se zde nachází cenné archeologické památky (Čertova ruka) a kulturní památky (hrad Valdštejn, zámek Hrubá Skála, Kopicův statek, skalní hrádek Kavčiny). Po vrcholové cestě vede Zlatá stezka Českého ráje s řadou vyhlídkových míst (Mariánská vyhlídka, vyhlídka Na Kapelu, vyhlídka U Lvíčka, rozhledna Hlavatice.

KALICH - CHLÉVIŠTĚ

Skalní bludiště u Besedic. Uprostřed pěti roklí je sluj se symbolickou modlitebnou Jednoty bratrské. Skály byly za protireformace útočištěm pronásledovaných nekatolíků, připomíná je kalich vytesaný do skály s letopočtem 1634.

Obrázek 21-Kalich

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

PRACHOVSKÉ SKÁLY

Přírodní rezervace (261,37 ha, vyhl. r.1933), leží v sz. okraji jičínské kotliny. Skalní město vzniklo zvětráváním původně souvislé tabule kvádrových pískovců svrchnokřídového stáří s výraznými čedičovými sukly: Svinčice (415 m), Velké Hůry (458 m) a Přivýšiny (464 m). Je rájem horolezců a turistů. Prochází zde hustá síť turisticky značených cest vedoucích roklemi obklopenými pískovcovými stěnami

SUCHÉ SKÁLY

Tyto skály jsou též nazývány Českými Dolomity. Národní přírodní památka,

ležící 1,5 km od Malé Skály. Jde o krajinářsky atraktivní, pískovcový, ostře rozeklaný hřeben.

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Obrázek 23- Suché skály

VRANOVSKÝ HŘEBEN

Ostrý hřeben z cenomanského pískovce, který podobně, jako protilehlé Suché skály, vyzdvihly a postavily „do pozoru“ obrovské přírodní síly na konci třetihor. Byl využit jako strategické místo pro stavbu hradu Vranova. Později, ve zříceninách Vranova byl zřízen Pantheon, tedy místo, určené k posmrtnému uctívání významných příslušníků národa. Vyhlídka Zahradka je 55 metrů přímo nad hladinou řeky Jizery. Skalním hřebenem prostupuje značená cesta směrem na Frýdštejn.

4.7.4 Hrady a zříceniny

DRÁBSKÉ SVĚTNIČKY

Jeden z pěti skalních útvarů pískovcové skalní plošiny kolem čedičového vrchu Mužský. Zachováno 18 světniček skalního hradu založeného ve 2 pol. 13. stol. Hrad byl obýván do 15. stol., v době protireformace se zde skrývali protestanti. Okolí čedičového vrchu Mužský hrálo významnou roli

Obrázek 24- Drábské světničky

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

v osídlení Českého ráje člověkem. Mezi pravěká hradiště patří např. Hrada a Klamorna.

FRÝDŠTEJN

Obrázek 25- Frýdštejn

Zřícenina středověkého hradu ze 14. stol., z něhož se zachovala velká věž o průměru 9 m, je dominantou Vranovského hřebene. Z vnitřního hradu se dále zachovaly zbytky zdí a místností tesaných ve skále. Za husitských válek byl marně obléhán a o sto let později zpuštěl.

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

CHLUM

Těž Kozlov, leží 2,5 km jihozápadně od Turnova na severozápadním okraji Hruboskalské plošiny. Ve 13. - 14. stol. zde byl postaven dřevěný hrad, který v 15. stol. zpustl.

KLAMORNA

Dnes jen pozůstatky bývalého hradiště z pozdní doby kamenné a skalního hrádku ze středověku. Zachovány jsou stopy valů, základy staveb a pozůstatky vytesaných světnic ve skále.

KOST

Obrázek 26- Kost

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Hrad, který patří mezi nejzachovalejší gotické hrady v Čechách. Roku 1346 Beneš z Vartemberka koupil Sobotku a celé sobotecké panství. Krátce nato se rozhodl pro stavbu bezpečnějšího sídla, než byla stará tvrz v Sobotce.

MICHALOVICE

Hrad založen Markvartici koncem 13.století a byl opuštěn v 15.století. Hradní věž zvaná Putna byla v 19.století podkopána hledači pokladů a tak došlo k jejímu naklonění a porušení. Je staticky zajištěna a poskytuje rozhled do okolí. Pamětní deska připomíná návštěvu K.H.Máchy.

MLADÁ BOLESLAV

Na soutoku Jizery a Klenice byl nejprve vystavěn dřevěný hrad a ten později

Obrázek 27 - Mladá Boleslav

přeměněn v kamennou pevnost, která prošla v 15. a 16. století přestavbami. Objekt v minulosti sloužil jako kasárna, dnes je zde regionální muzeum.

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

ROTŠTEJN

Obrázek 28- Rotštejn

Zřícenina skalního hradu založeného koncem 13. století v jižní části Klokočských skal. Po roce 1436 se uvádí jako pustý. Dochovalo se torzo zděného paláce, v horní části hradu relikv černé kuchyně a studna. O patro výše zbytky obytných místností.

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

TROSKY

Obrázek 29-Trosky

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Pozůstatky hradu Vartenberků vystavěného ve 14. stol. na strmé čedičové vyvěřelině, jež se rozdělila na dvě samostatné věže. Vyšší z nich, čtyřhranná, se nazývá Panna, nižší a robustnější Baba. Jádrem hradu tvořil hradní palác a nádvoří s hospodářskými staveními. Díky obranné kamenné zdi a výhodné strategické poloze hrad dobře čelil všem vojenským útokům. Od třicetileté války hrad zpustl. Daleký rozhled. Roku 1998 byly Trosky vyhlášeny přírodní památkou.

VALDŠTEJN

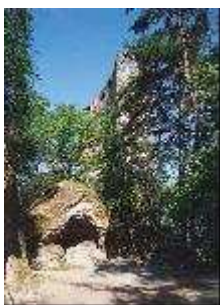

Obrázek 30- Valdštejn

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Leží v západním okraji hruboskalského skalního města. Založen v pol. 13. stol. rodem Markvarticů, ze kterého později vzešel vojevůdce Albrecht z Valdštejna. Areál dotvářejí romantické úpravy z 19. stol. Výjimečnou hodnotu má kamenný most s barokními sochami a kaple sv. Jana Nepomuckého. Na hradě Valdštejn se konají pravidelné kulturní akce.

VALEČOV

Zřícenina skalního hradu vytesaného začátkem 14. stol. do pískovcového výběžku výšiny Mužského. Doplněn byl zděnými a roubenými dřevěnými stavbami. Roku 1512 vznikl nový palác přístupný po úzkém schodišti, jehož zbytky se dochovaly dodnes.

Obrázek 31- Valečov

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

VRANOV

Dříve hrad Skála, leží na vrcholcích Vranovského hřebene přímo nad Malou Skálou. Pozůstatky gotického hradu z 15. stol., který byl r. 1820 romanticky upraven na skalní Pantheon. Z romantické výzdoby zůstaly jen zbytky. Dodnes se v areálu zachovala pouze novogotická kaple a spousta propletených cestiček tesaných ve skále, můstky, jeskyňky a pamětní desky.

ZBIROHY

Obrázek 32- Zbirohy Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Zřícenina hradu vystavěného na třech skalách pískovcového ostrohu Sokol ve 14. stol. Za husitských válek byl součástí pásu hradů Frýdštejn - Vranov - Zbirohy. Začátkem 15. stol. vypálen, pobořen a opuštěn.

ZVÍŘETICE

Zřícenina raně gotického hradu ze začátku 14.století. Byl chráněn ze tří stran vysokým břehem a hlubokými koryty. 16.století přestavěn na renesanční zámek. Ten v roce 1720 po úderu blesku vyhořel. Dominantou zříceniny zůstává jedna z úvodních čtyř věží.

Obrázek 33- Zvířetice
Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

4.7.5 Zámky

DĚTENICE

Obrázek 34- Dětenice
Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Z původně renesanční tvrze vznikl koncem 18. století zámek. V letech 1998-2000 byl renovován a znovu otevřen pro veřejnost. Je zde sbírka obrazů a zbraní, dobový nábytek a zachovalé nástěnné malby.

HRUBÝ ROHOZEC

Obrázek 35- Hrubý Rohozec
Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Patří mezi dominanty a nejstarší stavební památky na Turnovsku. Byl založen ve 2. pol. 13. stol. a několikrát byl přestavěn. Sloužil jako rodové sídlo Vartenberků, Krajířů a Desfoursů. Dnes je přístupný veřejnosti.

HRUBÁ SKÁLA

Obrázek 36- Hrubá skála

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Renesanční zámek byl vystavěn na pískovcových skalách v místě středověkého hradu ze 14. stol. Dnes je Hrubá Skála velkým rekreačním střediskem. Západní prostranství před zámek uzavírá novogotický kostel sv. Josefa.

HUMPRECHT

Obrázek 37- Humprecht

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Zámek nad Sobotkou, dominanta kraje, vybudován Humprechtem Černínem z Chudenic v letech 1666-1668. Rotunda elipsovitého půdorysu na čedičovém vrchu nad městem, kolem obora na jeleny, obehnaná zdí, časem přeměněná na bažantnici.

MNICOVO HRADIŠTĚ

Obrázek 38. Mnichovo Hradiště

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Původně renesanční zámek, který byl na přelomu 18. stol. přestavěn do současné barokní podoby. V současné době jsou přístupny původní dobové interiéry, sbírky delftské fajánse, porcelánu, valdštejnská knihovna z Duchcova. K zámku dnes patří i komplex kapucínského kláštera, kostela a kaple sv. Anny.

SYCHROV

Obrázek 39 - Sychrov Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Barokní zámek byl postaven v l. 1690-1693 rytířem Lamote z Frintropu na místě gotické tvrze. V minulém století byl přestavěn a rozšířen v romantické novogotice. Zámek obklopuje nádherný park s exotickými dřevinami.

4.7.6 Místa dalekých rozhledů

HLAVATICE

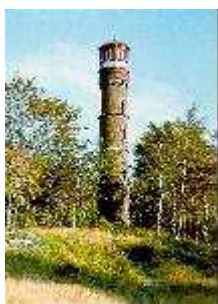

Osamocená pískovcová skála (380 m) na sz. okraji Hruboskalské plošiny. Rozhled na Turnovsko, Ještědský hřeben, Jizerské hory, Bezděz, Ralsko.

Obrázek 40- Hlavatice

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

KOPANINA

Nejsevernější rozhledna Českého ráje, vystavěná v roce 1894 na kopci Kopanina (3 km od Malé Skály a 657 metrů nad hladinou moře). Z rozhledny se otevírají nádherné pohledy jak na Český ráj (především Maloskalsko), tak do Jizerských hor.

Obrázek 41- Kopanina

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

KOZÁKOV

Kozákov je národní přírodní památkou a nejvyšším vrcholem Podkrkonoší (744,1 m) a díky značnému převýšení nad okolím (téměř 450 m od hladiny Jizery u Semil) nejvýznamnější krajinnou dominantou Českého ráje. Je součástí Ještědsko - kozákovského hřbetu. Chráněné území leží v JZ svahu, kde se vyskytují tektonicky vyzdvižené skalnaté kry svrchně křídových pískovců. Na vrcholu je turistická Riegrova chata, nově vybudovaná rozhledna (48,5 m) a lyžařský vlek.

MUŽSKÝ

Obrázek 42- Mužský

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Čedičový vrch (463 m) uprostřed pískovcové plošiny ležící v jz. části Českého ráje 2,5 km sv. od Mnichova Hradiště. Plošina je roklemi rozdělena na pět částí: Hrada, Mužský, Příhrazské skály, skály u Drhlen a skály u Valečova. Byla osídlena již v mladší době kamenné. Na vrcholu je pomník padlým z r. 1866. Rozhled.

TÁBOR

Obrázek 43- Tábor

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Původní název Chlum. Zalesněný melafyrový vrch (678 m) na kozákovském hřebenu u Lomnice n. Popelkou. Na vrcholu se nachází barokní kostel Proměnění Páně z r. 1704. Na sev. části úbočí vede křížová cesta z r. 1898. Rozhledna znovu po mnoha letech otevřena!

VELIŠ

Nejnižnější vyhlídkový bod (430 m) na Český ráj. Na vrcholu jsou zbytky gotického hradu a čedičové skály, které se zde dříve i těžily.

Obrázek 44- Veliš

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

VYSKEŘ

Vrchol (464 m) nad stejnojmennou obcí, na kterém je kromě rozhledu možno pozorovat sloupcovitou odlučnost čediče. Na vrchol vede křížová cesta ke kapli sv. Anny.

ZEBÍN

Přírodní památka, výrazný čedičový kuželovitý vrch (399 m), asi 2 km SV od Jičína. Je zde kostel ze 14. století, za ním na svahu je dřevěná zvonice, na vrcholu se nachází barokní kaplička sv. Máří Magdalény.

Obrázek 45- Zebín

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

4.8 Shrnutí

Český ráj představuje významné přírodní, ale také kulturní dědictví České republiky. Český ráj nabízí širokou škálu možností pro provozování aktivní turistiky. Nachází se zde rozsáhlá síť značených tras pro pěší turistiku a stezek pro cykloturistiku. Skalní města jsou doslova rájem pro milovníky horolezectví. V Českém ráji naleznete i místa vhodná pro paragliding. Region Český ráj nabízí vhodné podmínky také pro zimní sporty. K dispozici vám jsou sjezdovky s lyžařskými vleky, běžecké tratě a zimní stadiony.

4.9 Pojmy

Český ráj, cestovní ruch, cykloturistika, skalní města, hrady a zříceniny, zámky

4.10 Otázky:

1. Jaké místo či objekt tohoto regionu Vás nejvíce zaujalo?
2. Popište Hruboskalské sklaní město.
3. Který zámek má tvar rotundy?
4. Jaký je nejvyšší vrchol Českého ráje?

4.11 Literatura

- DAVID, P. Soukup, V. a kol, *Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku ČESKÝ RÁJ TURNOVSKO*, Soukup a David s.r.o., Praha, první vydání, 132 stran 1993, ISBN: 80-901517-1-X
- Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007-2013, Ministerstvo pro místní rozvoj, září 2006
- Segmentační analýza trhu cestovního ruchu turistického regionu Český ráj, Agentura regionálního rozvoje s.r.o., Liberec, Srpen 2002
- ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*, Praha:Idea Servis, 1999, ISBN: 80-85970-27-9
- <http://www.cesky-raj.info.cz>
- <http://www.ceskyraj.cz>

4.12 3.setkání- Český ráj a lidová architektura, muzea, údolí, rybníky a jiné přírodní zajímavosti

4.12.1 Studijní cíle

Po prostudování této kapitoly byste měli být schopni popsat turistický region Český ráj a porozumět základním pojmům z oblasti cestovního ruchu, jeho vývoje a prognóz v této oblasti. Průvodce je kvůli délce rozdělena do tří kapitol. Z nichž je tato třetí a poslední a popisuje muzea, lidovou architekturu údolí, rybníky a jiné přírodní zajímavosti Českého ráje.

Cílem níže uvedeného textu tedy je:

- seznámit Vás s turistickým regionem Český ráj
- naučit se porozumět pojmům týkajících se cestovního ruchu, jeho vývoje a prognóz
- a tak obohacovat i tvé myšlení a jednání.

4.12.2 Uvedení do problematiky

Nyní Vás pomocí toho malého průvodce po Českém ráji formou e-learning provedu touto malebnou krajinou. Navštívíme nejzajímavější a nejznámější místa tohoto kraje, počínaje skalními městy, hrady a zříceninami a zámky, přes místa dalekých rozhledů a lidové architektury údolím, rybníky a jinými přírodními zajímavostmi až po muzea, aniž byste museli opustit Váš dům.

4.12.3 Lidová architektura

BOUČKŮV STATEK

Obrázek 46- Boučkův statek
Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Roubená patrová budova se sedlovou střechou a vysokou členitou lomenicí na zděné části s letopočtem 1813 na Malé Skále. V objektu jsou zachovány původní klasicistní prvky. Je zde také umístěna stálá expozice o historii Maloskalska a galerie výtvarných děl. V přízemí se nachází stylová „Boučkova hospoda”.

DLASKŮV STATEK

Obrázek 47- Dlaskův statek

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Typická a vzácně dochovaná ukázka formy pojizerského domu. Stavební celek doplňuje bohatě skládaná lomenice a pavlač s řezanými sloupky. Z původních staveb se v areálu dvora dochovala roubená stodola.

KOPICŮV STATEK

Obrázek 48- Kopicův statek

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Původně Jirošova rychta, leží na Hruboskalské plošině 1 km jižně od Valdštejna. Roubená usedlost s patrovým domem a pavlačí z 19. stol. V údolí pod statkem najdete reliéfy zobrazující výjevy z českých dějin vytesané do pískovcových stěn majitelem statku V.

Kopicem v 1. polovině našeho století.

NEBÁKOVSKÝ MLÝN

Barokní patrové stavení s mansardovou střechou vystavěné z pískovcových štuk. Mlýnice zabírala polovinu budovy a voda na mlýnské kolo proudila náhonem z rybníka Nebák.

ROVENSKÁ ZVONICE

Zvonice i s kostelem sv. Václava v jejím sousedství byla založena v roce 1370, ke konci vlády Karla IV. Má tři tzv. rebelantské zvony obrácené srdcem vzhůru. Do pohybu se uvádějí šlapáním.

ROZTOCKÝ MLÝN

Starý potoční mlýn ("Klapáč") ve Fiedlerově údolí na Staroveském potoce s původním mlýnským zařízením ze 17. až 19. století a expozicí zachycující život ve mlýně.

ŠOLCŮV STATEK

Obrázek 49- Šolcův statek

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Rázovitá roubená stavba selského statku, rodný i úmrtní dům básníka Václava Šolce, básníka „Prvosenek”. V současné době soukromá galerie.

VESEC U SOBOTKY

Obrázek 50-Vesec

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Vesnická památková rezervace lidové architektury vyhlášená r. 1995. Ojediněle zachovaná česká okrouhlice – soubor 18 většinou roubených staveb, které představují různé typy usedlostí. Povšechně tvoří sobotecký typ pojizerského roubeného domu. Vyznačují se dokonalou tesařskou prací. Jeho hlavním znakem jsou sdružená okna, ve většině průčelí jsou v původním stavu. Ozdobou návsi je nádherné dílo lidového umělce Josefa Zeman ze Žernova. Ve Vesce je od něho socha Nejsvětější trojice, kde Bůh otec klečí na zeměkouli, na dřívku je relief sv. Starosty, dcery krále portugalského, kterou dal krutý otec ukřižovat, když se ráno probudila ozdobena plnovousem. Relief na soklu představuje další legendu, spojenou s osobou sv. Starosty.

4.12.4 Muzea

REGIONÁLNÍ MUZEUM A GALERIE V JIČÍNĚ

Nachází se v prostorách zámku, který v 17. stol. dal přebudovat na své raně barokní sídlo generalissimus Albrecht z Valdštejna. Rozsáhlá expozice s mnoha cennými nálezy zachycuje v muzejní části vývoj a historii okresu s důrazem na regionální dějinné prvky, týkající se evropské historie.

MUZEUM ČESKÉHO RÁJE V TURNOVĚ

Okresní muzeum Českého ráje v Turnově patří k častým cílům návštěvníků regionu. Od roku 1886 shromažďuje doklady o přírodním bohatství Českého ráje a jeho kulturních dějinách. Unikátní expozice jsou věnovány drahým kamenům a šperkům.

Obrázek 51 - Muzeum Český ráj

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

MUZEUM MLADOBOLESLAVSKA

Muzeum sídlí na mladoboleslavském hradě a jsou zde soustředěny archeologické památky regionu, umělecká díla místních řemeslníků a početné cechovní a národopisné památky (sklo, keramika, nádobí a nábytek).

ŠKODA AUTO MUZEUM MLADÁ BOLESLAV

Muzeum bylo otevřeno v roce 1995 při příležitosti stého výročí založení firmy v unikátních starých továrních budovách. Kromě muzea je možná i návštěva výrobních provozů firmy Škoda Auto.

TEMPL - MLADÁ BOLESLAV

V budově Templu je stálá expozice historie a archeologie Mladoboleslavska. Vedle průvodních textů k vystaveným exponátům je zde využívána i multimediální technologie. Po měsících se střídají výstavy umělců z celé republiky.

MUZEUM V ROVENSKU POD TROSKAMI

V jedné místnosti nalezneme kamenářskou expozici, tradici broušení kamenů historie Rovenska p. T.

MUZEUM PŘÍRODY ČESKÝ RÁJ

Muzeum přímo v Prachovských skalách tvoří stálá expozice "Příroda Prachovských skal, Českého ráje a Jičínska", sbírka minerálů a hornin, minibotanická zahrada. Konají se zde výstavy, přednášky.

VALDŠTEJNSKÁ LOGGIE

Valdštejnská loggie spolu s čestným dvorem a okolním parkem tzv. Libosadem patří mezi nejvýznamnější soubory raného baroka v českých zemích. Komplex loggie je situován severovýchodně od města, s nímž je spojen čtyřřadou lipovou alejí založenou Albrechtem z Valdštejna v r. 1632.

4.12.5 Údolí, rybníky a jiné

BAŽANTNÍK

(Přírodní rezervace) Rybník s přilehlým mokřadem a vlhkou loukou. V přilehlé lipové doubravě rostou nejmohutnější duby letní z celé CHKO. Severozápadní břeh je upraven jako písčná pláž a přináší radost rekreantům v autokempu.

BÍLÝ RYBNÍK

Pod hradem Kost na návsi je první v řadě na Klenici. Přibírá ještě potok z Partotického rybníku a pokračuje komorovými sádkami ve Střehomi a rybníkem Buškovským. Pod ním je Šlejferna a největší rybník Červenský u Dolního Bousova.

JEZÍRKO POD TÁBOREM

Rašelinové jezírko (umělého původu) na jz. svahu Tábora poblíž Lomnice nad Popelkou. Výskyt řady chráněných a vzácných druhů vodních a bahenních rostlin.

JINOLICKÉ RYBNÍKY

Pod Prachovskými skalami, asi 5 km od Jičína. Skupina tří rybníků (Oborský, Němeček, Vražda), největší je Oborský rybník, na jehož jižní straně je tábořiště a autokemp.

Obrázek 52- Jinolické rybníky

Zdroj: <http://www.ceskv-rai.info.cz>

KLOKOČKA

(Národní přírodní památka) Klokočka je částí nivy potoka Bělá při železniční trati ve Velkém Rečkově. Nalezneme zde ukázkou glaciálně reliktní tajgové mokřadní vegetace a jednu ze dvou lokalit popelivky sibiřské v České republice. Zvířena je zastoupena především členovci, měkkýši a obojživelníky, převážnou část chráněného území pokrývá vrbová olšina mokřadní.

KOMÁROVSKÝ RYBNÍK, DRHLENSKÝ RYBNÍK

Dva krásně položené rybníky, mezi nimiž se rozprostírají čisté jehličnaté lesy s pískovcovými skalkami. V obou rybnících je příjemné koupání a jsou u nich kempy. Jsou ideálními základnami pro výlety do oblasti kolem vrchu Mužský, tedy na Valečov, Drábské světničky, Příhrazské skalní město, ale i na Kost.

PODTROSECKÁ ÚDOLÍ

Přírodní rezervace byla vyhlášena v roce 1999 a je vedle Hruboskalska a Příhrazských skal největší rezervací chráněné oblasti Český ráj. Zajišťuje územní ochranu především mokřadům na dně údolí kolem Želejovského potoka a Žehrovky.

ÚDOLÍ PLAKÁNEK

Obrázek 53- Plakánek

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

Směřující od hradu Kost kolem rybníku Obora či Na pile k obci Střehom (zachovalý vodní mlýn). V Plakánku je i několik pískovcových lomů, z nichž byl odebírán kámen na stavbu hradu Kosti i soboteckého kostela (nad rybníkem Obora), jiný byl i ve veseckém Plakánku.

ÚDOLÍ JIZERY

Přírodní rezervace, kaňonovité údolí se smíšenými lesními porosty a geologicky cenným útvarem. Pro pěší návštěvníky je území zpřístupněno Riegrovou stezkou, vedoucí po pravém břehu Jizery ze Semil do Železného Brodu. Stezka je zčásti vylámaná ve skále a vede také po železné visuté galerii. Technickou zajímavostí je na levém břehu Jizery železniční trať, procházející sérií tunelů o celkové délce 743 m, a na pravém břehu Jizery 1300 m dlouhý tunel, přivádějící od jezu na Jizeře vodu k elektrárně pod Spálovem.

VĚŽICKÝ RYBNÍK

Obrázek 54- Věžický rybník
Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

S unikátním skalním břehem patří vedle Rokytňáku, Vidláku, Krčáku, Dolského, Nebáku a Podsemínského rybníka k osmi dochovaným rybníkům v podtroseckých údolích. Skalní věže vystupují přímo z hladiny rybníka. Písečné dno a teplá voda láká v létě ke koupání.

ŽABAKOR

Jako největší rybník chráněné krajinné oblasti Český ráj byl vyhlášen přírodní rezervací 22. 4. 1998 (80,5 ha). Rybník je od svého založení (v 16. stol.) využíván především k chovu ryb, ale má i své hodnoty přírodovědné. Doposud zde bylo zjištěno celkem 183 druhů ptáků.

4.12.6 Jiné přírodní zajímavosti

BABA U KOSMONOS

Zalesněný vrch (362 m) je tvořen vypreparovanými neovulkanickými komíny Dědka a vyšší Baby, vrcholy jsou narušeny četnými trhlinami a dolováním v minulosti. Součástí jsou dva rybníky a drobné sezónní vodoteče, vyskytuje se tu řada vzácných a chráněných druhů vyšších rostlin. Celé území je typickou ukázkou středočeského chlumu s hájovou květenou.

RADOUČ

(Národní přírodní památka) Výskyt význačných druhů teplomilných a vápnomilných společenstev na opukových skalkách a drnových stepích. Žije zde sysel obecný a zajímaví bezobratlí živočichové. Radouč je jednou z nejbohatších xerothermních lokalit v širším okolí a je zachovalou ukázkou bezlesých jizerských strání, jak byly známy v devatenáctém století.

SEMTÍNSKÁ LÍPA

Do roku 2000 byla jednou z dominant Českého ráje. Byla zcela zničena malým tornádem, které se oblastí přehnalo. V místech, kde lípa stála, byla na památku zanechána část jejího kmene a vysazen zcela nový strom. Byla významným orientačním stromem. Je jedním z mála památných stromů, jejichž věk můžeme dosti spolehlivě určit.

Obrázek 55- Semtínská lípa

Zdroj: <http://www.cesky-raj.info.cz>

4.13 Shrnutí

Český ráj je bohatý na romantické skalní útvary, malebná údolí, stavby lidové architektury, hrady a zámky, kostely, vzácné minerály a botanické zajímavosti. Velké množství rybníků, řek a koupališť nabízí možnost koupání. V případě nepříznivého počasí můžete navštívit kryté bazény. Na vybraných vodních plochách lze provozovat další vodní sporty, jako například rafting, windsurfing, projížďky na loďkách, potápění. Obdivovatelé koní mohou zavítat do jízdáren. V různých sportovních zařízeních najdete tenisové kurty, golf, minigolf, fitness centra, kuželky, sauny, solária, squash a hřiště na volejbal. V krásné přírodě můžete rybařit, houbařit, jsou zde také ideální podmínky pro myslivost. Vyhlídkové lety vám umožní pozorovat nádhernou krajinu z ptáčích perspektivy.

4.13.1 Pojmy

Český ráj, cestovní ruch, cykloturistika, turistický region, lidová architektura, muzea

4.14 Otázky:

1. Jaké místo či objekt tohoto regionu Vás nejvíce zaujal?
2. Jaký symbol chybí Českému ráji od roku 2000?
3. Vyjmenujte několik míst a koupání.
4. Kde sídlí muzeum Českého ráje?

4.15 Korespondenční úkol

Snažte se provést po Českém ráji nějakého Vašeho známého.

4.16 Literatura

- Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007-2013, Ministerstvo pro místní rozvoj, září 2006
- Segmentační analýza trhu cestovního ruchu turistického regionu Český ráj, Agentura regionálního rozvoje s.r.o., Liberec, Srpen 2002
- ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*, Praha:Idea Servis, 1999, ISBN: 80-85970-27-9
- <http://www.cesky-raj.info.cz>
- <http://www.ceskyraj.cz>

ZÁVĚR

Cestovní ruch je považován za jednu nejvýznamnějších a nejkompexnějších součástí volného času, s cílem volný čas co nejefektivněji prožít. Považujeme ho za jeden z nejvýznamnějších mechanických pohybů lidstva, do kterého se každoročně zapojují miliony obyvatel celé planety. V současné době patří mezi nejdynamičtější odvětví ve světě. Je to soubor činností na uspokojování potřeb související s cestou a pobytem osob mimo místo trvalého bydliště, zpravidla ve volném čase, za účelem zotavení, poznání, společenského kontaktu, kulturního a sportovního využití, lázeňského léčení a pracovních cest.

Rok 2007 byl pro cestovní ruch v České republice relativně příznivý. Počty příjezdů hostů celkem vzrostly proti roku 2006 o 1,9 %. Počty příjezdů nerezidentů byly vyšší o 3,8 %, u rezidentů ale klesly o 0,1 %. Nárůst byl zaznamenán v hotelech a pensioonch, k poklesu pak došlo v ostatních hromadných ubytovacích zařízeních, zejména v chatových osadách a turistických ubytovnách a v kempech.

V minulém roce nejvíce přijelo do ČR Němců, Britů, Italů, Američanů a Rusů. Přitom nejdelší průměrná doba pobytu ve dnech byla zaznamenána u Rusů (6,3 dne). Průměrná doba pobytu všech hostů byla 4,2 dne a cizinců 4,1 dne. Nejčastějšími důvody návštěvy ČR zahraničními turisty v posledních 2 letech je dovolená, odpočinek, sport, zábava a poznání (70 - 77%).

V programovém období 2007-2013 bude ministerstvo pro místní rozvoj financovat vybrané aktivity cestovního ruchu: marketing a propagace na národní úrovni, zajištění zvýšení kvality poskytovaných služeb, zkvalitnění informací o cestovním ruchu apod. Česká republika je od devadesátých let minulého století přitažlivou destinací cestovního ruchu zahraničních návštěvníků. Důležitým mezníkem je pro cestovní ruch vstup do Evropské unie.

ČESKÝ RÁJ je region na severovýchodě České republiky, necelých 100 km od Prahy a 40km od nejbližších lyžařských středisek Krkonoš. Je to romantická oblast s mnoha přírodními krásami, historickými památkami a ideálními podmínkami především pro pěší turistiku a cykloturistiku. Popisované území se dotýká 32 obcí. Administrativně spadají tyto obce do tří následujících krajů: Středočeský, Královéhradecký a Liberecký kraj. Dne 5. října 2005 se Český ráj stal nejmladším 25. členem evropské sítě a zároveň geoparkem UNESCO. Český ráj je tak zatím jediným v nových zemích Evropské unie. Již v tomto roce byl zpracován Program trvale udržitelného rozvoje cestovního ruchu v turistickém regionu Český ráj.

Nádherná krajinná scenérie Českého ráje je ideálním prostorem pro uskutečnění aktivní dovolené pro všechny věkové kategorie. Malé vzdálenosti mezi atraktivními místy a hustá síť značených turistických tras nabízí nepřeberné množství tipů na výlety, při kterých se můžete spolehnout na vlastní nohy. Propagace regionu je praktikována především prostřednictvím ucelené řady propagačních materiálů s jednotnou grafikou. Dále je hojně používána prezentace turistického regionu na oficiálních webových stránkách: www.cesky-raj.info, chybí ale virtuální prohlídky. V neposlední řadě je region propagován na tuzemských i zahraničních veletrzích.

Pro kola, zejména pro kola horská, je tedy Český ráj ideální oblastí. Současným problémem je oddělení stezek pro cyklisty a pro pěší. Rozvoj cyklistiky je již řadu let ožehavé téma. Zjednodušeně řečeno brání rozvoji cyklistiky v Českém ráji samotný Český ráj a to svou rozlohou a především členitostí terénu. Díky těmto základním charakteristikám je Český ráj místo, které je schopné pojmout pouze určitý počet turistů. V sezoně, která v této oblasti začíná už v dubnu, jsou nejznámější místa, jako jsou hrady Kost, Trosky, zámek Hrubá Skála či jiná významná místa jako rybníky Vidlák, Věžák a jiné, doslova přeplněny turisty. A to jak s koly, tak i bez kol. Dalším problémem je zákaz pohybu cyklistů po turistických trasách, který je ale cyklisty vytrvale porušován, což vede ke sporům cyklistů a turistů.

V souvislosti s možností využití Českého ráje je nutné zajistit pro návštěvníky kvalitní a turisticky zajímavé pěší a cyklistické trasy. Jednotlivé trasy musí být vybaveny značením a na jednotlivých významných místech i stručnými popisky k lokalitě. Stejně významné je i zajištění základního servisu pro jednotlivé návštěvníky.

Zatížení míst a komunikací v centru skalních měst je velmi nevyrovnané, pěší provoz se koncentruje do několika míst a zbývající místa jsou téměř nevyužívána. Intenzita pěšího provozu kolísá v čase kromě určitých skalních měst, je nižší ve volné dny a v ranní a podvečerní době.

V současné době stále více nabývají na popularitě aktivní způsoby trávení volného času. Trendem posledních let je kongresová turistika. Podpora rozvoje kongresové turistiky má za cíl do regionu přivést nové návštěvníky zdržet je v regionu déle jak jeden den a vyvolat v nich pozitivní dojem, aby návštěvu doporučily svým příbuzným. Nejvíce návštěvníci regionu využívají informační centra, hojně využívané je také veškeré zázemí pro cyklisty a také restaurační zařízení. Nejméně jsou používány lyžařské vleky, ale i turistické autobusy.

Nejčastěji návštěvníkům Českého ráje připadá, že se kvalita služeb nemění, ale výraznému procentu 44% přijde, že se kvalita služeb zlepšuje a 12% považuje služby v tomto regionu výrazně za lepší, především informační centra, ale i kvalita některých cyklostezek a cyklistického značení. Dokonce jen 2% dotázaných poukazuje, že se kvalita služeb zhoršila a nikomu nepřipadlo, že je mnohem horší. Za nejhorší je všeobecně považováno přetížení některých míst, především v sezóně. Největším nevýhodou toho to regionu jsou vysoké ceny, i když většina turistů problém vůbec nenašlo. nespokojenost byla především v možnostech a úrovni možností hygieny a koupání.

Ve strategii cestovního ruchu pro Český ráj v letech 2007- 2013 se počítá s rostoucím podílem cestovního ruchu na hospodářské prosperitě území, zlepšováním atraktivity území realizací kvalitní infrastruktury a služeb pro cestovní ruch řízeným marketingem v oblasti cestovního ruchu.

Z mojí práce vyplývají následující doporučení pro region Český ráj v oblasti rozvoje cestovního ruchu: nutnost prohloubení spolupráce s cestovními kancelářemi a cestovními agenturami, cílená propagace zvýraznění Českého ráje v českých centrech cestovního ruchu v zahraničí a virtuální prohlídky na webových stránkách. Dále je důležité nenabízet a neprofilovat jednotlivé charakteristiky Českého ráje pouze jako samostatné destinace, ale sestavit nabídku, „balíček“ s konkrétním programem pro konkrétně definovanou skupinu klientů cestovního ruchu.

Dále je také přínosné vytvořit „značku“ Českého ráje, podle které turisté poznají region tak, aby evokovala identitu regionu a odrážela pozitivní zkušenosti v souvislosti s pobytem v daném regionu, odpovídala obrazu a strategii rozvoje destinace. Značka zaručuje nejen profilaci nabídky, ale také diferenciaci, odlišení se od konkurence

Ve své práci jsem tedy zjistila a popsala aktuální stav cestovního ruchu v turistickém regionu Český ráj, analyzovala možnosti jeho dalšího rozvoje a na základě zjištěných skutečností nastínila a přiblížila předpokládaný vývoj cestovního ruchu v tomto regionu. Tím byl cíl mé práce splněn.

Závěrem diplomové práce bych se chtěla zmínit, že její zpracování bylo pro mne velkým přínosem. Na jedné straně jsem mohla lépe poznat Region Český ráj na druhé straně jsem mohla vyjádřit svoje názory a doporučení týkající se rozvoje cestovního ruchu v něm. Uvedené návrhy by se mohly stát podkladem pro představitele regionu a pro subjekty zabývající se problematikou rozvoje cestovního ruchu a zvýšením počtu turistů v regionu. V poslední kapitole uvádím malého průvodce po Českém ráji formou

e-learningu. Tento malý průvodce slouží jako nenásilná vzdělávací forma v oblasti poznání krajiny Český ráj pro klientelu 12-15-ti letých studentů. Bylo by ho možno uplatnit především v turistickém kroužku, skautu atd. Možnost uplatnit v turistickém kroužku, skautu atd. a bude použit na konferenci na Jezerce.

Práci jsem tedy zaměřila nejen na základní charakteristiku pojmů souvisejících s oblastí cestovního ruchu, materiálně technickou základnou cestovního ruchu, trhem cestovního ruchu, ale především komplexně jsem analyzovala cestovní ruch v turistickém regionu Český ráj. Závěrem nutno říci, že název chráněné krajinné oblasti Český ráj jí právoplatně patří.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY:

1. DAVID, P. Soukup, V. a kol, *Průvodce po Čechách, Moravě a Slezsku ČESKÝ RÁJ TURNOVSKO*, Soukup a David s.r.o., Praha, první vydání, 132 stran 1993, ISBN: 80-901517-1-X
2. HRALA, V. *Geografie cestovního ruchu*, Praha IDEA SERVIS, 1994, 2.vyd., ISBN: 80-901462-4-4
3. FILIPSCOVÁ, B. *Volný čas in Malý sociologický slovník*, Svoboda, Praha 1970
4. FORET M., FORETOVÁ, V. *Jak rozvíjet místní cestovní ruch*. Praha: Grada Publishing, 2001, ISBN: 80-247-0207-X
5. HORNER, S. , SWARBROOKE, J. *Cestovní ruch, ubytování a stravování, využití volného času*. Praha:Grada Publishing, 2003, ISBN: 80-247-0202-9
6. KUČEROVÁ, I. *Ekonomika se zaměřením na cestovní ruch*. Praha: Idea Servis, 1997, ISBN:80-85659-31-X
7. LACINA, K. *Partnerství pro cestovní ruch na regionální úrovni*. Pardubice : Univerzita Pardubice, 2006, 1.vyd.
8. MALÁ, V. *Cestovní ruch (vybrané kapitoly)*. Praha VŠE, 1999, ISBN: 80-7194-337-1
9. NĚMČANSKÝ, M. *Odvětví cestovního ruchu*. 1vyd. Ostrava:MORAVIAPRESS 1999, ISBN: 80-7248-034-0
10. OPPLOVÁ, M. *Lidská sídla v podmínkách trvale udržitelného rozvoje*, 1vyd. Ostrava Vysoká škola báňská-Technická univerzita Ostrava, 1996, ISBN:80-7078-368-0
11. ORIEŠKA, J. *Technika služeb cestovního ruchu*, Praha:Idea Servis, 1999, ISBN: 80-85970-27-9
12. PETRŮ, Z. *Základy ekonomiky cestovního ruchu*. Praha: Idea Servis, 1999, ISBN: 80-85970-29-5
13. SCHEJBALOVÁ, J. KARPAT, R. *Český ráj na starých diapozitivech*, Nakladatelství RK 2007, 154 stran, ISBN:978-80-903033-8-6
14. ŠVIGOVÁ, M. *Volný čas a my*, Svobodné slovo, Praha 1967
15. TUREK, J. a kol *Outdoorový průvodce Český ráj*, Grada Publishing a.s.,2007, 1.vydání, 120stran, ISBN: 978-80-247-2022-7
16. VESELÁ, J.: *Demografie II.díl*, Pardubice : Univerzita Pardubice, 2003, ISBN: 80-7194-340-1
17. VESELÁ, J. *Sociologický výzkum a jeho metody*, Pardubice : Univerzita Pardubice, 2002

18. *Aktuální otázky rozvoje regionů 2007*, Sborník abstraktů. Seč u Chrudimi, Univerzita Pardubice 2007
19. *Cestovní ruch v České republice- Problémy a možnosti jejich řešení*, recenzovaný sborník, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, Katedra cestovního ruchu v Táboře, 2003, ISBN: 80-7040-618-6
20. *Tourism, regional development and education sustainable development and tourism Cestovní ruch, regionální rozvoj a školství-trvala udržitelný rozvoj a turismus*, recenzovaný sborník, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zemědělská fakulta, Katedra cestovního ruchu v Táboře, 2005, ISBN: 80-7040-766-2
21. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2002-2007*, Ministerstvo pro místní rozvoj, březen 2002
22. *Koncepce státní politiky cestovního ruchu v České republice na období 2007-2013*, Ministerstvo pro místní rozvoj, září 2006
23. *Segmentační analýza trhu cestovního ruchu turistického regionu Český ráj*, Agentura regionálního rozvoje s.r.o., Liberec, Srpen 2002

INTERNETOVÉ A JINÉ ZDROJE:

1. Ministerství pro místní rozvoj- <http://www.mmr.cz>
2. Český statistický úřad- <http://www.czso.cz>
3. <http://www.geoparkceskyraj.cz>
4. <http://www.cesky-raj.info.cz>
5. <http://www.ceskyraj.cz>
6. <http://czechtourism.cz>
7. <http://www.ceskyraj.tourism.cz/encyklopedie>
8. <http://www.e-learn.cz>
9. <http://www.priroda.cz/slovník.php>
10. Propagační materiály Českého ráje
11. Týdeník televize číslo 28

SEZNAM PŘÍLOH

- Příloha č.1.-Informační střediska
- Příloha č.2- Přehled ubytovacích a stravovacích zařízení
- Příloha č.3-Rozhovor s předsedou cyklo.klubu Obora o.s. panem Vladimírem Přikrylem
- Příloha č.4- Dotazník- analýza spokojenosti návštěvníků v oblasti poskytovaných služeb v turistickém regionu Český ráj
- Příloha č.5- Survey- Content analysis services provided in the Český ráj tourism region
- Příloha č.6- Vyhodnocení dotazníkového šetření

Příloha č.1.-Informační střediska

Městské informační středisko Turnov

adresa: Nám. Českého ráje 26, 511 01 Turnov

tel./fax: 481 366 256 , tel.: 481 366 255

e-mail: info@turnov.cz

Informační středisko ČD Turnov

adresa: ČD ŽST Turnov, Nádražní 1296, 511 01 Turnov

tel.: 972 366 200

Městské informační středisko Rovensko pod Troskami

Adresa: Komenského 107, 512 63 Rovensko pod Troskami

tel.: 481 381 050 , fax: 481 382 236

e-mail: inforovensko@tiscali.cz, www.rovensko.cz

Městské informační centrum Jičín

adresa: Valdštejnovo nám. 1, 506 01 Jičín

tel./fax: 493 534 390

e-mail: mic@jicin.org, ic@jicin.org, www.jicin.org

Městské informační centrum Mnichovo Hradiště

Masarykovo náměstí 299, 295 01 Mnichovo Hradiště

tel.: 326 772 464

e-mail: mic@mnhradiste.cz, www.mnhradiste.cz

Městské informační středisko Sobotka

adresa: nám. Míru 3, 507 43 Sobotka

tel.: 493 571 587

e-mail: mic@sobotka.cz, www.sobotka.cz

Sobotecké informační služby KPMS (Klub přátel města Sobotky)

adresa: Zahradní 540, 507 43 Sobotka

tel.: 493 571 409 , fax: 493 571 066, 602 705 004
e-mail: kafka.i.@iol.cz, www.sobotka.cz

Městské informační středisko Semily
adresa: Riegrovo nám. 68, 513 01 Semily

tel./fax: 481 624 721 , 481 629 290
e-mail: info@semily.cz, www.semily.cz

Kulturní a informační středisko Města Lomnice nad Popelkou
adresa: Husovo nám. 4 - Zámek, 512 51 Lomnice nad Popelkou

tel./fax. 481 673 107
e-mail: info@lomnicenadpopelkou.cz, www.lomnicenadpopelkou.cz

Infocentrum Mladá Boleslav
adresa: Železná 107, 293 23 Mladá Boleslav

tel./fax: 326 322 173
e-mail: info@is.mb-net.cz, www.mb-net.cz

Městské informační středisko Železný Brod
adresa: Nám. 3. května 1, 468 22 Železný Brod

tel.: 483 333 925 , tel./fax: 483 333 950
e-mail: info@zelbrod.cz, www.zelbrod.cz

Příloha č.2- PŘEHLED UBYTOVACÍCH A STRAVOVACÍCH ZAŘÍZENÍ

[Autokemp, kemp nebo tábořiště]

Počet záznamů: **10**

- **ATC Lužany**, Lužany (Okres Jičín)
- **Kemp Dřevěnice**, Radim (Okres Jičín)
- **Kemp Jinolické rybníky**, Jičín (Okres Jičín)
- **Kemp Košťálov**, Semily (Okres Semily)
- **Kemp Lužany**, Lužany (Okres Jičín)
- **Kemp Rumcajs**, Jičín (Okres Jičín)
- **Kemp Sedmihorky**, Karlovice (Okres Semily)
- **Kemp Svitačka**, Troskovice (Okres Semily)
- **Kemp Texana**, Jičín (Okres Jičín)
- **Kemp Vidlák - tábořiště**, Karlovice (Okres Semily)

[Hotel nebo hostel]

Počet záznamů: **30**

- **Hotel Beneš**, Turnov (Okres Semily)
- **Hotel Centrum**, Semily (Okres Semily)
- **Hotel Hrubá skála**, Karlovice (Okres Semily)
- **Hotel Karel IV.**, Turnov (Okres Semily)
- **Hotel Korunní princ**, Turnov (Okres Semily)
- **Hotel Lázně Sedmihorky**, Karlovice (Okres Semily)
- **Hotel lázně Sedmihorky**, Karlovice (Okres Semily)
- **Hotel ORT**, Libošovice (Okres Jičín)
- **Hotel Paříž**, Jičín (Okres Jičín)
- **Hotel Pod Hlavaticí**, Turnov (Okres Semily)
- **Hotel Pod Spálovem**, Semily (Okres Semily)
- **Hotel Pod šikomou věží**, Holín (Okres Jičín)
- **Hotel pošta Jami**, Sobotka (Okres Jičín)
- **Hotel Rustikal**, Dětenice (Okres Jičín)
- **Hotel Skála**, Malá Skála (Okres Jablonec nad Nisou)
- **Hotel Slavie Turnov**, Turnov (Okres Semily)
- **Hotel Sport**, Turnov (Okres Semily)
- **Hotel Start**, Jičín (Okres Jičín)
- **Hotel Trosky**, Troskovice (Okres Semily)
- **Hotel Zámeček**, Jičín (Okres Jičín)
- **Hotel Zámek Hrubá skála**, Karlovice (Okres Semily)
- **Hotel Zátíší**, Troskovice (Okres Semily)
- **Hotel Šikmá věž**, Jičín (Okres Jičín)

- **Hotel Štekl *****, Hrubá Skála (Okres Semily)
- **Internát obchod. akademie a hotelové školy**, Turnov (Okres Semily)
- **Lázeňský dům Galatea**, Mladá Boleslav (Okres Mladá Boleslav)
- **Parkhotel Skalní město *****, Holín (Okres Jičín)
- **Sporthotel Frýdštejn**, Frýdštejn (Okres Jablonec nad Nisou)
- **Ubytování Parkhotel Skalní M.**, Jičín (Okres Jičín)
- **W - hotel**, Semily (Okres Semily)

Chata, chalupa]

Počet záznamů: 3

- **Chata Homole**, Ostružno (Okres Jičín)
- **Rekreační středisko Chata Nebákov**, Mladějov (Okres Jičín)
- **Turistická chata Prachov**, Holín (Okres Jičín)

Motorest] [Penzion] [Ubytování v soukromí] [Ubytovna nebo jiné ubytování]

Počet záznamů: 56 (Počet stran: 2 [strana *1 2])

- **Eden Jinolice s. r. o.** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Jinolice (Okres Jičín)
- **Jachta spol. s. r. o.** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Lomnice nad Popelkou (Okres Semily)
- **Motel Charlie** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Kovač (Okres Jičín)
- **Motel Even** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Karlovice (Okres Semily)
- **Motel Mladějov** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Mladějov (Okres Jičín)
- **Motel Olymp** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Lomnice nad Popelkou (Okres Semily)
- **Pension Blata** [Penzion], Zámostí-Blata (Okres Jičín)
- **Pension Blata** [Penzion], Samšina (Okres Jičín)
- **Pension Bohemia** [Penzion], Jičín (Okres Jičín)
- **Pension Čepičkovi** [Penzion], Sobotka (Okres Jičín)
- **Pension Erika** [Penzion], Semily (Okres Semily)
- **Pension Hlavatice** [Penzion], Turnov (Okres Semily)
- **Pension Ječná** [Penzion], Sobotka (Okres Jičín)
- **Pension JK - Albrecht Jaroslav** [Penzion], Jičín (Okres Jičín)
- **Pension Klub přátel Českého ráje** [Penzion], Rovensko pod Troskami (Okres Semily)
- **Pension M M Čepičkovi** [Penzion], Sobotka (Okres Jičín)
- **Pension ORT** [Penzion], Libuň (Okres Jičín)
- **Pension Piccolo** [Penzion], Podůlší (Okres Jičín)
- **Pension Prezident - Ivan Havel** [Penzion], Soběraz (Okres Jičín)
- **Pension Rieger - Rampas Jan** [Penzion], Jičín (Okres Jičín)
- **Pension Selský Dvůr** [Penzion], Veliš (Okres Jičín)
- **Pension Sportcentrum Brada** [Penzion], Brada-Rybníček (Okres Jičín)
- **Pension Sv. Jana** [Penzion], Turnov (Okres Semily)
- **Pension Tužín** [Penzion], Radim (Okres Jičín)

- **Pension U Blažů** [Penzion], Semily (Okres Semily)
- **Pension U Dostálů** [Penzion], Troskvice (Okres Semily)
- **Pension U Dostálů** [Penzion], Rovensko pod Troskami (Okres Semily)
- **Pension Šmídová - Český ráj** [Penzion], Kněžnice (Okres Jičín)
- **Penzion Albrecht** [Penzion], Jičín (Okres Jičín)
- **Penzion Charlie** [Penzion], Kovač (Okres Jičín)
- **Penzion Jana** [Penzion], Hrubá Skála (Okres Semily)
- **Penzion Ort** [Penzion], Holenice (Okres Semily)
- **Privat - ubytování v soukromí** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Jičín (Okres Jičín)
- **Raně Na Kamenici** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Železnice (Okres Jičín)
- **Rekreační středisko** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Holín (Okres Jičín)
- **Rekreační středisko** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Jičíněves (Okres Jičín)
- **Rekreační středisko Pařez** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Zámostí-Blata (Okres Jičín)
- **Rekreační středisko Pleskoty TJ Sokol Turnov** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Libošovice (Okres Jičín)
- **Rekreační středisko Sklář** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Ostružno (Okres Jičín)
- **Rekreační středisko Stavbař** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Mladějov (Okres Jičín)
- **Rekreační zařízení** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Úlibice (Okres Jičín)
- **Turistická ubytovna** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Libáň (Okres Jičín)
- **Turistická ubytovna** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Sobotka (Okres Jičín)
- **Ubytování - Farma Lánská** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Semily (Okres Semily)
- **Ubytování Dům Děti a mládeže** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Lomnice nad Popelkou (Okres Semily)
- **Ubytování Fichtner** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Semily (Okres Semily)
- **Ubytování Havrda** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Bělá (Okres Semily)
- **Ubytování Koutská** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Turnov (Okres Semily)
- **Ubytování Kožená** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Jičín (Okres Jičín)
- **Ubytování Pažout** [Ubytovna nebo jiné ubytování], Markvartice (Okres Jičín)
- **POKRAČOVÁNÍ SEZNAMU** (Zbývá zobrazit: 6 [strana *1 2])

[Restaurace]

Počet záznamů: 52 (Počet stran: 2 [strana *1 2])

- **Restaurace - Kynčl Karel**, Semily (Okres Semily)
- **Restaurace - Plzeňská restaurace U Čochtana**, Jinolice (Okres Jičín)
- **Restaurace - Snack bar U Kovaříků**, Semily (Okres Semily)
- **Restaurace -Charlie**, Kovač (Okres Jičín)
- **Restaurace a jídelna Jizera**, Semily (Okres Semily)
- **Restaurace a pension Lucie**, Jičín (Okres Jičín)
- **Restaurace a vinárna Club**, Semily (Okres Semily)
- **Restaurace a vinárna Karlov**, Lomnice nad Popelkou (Okres Semily)

- **Restaurace a vinárna U Tomíčků**, Semily (Okres Semily)
- **Restaurace Amadeus**, Jičín (Okres Jičín)
- **Restaurace Babylon**, Lomnice nad Popelkou (Okres Semily)
- **Restaurace Butovanka**, Butoves (Okres Jičín)
- **Restaurace Chlum Rostislav a Iva Vocáskovi**, Vyskeř (Okres Semily)
- **Restaurace Češov**, Češov (Okres Jičín)
- **Restaurace Fontána**, Lomnice nad Popelkou (Okres Semily)
- **Restaurace Kulturní dům**, Semily (Okres Semily)
- **Restaurace Langhammer Jaroslav**, Jesenný (Okres Semily)
- **Restaurace na Bůrovně**, Sobotka (Okres Jičín)
- **Restaurace Na Rynečku**, Jičín (Okres Jičín)
- **Restaurace Na Samšíně**, Samšina (Okres Jičín)
- **Restaurace Nový život**, Turnov (Okres Semily)
- **Restaurace Radnice**, Libáň (Okres Jičín)
- **Restaurace Rento Na jihu**, Jičín (Okres Jičín)
- **Restaurace Sauna Club**, Semily (Okres Semily)
- **Restaurace Slávie**, Semily (Okres Semily)
- **Restaurace Smíchovská**, Jičín (Okres Jičín)
- **Restaurace Sokolovna**, Turnov (Okres Semily)
- **Restaurace U Anděla**, Jičín (Okres Jičín)
- **Restaurace U Belgického dvora**, Turnov (Okres Semily)
- **Restaurace U Bílého Iva**, Úlibice (Okres Jičín)
- **Restaurace U dvou lip**, Mladějov (Okres Jičín)
- **Restaurace U Kubánků**, Stružinec (Okres Semily)
- **Restaurace U Lípy**, Semily (Okres Semily)
- **Restaurace U Malé**, Bělá (Okres Semily)
- **Restaurace U Matěje**, Jičín (Okres Jičín)
- **Restaurace U Patřinů**, Konecchlumí (Okres Jičín)
- **Restaurace U Rudolfů**, Jičíněves (Okres Jičín)
- **Restaurace U Slunce**, Turnov (Okres Semily)
- **Restaurace U Valdštejna**, Jičín (Okres Jičín)
- **Restaurace U Zastávky**, Turnov (Okres Semily)
- **Restaurace U Zrcadlové kozy**, Turnov (Okres Semily)
- **Restaurace U Šuků**, Jičín (Okres Jičín)
- **Restaurace Valdice**, Valdice (Okres Jičín)
- **Restaurace Veselka**, Jičín (Okres Jičín)
- **Restaurace Zátíší**, Železnice (Okres Jičín)
- **Restaurace Zimní stadion**, Lomnice nad Popelkou (Okres Semily)
- **Restaurace Řáholec**, Jičín (Okres Jičín)
- **Restaurant Albrecht**, Jičín (Okres Jičín)
- **Restaurant Melodia**, Rovensko pod Troskami (Okres Semily)
- **Restaurant Na Rynečku**, Jičín (Okres Jičín)
- **POKRAČOVÁNÍ SEZNAMU** (Zbývá zobrazit: 2 [strana *1 2])

Příloha č.3 - ROZHOVOR S PŘEDSEDOU CYKLO- KLUBU OBORA PANEM VLADIMÍREM PŘIKRYLEM

Co si představíte, když se řekne Český ráj?

Český ráj pro mě znamená významnou oblast našeho regionu, jedinečnou díky přírodním i historickým zajímavostem. Pro mě osobně je to potom místo, kde jsem cyklisticky vyrůstal, kde jsem najížděl své první kilometry mimo asfaltové cesty, učil se pracovat s mapou atd. Blízko této lokality má naše rodina chalupu, takže mé první výlety ať už s rodinou, nebo bez ní, neomylně mířily právě sem.

Jak často zavítáte do této turistické oblasti a jaké místa navštěvujete pravidelně?

Před „objevením“ horských kol širokou veřejností, po kterém následoval masivní příliv cykloturistů do této oblasti, jsem navštěvoval český ráj pravidelně jako celek. V dnešní době, kdy se jízda po českém ráji stává bojem na život a na smrt mezi cyklisty a pěšími, navštěvuji český ráj jen zřídka, většinou je mým cílem okolí Branžeže, nebo Krásná vyhlídka.

Odkud čerpáte informace o sportovních akcích v regionu?

Nejlepším zdrojem informací je v tomto směru určitě internet, ale přiznám se, že se o sportovních akcích informuji jen velice zřídka. Z mého pohledu je akcí číslo jedna marathon „Padesátka Českým Rájem“, která má svoje vlastní internetové stránky.

Myslíte si, že je propagace turistického regionu Český ráj v ČR dostatečná?

Dle mého názoru, který se opírá o každoroční „přelidněnost“ této oblasti, je tato propagace zbytečná. Osobně jsem se žádnou formou propagace nasetkal, takže těžko můžu hodnotit.

Co podle Vašeho názoru brání rozvoji cyklistiky v Českém ráji?

Rozvoj cyklistiky je již řadu let ožehavé téma. Zjednodušeně řečeno brání rozvoji cyklistiky v Českém ráji samotný Český ráj a to svou rozlohou a především členitostí terénu. Díky těmto základním charakteristikám je Český ráj místo, které je schopné pojmout pouze určitý počet turistů. V sezoně, která v této oblasti začíná už v dubnu, jsou nejznámější místa, jako jsou hrady Kost, Trosky, zámek Hrubá Skála či jiná významná místa jako rybníky Vidlák, Věžák a jiné, doslova přeplněny turisty. A to jak s koly, tak i bez kol.

Dalším problémem je zákaz pohybu cyklistů po turistických trasách, který je ale cyklisty vytrvale porušován, což vede ke sporům cyklistů a turistů. Tento problém stojí za bližší popis. V dobách, kdy jsem začínal jezdit po Českém ráji, bylo horské kolo v České republice novinkou. Díky tomu se po Českém ráji pohyboval jen opravdu minimální počet cyklistů, kteří se pohybovali po značených i neznačených trasách. Protože se jednalo o pár nadšenců, kteří věděli, že jsou na turistických stezkách „na návštěvě“, nedocházelo ke sporům s turisty, ježdění v tak malém počtu nechávalo chladné i ochránáře přírody.

Poté ale došlo k obrovskému nárůstu popularity horských kol a zároveň k poklesu jejich cen. Díky tomu se horská cyklistika stala dostupným sportem. Český ráj se pomalu začal plnit cyklisty a vznikaly první problémy. Cyklisté jezdící ve větších skupinách a „závodící“ mezi sebou začali ohrožovat turisty, kteří na oplátku přestali nechávat kolům volný průjezd, vznikaly první spory. Masivní nárůst cyklistů, pohybujících se v CHKO po pískovcových skalách, nebo jezdících po loukách, začal vadit i ochráncům přírody. Docházelo k nárůstu eroze, ničení pískovcových útvarů apod. Výsledkem je zákaz pohybu po turistických stezkách a povolení pohybu pouze po místních komunikacích, nebo cyklostezkách, což především

v počátcích znamenalo to stejné. Cyklostezky vedly jediné po silnicích, nebo polních cestách. V dnešní době už je situace lepší, i když nové cyklostezky vznikají pomalu a poměrně bolestivě.

Jak už jsem se zmínil výše, prostoru pro vznik nových stezek není v Českém ráji mnoho. Většinou tedy vznikají stezky úpravou stávajících cest. A právě zde je kámen úrazu, protože projektanti a uživatelé cyklostezek mají většinou velmi rozdílný názor na to, jak by měla správná cyklostezka vypadat. Jeden příklad za všechny:

Cyklostezka Branžež – Skalka

Tato cyklostezka vznikla na místě staré turistické značky. Tato značka vedla z části po lesních cestách, z části po lesních pěšinách. Cesta to byla poměrně neznámá a málo navštěvovaná, ačkoliv byla sjízdná i za horšího počasí a dokonce i na trekovém kole. Díky malému počtu lidí byla mojí oblíbenou spojnicí Branžeže a Valečova. Byla součástí lesa a mírumilovně vedla kolem skal a studánky.

Potom ale někdo dostal nápad, udělat z ní cyklostezku, aby cyklisti nejezdili po lese a neničili tak přírodu. Na místo přijela těžká technika, část lesa pokácela, dokonce probourala hřeben a vytvořila v něm sedlo. Tímto naprosto devastujícím zásahem bylo navždy zničeno jedno z nejkrásnějších, i když málo známých míst v Českém ráji. Vznikla tím cyklostezka, 4 (!!!) metry široká, s hlubokými příkopy po stranách. K dovršení vši hlouposti byla tato stezka posypána štěrkem, který je naprosto nevhodný pro kola. Dochází díky němu k častým defektům, jízda po něm je hlučná a nepříjemná, takže cyklostezka je jen minimálně využívaná, protože jízda po ní nabízí splnutí s přírodou do stejné míry, jako jízda autem po Jižní spojnici.

Tento problém nemá pouze tato oblast, ale v podstatě celá republika. Více se o tomto problému můžeme dozvědět na stránkách České MTB asociace (ČEMBA), která se tímto problémem intenzivně zabývá. Více na www.cemba.cz.

Co podle Vašeho názoru poškozuje Český ráj v očích cyklistů a co mu naopak prospívá?

Z hlediska cyklistů poškozuje Český ráj výše zmíněné problémy, ať už je to nedostatek stezek, či naprostá přeplněnost stávajících. V letních měsících je pohyb po Českém ráji v podstatě nemožný, neustále je třeba se vyhýbat, či dávat přednost. Pro sportovní jízdu je ráj naprosto nevhodný, pro turistickou jen s pevnými nervy.

Pro hovoří jasně příroda, která je v rámci České republiky ojedinělá.

Přejete si aby se počet cyklistů v této turistické oblasti zvyšoval? A proč?

Jak je patrné z předchozího, jsem proti zvyšování počtu cyklistů. Stávající situace je už takhle neudržitelná.

Příloha č.4 - DOTAZNÍK

ANALÝZA SPOKOJENOSTI NÁVŠTĚVNÍKŮ V OBLASTI POSKYTOVANÝCH SLUŽEB V TURISTICKÉM REGION ČESKÝ RÁJ

Vážení respondenti,

- dovoluji si Vás tímto požádat o vyplnění dotazníku, jež má sloužit ke zjištění určitých informací týkajících se spokojenosti návštěvníků v oblasti poskytovaných služeb turistického regionu Český ráj.
- Dotazník je anonymní. Vaše názory budou použity jako podklady pro zpracování diplomové práce. Děkuji Vám za pomoc a čas strávený vyplněním tohoto dotazníku.

Bc. Martina Kořínková
studentka 5. ročníku FES UP

1. Pohlaví

- a) Muž b) Žena

2. Věk

- a) 15-25let d) 46-55let
b) 26-35let e) 56-65let
c) 36-45let f) 66 a více

3. Národnost

.....

4. Kolikrát jste navštívili turistický region Česká ráj?

- a) 1x c) Opakovaně
b) 2-5 x

5. Obodujte, jaké služby v tomto regionu využíváte, 0 znamená vůbec, 5 znamená nejvíce.

- a) Hotelové služby f) Lyžařské vleky
b) Informační centra g) Zázemí pro cyklisty
c) Sportovní akce h) Restaurační zařízení
d) Turistické autobusy i) Jiné...
e) Veřejná parkoviště

6. V případě, že jste zmíněnou turistickou oblast navštívili opakovaně, myslíte si, že kvalita služeb se zde:

- a) Viditelně zlepšuje d) Zhoršuje
Co konkrétně nejvíce?..... e) Mnohem zhoršuje
b) Zlepšuje v čem?.....
c) Je stejná

7. V čem spatřujete z pohledu návštěvníka nedostatky či nevýhody Českého Ráje?

- a) Nedostatek poskytovaných služeb d) Špatná přístupnost
b) Vysoké ceny e) V ničem
c) Špatná informovanost f) V jiném

8. Jaký druh služeb či jaké akce v regionu postrádáte?

.....

Ještě jednou děkuji za ochotu a samozřejmě i za Váš čas.

Příloha č.5- SURVEY
CONTENT ANALYSIS
SERVICES PROVIDED IN THE ČESKÝ RÁJ TOURISM REGION

Dear informant,

I would like to ask you to fill this questionnaire in. This survey is supposed to get information relating to visitors contentment in the field of services provided in the Český ráj tourism region.

The survey is anonymous. Your opinion will be used as a basis to my diploma work.

Thank you for your help and your time.

Bc. Martina Kořínková

9. What is your sex?

c) Male

d) Female

10. What is your age?

g) 15-25

j) 46-55

h) 26-35

k) 56-65

i) 36-45

l) 66 and more

11. What is your nationality?

.....

12. How many times have you visited the Český ráj tourism region?

d) One time

f) More

e) Two times-five times

13. Use points to rate the following services you use in the region (0 means not at all, 5 means the most)

j) Hotel services

o) Ski lift

k) Info centres

p) Cycling and MTB support

l) Sport events

q) Restaurants

m) Tourism bus

r) Other...

n) Public car park

14. In case of regular visits, do you think the quality of services performed is:

f) Much better

i) Worse

g) Better

j) Much worse

h) The same

15. Where do you see a difference or a disadvantage of this location?

g) Absence of performed services

j) Commuting

h) High prices

k) In no way

i) Bad consumer awareness

l) Other...

•

16. What sort of services or events do you miss in this location?

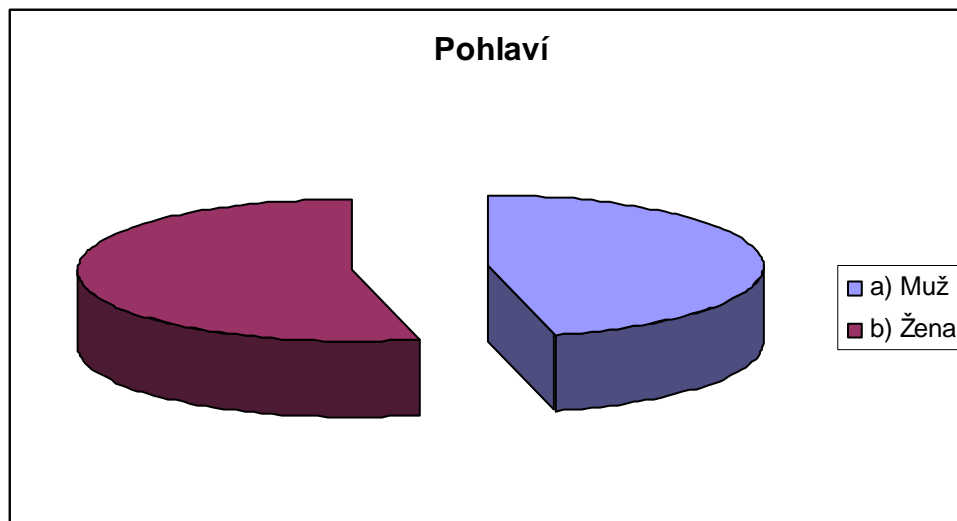
•

.....

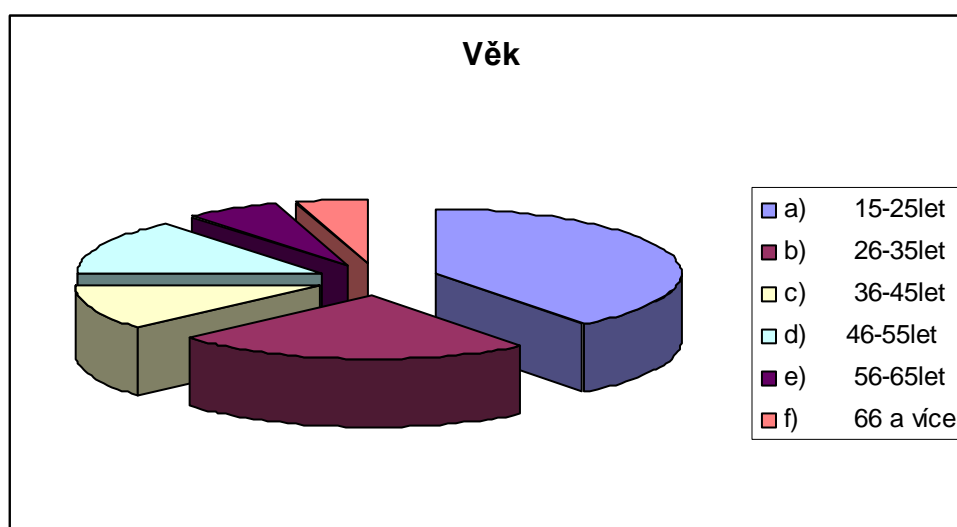
Thank you again for filling in the questionnaire.

Příloha č.6 - Vyhodnocení dotazníkového šetření:

1. Pohlaví	Absolutní četnost	Relativní četnost
a) Muž	48	46%
b) Žena	56	54%

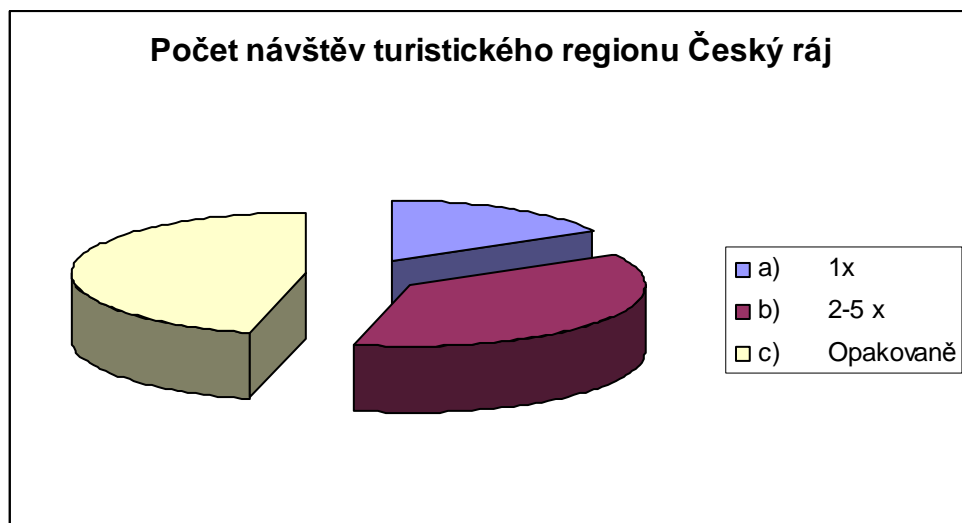
2. Věk	Muži		Ženy		Dohromady
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Relativní četnost
a) 15-25let	14	29%	28	50%	79%
b) 26-35let	15	31%	9	16%	47%
c) 36-45let	6	13%	6	11%	23%
d) 46-55let	10	21%	4	7%	28%
e) 56-65let	1	2%	6	11%	13%
f) 66 a více	2	4%	3	5%	10%

3. Národnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Česká	96	92%
Německá	2	2%
Polská	3	3%
Slovenská	3	3%

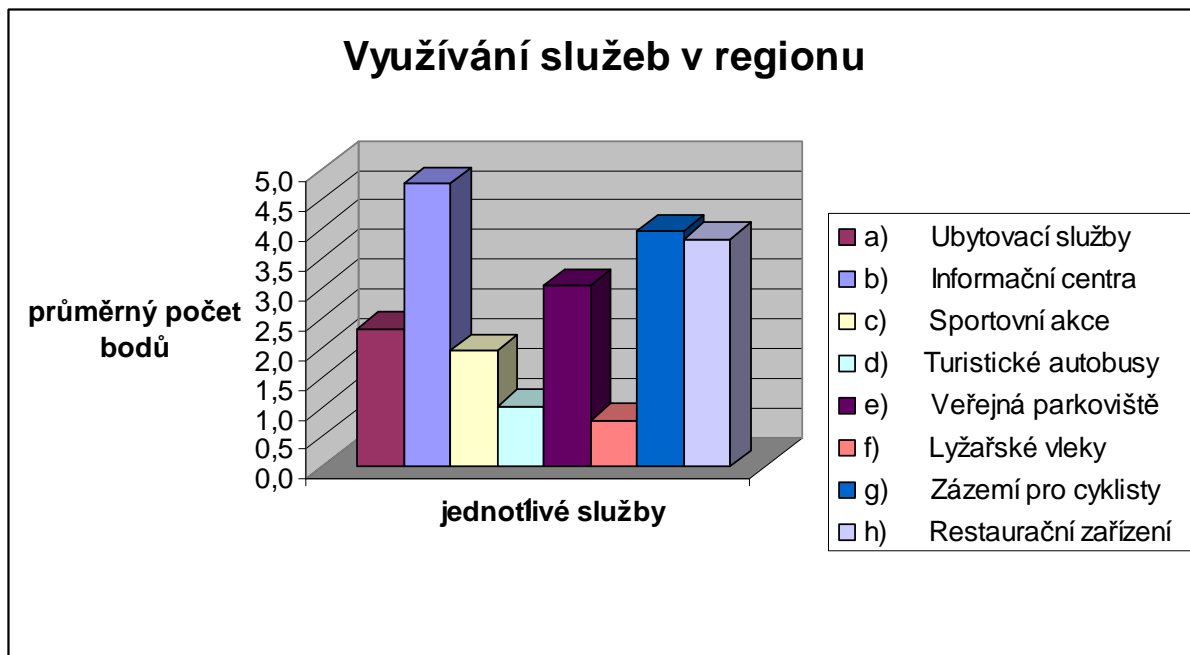
4. Kolikrát jste navštívili turistický region Česká ráj?

	Absolutní četnost	Relativní četnost
a) 1x	17	16%
b) 2-5 x	39	38%
c) Opakovaně	48	46%

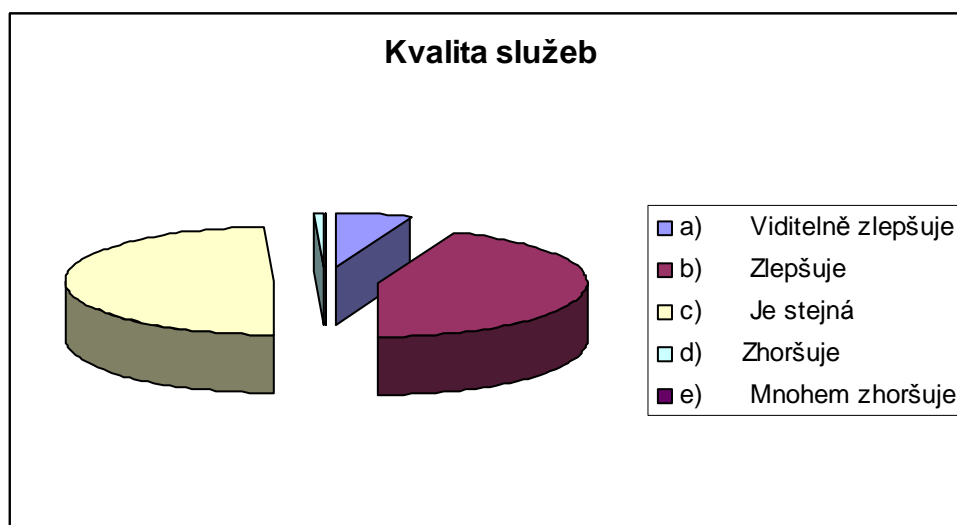
5. Obodujte, jaké služby v tomto regionu využíváte, 0 znamená vůbec, 5 znamená nejvíce.

	Celkový součet bodů	Průměrný počet bodů
a) Ubytovací služby	241	2,3
b) Informační centra	495	4,8
c) Sportovní akce	203	2,0
d) Turistické autobusy	106	1,0
e) Veřejná parkoviště	317	3,0
f) Lyžařské vleky	82	0,8
g) Zázemí pro cyklisty	413	4,0
h) Restaurační zařízení	398	3,8

6. V případě, že jste zmíněnou turistickou oblast navštívili opakovaně, myslíte si, že kvalita služeb se zde:

	Muži		Ženy		Dohromady	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
a) Viditelně zlepšuje	3	6%	3	5%	6	12%
b) Zlepšuje	22	46%	24	43%	46	89%
c) Je stejná	23	48%	28	50%	51	98%
d) Zhoršuje	0	0%	1	2%	1	2%
e) Mnohem zhoršuje	0	0%	0	0%	0	0%

7.V čem spatřujete z pohledu návštěvníka nedostatky či nevýhody Českého Ráje?

	Muži		Ženy		Dohromady	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
a) Nedostatek poskytovaných služeb	2	4%	2	4%	4	4
b) Vysoké ceny	9	19%	11	20%	20	19
c) Špatná informovanost	9	19%	3	5%	12	12
d) Špatná přístupnost	0	0%	0	0%	0	0
e) V ničem	25	52%	37	66%	62	60
V jiném	3	6%	3	5%	6	6